

EESTI STATISTIKA

ILMUB KORD KUUS

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1929

MAI

SISUKS PEALE MUU:

Tulumaks 1928 a.

Väljaränd 1928 a.

Abielulahutused 1923-28 a.

Elumaksumus Eesti linnades 1922-29 a.

Palgaolud tööstuses 1928 a.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu ilmutused 1921-29 a.

Nr. 90 (5)

TALLINN

Nr. 90 (5)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Tulumaks 1928 a. — J. Õisman	261	<i>Impôt sur le revenu en 1928 — J. Õisman . . . . .</i>	261
Väljaränd 1928 a. — H. Reiman	277	<i>Émigration en 1928 — H. Reiman . . . . .</i>	277
Abielulahutused 1923—28 — H. Reiman	279	<i>Divorces de 1923—28 — H. Reiman . . . . .</i>	279
Elumaksumus Eesti linnades 1922—29 — A. Tooms	285	<i>Coût de la vie en villes 1922—29 — A. Tooms . . . . .</i>	285
Palgaolud tööstuses 1928 a. — R. Sõrmus	290	<i>Gains dans l'industrie en 1928 — R. Sõrmus . . . . .</i>	290
Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu ilmuvused 1921—29 a.	320	<i>Données principales concernant la vie écono- mique et sociale de l'Estonie 1921—29 . . . . .</i>	320

TABELID — TABLEAUX

(Standard- numera- stoon)		(Numération permanente)	
Tab. 1. Sissevedu märtsis	306	Tab. 1. Importation en mars	306
" 2. Väljavedu märtsis	307	" 2. Exportation en mars	307
" 3. Sisse- ja väljavedu märtsis (tähtsamad ained)	308	" 3. Importation et exportation des principaux articles en mars	308
" 4. Tolliametite läbikäik märtsis	310	" 4. Commerce extérieur en mars (par les douanes)	310
" 5. Tolliasutiste tulud detsembris	319	" 5. Recettes douanières en décembre	319
" 6. Ühendatud riihtraudteade tegevus veebruaris	305	" 6. Chemins de fer unts en février	305
" 7. Tallinna sadama tegevus aprillis	311	" 7. Mouvement du port de Tallinn en avril	311
" 8. Eesti Panga äriseis 31. III. 29	311	" 8. Situation financière de la Banque d'Estonie au 31. III. 1929	311
" 9. Maapanga äriseis	225	" 9. Situation financière de la Banque agraire	225
" 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äriseis 1. I. 29	312	" 10. Situation financière des banques privées et des principales banques coopératives au 1. I. 29	312
" 11. Üksikute pankade äriseis summad 1. I. 29	313	" 11. Montant des bilans des banques au 1. I. 29	313
" 12. Riigi sissetulekud veebruaris	314	" 12. Recettes de l'Etat en février	314
" 13. Valuuta hinnad Tallinna börsil aprillis	324	" 13. Cours du change à Tallinn en avril	324
" 14. Vabariigi pütridest ülesõltanud aprillis	314	" 14. Nombre des personnes passées les confins de la République en avril	314
" 15. Blanikude arv linnades märtsis	252	" 15. Mouvement de la population dans les villes en mars	252
" 16. Liitvel olev raha 1. IV. 29	253	" 16. Billets en circulation 1. IV. 29	253
" 18. Pankadevahelise arvekoja tegevus veebruaris	253	" 18. Mouvement de la chambre de compensation en février	253
" 19. Prostititud vekalid veebruaris	253	" 19. Effets protestés en février	253
" 20. Kapitall emissioonid märtsis	253	" 20. Emissions des capitaux en mars	253
" 21. Tööstustoodang jaanuaris	253	" 21. Production de quelques industries en janvier	253
" 22. Loomataudid veebruaris	253	" 22. Epizooties en février	253
" 23. Tapamajade tegevus veebruaris	253	" 23. Fonctionnement des abattoirs en février	253
" 24. Suurmuügihinnad märtsis ja aprillis	315	" 24. Prix de gros en mars et avril	315
" 25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1925—29	314	" 25. Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1925—29	314
" 26. Turuhinnad aprillis	316	" 26. Prix de détail en avril	316
" 27. Elumaksumusindeksid	255	" 27. Nombres-indices du coût de la vie	255
" 28. Suurmuügiindeksid	255	" 28. Nombres-indices des prix de gros	255
" 29. Tööbõrsid ja eravahetajuskontorid märtsis	317	" 29. Activité des bourses du travail et des agences d'affaires privées en mars	317
" 30. Tööstusettevõtted ja nende tööjõud 1. aprillike	318	" 30. Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. avril	318
" 31. Tööõnnetused tööstusettevõtetes märtsis	319	" 31. Accidents du travail dans les entreprises industrielles en mars	319
" 32. Tööstustööliste arvu liikumise indeksid	319	" 32. Nombres-indices du mouvement du nombre de la main d'oeuvre dans les entrepr. industr.	319
" 33. Nakkushaigused märtsis	319	" 33. Maladies contagieuses en mars	319

TULUMAKS 1928 a. — IMPÔT sur le REVENU en 1928.

Sisu: 1) Tulumaks riigi sissetulekutes, lhk. 261. 2) Maksjate arv ja maksusumma, lhk. 261. 3) Maksjate tööala, lhk. 263
4) Maksjate asukoht, lhk. 266. 5) Maksjate tuluallikad, lhk. 267. 6) Maksjate tulu tööalade järgi, lhk. 268. 7) Maksualune tulu maksjate asukoha järgi, lhk. 268. 8) Maksustatud tulu, lhk. 269.

1928 a. tulumaksu (füüsilised isikud) andmed on mitme täielikumalt läbitöötatud, kui 1927 a. Tulumaksu liigitus suuruse järgi on üksikasjalisem. Liigitamisel on täpselt kinni peetud tulusuurusrühmitusest, mis mõõduandev % määrata kindlakstegemisel. Täienduste tõttu pole 1928 a. andmed küll üksikasjades võrreldavad eelmise aasta andmetega, sest 1927 a. põlnud võimalik töö vudsuse tõttu andmeid kava täies ulatuses läbi töötada. Lahkuminekud ei takista aga tähtsamaid võrdlusi. Teiseks on suudetud 1928 a. ka maksualuste tulu andmete läbitöötamisel täiendus läbi viia, näidates tulu maksualuste tegevusalade ja suuruse järgi.

Andmed on kokku võetud maksujaoskondade poolt Riigi Statistika Keskbüroo juhtnõuoride järgi. Üleriiklik kokkuvõtte on tehtud Keskbüroos.

1. Tulumaks riigi sissetulekutes.

Impôt sur le revenu dans le budget d'Etat.

Andmed 1928/29 a. riigitulude üle, milledest näha oleks 1928 a. määratud tulumaksu maksmine ja selle osatähtsus üldtulust, pole veel lõpulikult selgunud. Esialgsed andmed, annavad ainult ligikaudse pildi.

Tulumaks riigi sissetulekutes 1922—28.

Impôt sur le revenu dans le budget d'Etat de 1922—28.

1.	Saadud tulumaks milj. kr. Impôt sur le revenu encaissé mil. kr.	% riigi sissetulekust % au revenu total d'Etat
1928/29 . . .	2,69	2,9
1927/28 . . .	2,63	2,9
1926/27 . . .	2,73	3,2
1925 . . .	2,74	3,5
1924 . . .	1,58	3,5
1923 . . .	3,10	3,8
1922 . . .	3,75	4,8

Tulumaksu osatähtsus riigi üldtuludest, mis seni järjekindlat vähenemist, nii tulude üldsumma suurenemise, kui ka tulumaksu vähenemise tõttu, näitas, peatub 1928/29 a. samal kõrgusel, kui eelmisel aastal ja nimelt 3% ümber. Lõpulikudes andmetes võiks aga oodata üldsumma kui ka suhtarvu suurenemist, sest 1928 a. määratud tulumaks ületab eelmise aasta oma, kui ainult majanduslikult halb aasta tasumist ei takistanud ning palju määratud maksust võlga ei jäänud.

2. Maksjate arv ja maksusumma.

Nombre des personnes imposées et montant des impôts fixés.

Kuna 1928 a. tulumaksu maksjate arv ja määratud maks täiesti vabad seadusandluse mõjutusest — tulumaksu seaduses ei võetud ette muudatusi — peegeldub kahe viimase aasta võrdluses ainult rahva majanduslik seisukord.

2.	Maksjate arv (ainult füüsilised isikud) Nombre des personnes imposées	Määratud tulumaksu summa 1000 kr Montant fixé des impôts 1000 kr.	Keskmiselt maksja kohta kr. Moyenne par imposé kr.
1928 . . .	105 431	3 420	32,44
1927 . . .	102 136	3 257	31,97
1926 . . .	97 141	3 339	34,38
1925 . . .	98 890	3 446	34,84

1928 a. ulatus tulumaksjate arv 105 431 isikule eelmise aasta 102 136 vastu, olles seega 3295 isiku ehk 3,2% võrra suurem. Sellest selgub, et 1927 a. rahva teenistuse võimalused ja töö tasuvus oli suurem, kui 1926 a. (kalendriaastal), kuna tulumaksu arvatakse eelmisel aastal saadud tulu järgi. Seega oli 1928 a. tulumaksu määramisel enam isikuid, kelle tulud maksustamise normideni ulatusid, kui 1927 a. Rahva üldarvust oli 1928 a. maksustatud 9,4% ehk 24,1% töötavast rahva arvust. Eelmisel aastal olid vastavad arvud 8,9 ja 23,4%. Töötav rahva arv on 1928 a. samuti, nagu 1927 a. kindlaks tehtud 1922 a. rahvalugemisel saadud suhtarvude järgi.

Määratud tulumaksusumma oli 1928 a. 3,4 milj. krooni, ületades eelmise aasta summa 163 tuh. krooni ehk 5% võrra ning olles ühtlasi suurem ka 1926 a. omast. Seega tuli tulumaksu summade järjekindlale vähenemisele kahel viimasel aastal 1928 a. pööre. Suurenemine tulumaksu summas on veidi kõrgem kui suurenemine maksjate arvus, kuid üksiku isiku keskmist maksusummat see siiski kuigi palju ei muuda. Keskmine maksusumma suurenes ainult 47 senti võrra ning oli 32,4 kr isikult.

Üksikasjalistest andmetest (v. tab. 4) nimeetatud muutustele lähemaid selgitusi otsides näeme, et tööstuse, kaubanduse ja transpordi alal 1928 a. palgalistena tegutsevate maksjate arv ja samuti ka maksusumma on tunduvalt suurenenud, võrreldes eelmise aastaga. Maksualuste arv on kasvanud 2903 isiku ehk 20% võrra ja maksusumma 155 tuh. kr ehk 29,8% võrra. Vähe-mal määral, kuid siiski küllalt tähelepandavalt on tõusnud samad arvud ka eraldi nimetatud tööalal peremeestena tegutsevate juures: maksualuste arv 560 isiku ehk 10,8% võrra ja maksusumma 58 tuh. kr ehk 21,8% võrra. Arvude suurenemist tööstus-, kaubandus-, ja transpordi

rühmas tingis peamiselt asjaolu, et 1927 a. võrreldes eelmise aastaga tõusis tööstustöölise teenistus: riigitööstuses ümmarguselt 10% ja eratööstuses ligi 3%, mis andis üldiselt teenistuse tõusu 4,6%. Teenistuse tõusu põhjustas palganormide tõstmine.

Sellega ongi seletatav üldine tõus maksjate arvus ja maksu summas, millele vähemal määral kaasa aitasid eraldi nimetatata tööalal

tegevad, sest viimaste arvud on võrdlemisi väikesed ning mõju üldarvule vähem.

Muutustest kahe aasta andmete võrdlusel on tähelepanuväärt veel vähenemine nii maksjate arvus, kui maksusummas riigi- ja omavalitsuse teenijate arvel, mis seletatav suurema ametnikkude koondamisega 1926 a. kestel ning peale selle põllumajanduses peremeestena tegutsevate arvu suurenemine 1295 isiku ehk 3% võrra, mis aga maksusummat ei suurendanud.

Maksukõrgus liikide järgi 1928 ja 1927 a.—*Montant des impôts d'après les groupes de grandeur en 1928 et en 1927.*

3.	Määratud maksusumma <i>Montant fixé des impôts</i>	Maksustamise %	Tulumaksujate arv <i>Nombre des imposés</i>		%		Tulumaksu summa <i>Montant des impôts</i>			
			1928	1927	1928	1927	1 000 kr.		%	
							1928	1927	1928	1927
	Kuni 5 kr.	5	31 509	30 669	29,9	30,0	100	94	2,9	2,9
	5—10 "		17 989	17 437	17,1	17,1	130	127	3,8	3,9
	10—20 "		20 887	20 303	19,8	19,9	304	305	8,9	9,4
	20—50 "		23 789	22 931	22,6	22,4	738	708	21,6	21,6
	50—110 "		7 005		6,7		499		14,6	
	110—190 "		2 084		2,0		298		8,7	
	190—290 "		877		0,8		204		5,9	
	290—410 "		460		0,4		157		4,6	
	410—550 "		257		0,2		122		3,6	
	550—790 "		235	10 796	0,2	10,6	154	2 028	4,5	62,2
	790—1 240 "	198		0,2		195		5,7		
	1 240—2 340 "	118		0,1		194		5,7		
	2 340—3 590 "	40		0,0		114		3,3		
	3 590—4 990 "	13		0,0		54		1,6		
	4 990—6 590 "	7		0,0		38		1,1		
	Üle 6 590 "	12		0,0		119		3,5		
	Kokku—Total		105 431	102 136	100	100	3 420	3 257	100	100
	Sellest: kuni-jusqu'à 50 kr		94 125	91 340	89,4	89,4	1 272	1 229	37,2	37,8
	üle-plus 50 "		11 306	10 796	10,6	10,6	2 148	2 028	62,8	62,2

Tulumaksjaid leidub kõigis maksuliiges, ka kõrgeimas, maksumääraga 36%. Sealjuures kuuluvad aga 9% kõigist maksjast maksuliiki kuni 50 krooni ehk 5%-ga maksustatute hulka; neist on kõige enam maksjaid rühmes kuni 5 kr

ja 20—50 kr, esimesi 29,9% ja viimaseid 22,6% üldarvust. Neile järgnevad maksuliigid 10—20 kr 19,8%-ga ja 5—10 kr — 17,1%-ga. Peale nende on suurem arv, 6,6% maksjaid, veel maksu liigis 50—110 kr ehk 6%-lise maksumääraga ja 8%-ga

Maksjate tööala 1928 a. — *Occupation des personnes imposées en 1928.*

4.	Tulumaksujate arv <i>Nombre des imposés</i>		%		Tulumaksu summa <i>Montant des impôts</i>			
	arv—nombre		%		1 000 kr.		%	
	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927
Põllumajandus— <i>Agriculture</i>	49 346	47 820	46,8	46,8	735	785	23,0	24,1
Peremehed— <i>Propriétaires</i>	44 588	43 293	42,3	42,4	782	782	22,3	23,4
Palgalised— <i>Salariés</i>	4 758	4 527	4,5	4,4	23	23	0,7	0,7
Tööstus, kaubandus, transport ja side— <i>Industrie, commerces, transports et communications</i>	30 235	27 170	28,7	26,6	1 664	1 504	48,7	46,2
Ettevõtjad— <i>Entrepreneurs</i>	12 866	12 704	12,2	12,1	989	984	28,9	30,2
Palgalised— <i>Salariés</i>	17 369	14 466	16,5	14,2	675	520	19,8	16,0
Ühiskondlik tegevus— <i>Service public et professions libérales</i>	17 188	17 997	16,3	17,6	641	680	18,7	20,9
Sellest— <i>Doni</i> : Riigi ja omavalitsuse ametnikud— <i>Fonctionnaires d'État et des administrations publiques</i>	13 858	14 861	13,1	14,6	457	494	13,4	15,2
Muud— <i>Autres</i>	7 541	7 914	7,1	7,8	315	269	9,2	8,2
Iseseisvad— <i>Indépendants</i>	5 879	5 329	5,5	5,2	301	248	8,8	7,6
Palgalised— <i>Salariés</i>	1 662	2 585	1,6	2,6	14	21	0,4	0,6
Elukutse teadmata— <i>Profession inconnue</i>	1 121	1 235	1,1	1,2	15	19	0,4	0,6
Kokku—Total	105 431	102 136	100	100	3 420	3 257	100	100
Sellest: iseseisvad— <i>Doni</i> : iseseisvad	67 784	65 697	64,3	64,3	2 251	2 199	65,8	67,5
palgalised— <i>salariés</i>	37 647	36 439	35,7	35,7	1 169	1 058	34,2	32,5

on maksustatud 2,0% kogu maksjaist. Kõrgemate maksumääradega 10%—36%-ni on seega maksustatud ainult 1,4% maksjaist ja needki kuuluvad peamiselt maksuastmeisse 10—18%-lise maksumääraga ehk maksusummaga 190—1240 kr.

1/10 maksjaist, kes 5%-lise määraga maksustatud, annavad tulumaksu summast ainult 37,4%, millest üle poole koostatud maksudest 20—50 kr. Suurem osa (62,6%) maksust lasub seega väiksel arvul isikuil, nimelt — 1/10 kogu maksjaist ehk 11 306 isikul. Viimastest moodustavad suuremad summad tulumaksus 6%-ga maksustatud ehk 50—110 kr maksjad, 14,6% osatähtsusega üldsummast, siis 8% maksustatud—osatähtsusega — 8,7% ja 10%-ga maksustatud osatähtsusega — 5,9%. Ülejäänud maksuliikide osatähtsus üldsummast määradega 12—36% on igaühel alla 5% kuid kokku annavad nad 33,4%, seega tähelepanuväärt osa üldsummast.

1928 a. tulumaksjate arvu ja maksusummasid suurusliikide järgi võrreldes eelmise aasta andmetega, näeme, et suurusliikide osatähtsus üldarvudest on hoopis vähe muutunud: kõikumised on alla 1%-di. Absoluutarves on maksjate arv suurenenud maksuastmes kuni 50 kr ehk maksumääraga 5% 2 785 isiku ehk 3,1% võrra ning ülejäänud maksuastmeis kokku 510 isiku ehk 4,7% võrra. Viimased suurendasid ka oma liigi maksusummat 5,9% võrra, kuna eelmised 3,4%-lise juuretuleku oma liigi maksusummale andsid.

3. Maksjate tööala järgi.

Occupation des imposés.

Arvude õieti mõistmiseks tuleb silmaspidada, et tulumaksjad on liigitatud nende eneste poolt ülesantud tööala ehk selle puudumisel nende suurema tuluallika järgi. Põllumajanduses tegevateks on loetud: põllupidamise, aianduse, mesinduse,

metsanduse ja kalanduse alal iseseisvatena ehk palgalistena tegevad. Ühiskondlikku tegevust alasse kuuluvad: riigi- ja omavalitsusteenistus, haridus, tervishoid, usu- ning muudel ühiskondlistel aladel töötajad.

Muude alla on paigutatud isikud, kes elatavad end tööloomuta sissetulekust — kapitalist, majateenijad ning isikud vahelduva tööalaga.

Tööalade järgi (v. tab. 4) on 1928 a. ligi pool (46,8%) tulumaksu maksjaist tegevad põllumajanduses, 23,7% tööstuse, kaubanduse ja transpordi alal; vabaelukutselised ning riigi- ja omavalitsuse teenijad kokku moodustavad 16,3% ning muudele ja puudulikult ülesantud tööalaga kokku jääb 8,2% üldarvust. Tähelepanuväärt lahkuminekutest eelmise aastaga võrreldes oli räägitud juba eelpool.

Tulumaksusumma jagunemises liigesse tegevusalade järgi on esimesed kaks tegevusrühma kohad ümber vahetanud. Maksuraskuse peakandjaks pole mitte põllumajanduses tegevad, kus maksjate arv kõige suurem oli, vaid arvult vähem rühm—tööstuse, kaubandus ja transpordi alal tegevtevad. Viimaste maksusumma moodustab 48,7%, seega ligi poole kogu tulumaksu summast. Põllumajandus oma rohke maksjate arvuga annab 23,0% koguarvust. Teiste rühmade osatähtsus maksusummas on ainult veidi suurem osatähtsusest arvust ning ulatab ühiskondlase tegevuse juures 18,7%, ja muude tegevusalade juures 9,4%.

Üldjoontes on 1928 a. järjekord tegevusalade maksusuurus järgi võrdne eelmisele aastale.

Kõigist maksualuseist oli 1928 a. ligi kolm viiendikku (64,9%) iseseisvalt töötavaid ning kaks viiendikku (35,7%) palgalisi. Õeldule peaaegu võrdne oli mõlema liigi osatähtsus ka maksusummas.

Põllumajanduses tegevad maksjad 1928 a.—*Personnes imposées occupées dans l'agriculture en 1928.*

5.	Maksjate arv—Nombre des imposés						Tulumaksu summa 1000 kr—Mont. des impôts					
	Peremehed	Palgalised	Kokku	%			Peremehed	Palgalised	Kokku	%		
				Propriétaires	Salariés	Total				Propriétaires	Salariés	Total
Kuni— 5 kr	15 305	3 646	18 951	34,3	70,6	38,4	47	10	57	6,2	43,4	7,3
5— 10 "	7 519	823	8 342	16,9	17,3	16,9	55	5	60	7,2	21,7	7,6
10— 20 "	9 451	168	9 619	21,2	3,5	19,5	138	2	140	18,1	8,7	17,8
20— 50 "	10 262	91	10 353	23,0	2,0	21,0	312	3	315	41,0	13,1	40,1
50— 110 "	1 688	24	1 712	3,8	0,5	3,5	115	2	117	15,1	8,7	14,9
110— 190 "	229	6	235	0,6	0,1	0,5	31	1	32	4,1	4,4	4,1
190— 290 "	60	—	60	0,1	—	0,1	14	—	14	1,8	—	1,8
290— 410 "	31	—	31	0,1	—	0,1	10	—	10	1,3	—	1,3
410— 550 "	14	—	14	0,0	—	0,0	6	—	6	0,8	—	0,8
550— 790 "	14	—	14	0,0	—	0,0	9	—	9	1,2	—	1,1
790—1240 "	7	—	7	—	—	—	7	—	7	0,9	—	0,9
1240—2340 "	7	—	7	—	—	—	14	—	14	1,8	—	1,8
2340—3590 "	1	—	1	—	—	—	4	—	4	0,5	—	0,5
Kokku—Total	44 588	4 758	49 346	100	100	100	762	23	785	100	100	100
Sellest kuni 50 kr.—Dont jusqu'à 50 kr	42 537	4 728	47 265	95,4	99,4	95,8	552	20	572	72,4	86,9	72,8
Üle 50 " — Plus de 50 "	2 051	30	2 081	4,6	0,6	4,2	210	3	213	27,6	13,1	27,2
1927 a. kuni 50 kr	41 214	4 494	45 708	95,2	99,3	95,7	546	18	564	71,6	77,9	71,8
Üle 50 "	2 079	33	2 112	4,8	0,7	4,3	217	5	222	28,4	22,1	28,2

Kahe aasta arvude võrdlemisel tuleb märkida iseseisvalt töötavate maksumõnna suhtarvu vähenemist üldarvust ning palgaliste vastava arvu suurenemist selle võrra.

Põllumajanduses tegevaist tulumaksu maksjaid on $\frac{9}{10}$ iseseisvad-peremehed ja $\frac{1}{10}$ palgalised. Esimesed maksavad 97,2% ja teised 2,8% selle tegevusliigi tulumaksu arvust. Põllumajanduses tegutsevate palgaliste osatähtsus tulumaksjate hulgas on võrreldes teiste tegevusliikidega tähtsuseta, mispärast neil eraldi ei peatugi. Põllumajanduses peremeestena tegevaid maksualuseid leidub maksuliiges kuni 2 340—3 590 kr ehk maksumääraga kuni 25%,

kuid 95,8% maksjaid kuuluvad maksuliiki kuni 50 kr ehk teiste sõnadega pea kõik põllumajanduses tegevad on maksustatud 5%-ga. Nimetatud osa maksjaid annab ligi $\frac{3}{4}$ oma rühma tulumaksust, mis kokku tuleb enamjaolt 10—50 kr summades. Ülejäänud $\frac{1}{4}$ tulumaksust annavad 4% maksjaid, nendest peamiselt maksjad 50—110 kr ehk 6% maksumääraga.

1928 a. jaguneb maksjate arv pea täpselt samas vahekorras maksuliigesse kui 1927 a., ainult tulumaksusummas näeme 1928 a. eelmisest aastast 1,0% võrra suuremat summat langetavad maksjale maksuliiges kuni 50 kr ning selle võrra on vähem maksuliik üle 50 kr.

Tööstuses, kaubanduses ja transpordil alal töötavad maksjad 1928 a.
Personnes imposées occupées dans l'industrie, commerces et transports en 1928.

6.	Maksjate arv—Nombre des imposés						Tulumaksu summa 1000 kr—Mont. des impôts					
	Peremehed	Palgalised	Kokku	%			Peremehed	Palgalised	Kokku	%		
				Propriétaires	Salarisés	Total				Propriétaires	Salarisés	Total
Kuni— 5 kr	3 140	3 656	6 796	24,4	21,1	22,5	10	13	23	1,0	1,9	1,4
5— 10 „	1 923	3 610	5 533	14,9	20,8	18,3	14	26	40	1,4	3,9	2,4
10— 20 „	2 374	3 844	6 218	18,5	22,1	20,6	35	54	89	3,5	8,0	5,3
20— 50 „	2 596	4 015	6 611	20,2	23,1	21,9	85	124	209	8,6	18,4	12,6
50— 110 „	1 364	1 339	2 703	10,6	7,7	8,9	103	92	195	10,4	13,6	11,7
110— 190 „	548	485	933	4,3	2,5	3,3	80	61	141	8,1	9,0	8,5
190— 290 „	310	185	495	2,4	1,1	1,6	72	43	115	7,3	6,4	6,9
290— 410 „	163	108	271	1,3	0,6	0,9	56	37	93	5,7	5,5	5,6
410— 550 „	123	45	168	1,0	0,3	0,6	58	22	80	5,9	3,3	4,8
550— 790 „	115	41	156	0,9	0,2	0,5	75	28	103	7,6	4,1	6,2
790—1240 „	108	45	153	0,8	0,3	0,5	104	44	148	10,5	6,5	8,9
1240—2340 „	67	21	88	0,5	0,1	0,3	102	41	143	10,3	6,1	8,6
2340—3590 „	18	18	34	0,1	0,1	0,1	52	44	96	5,3	6,5	5,7
3590—4990 „	5	3	8	0,0	—	—	21	12	33	2,1	1,8	2,0
4990—6590 „	5	2	7	0,0	—	—	27	11	38	2,7	1,6	2,3
üle 6590 „	9	3	12	0,1	—	—	95	23	118	9,6	3,4	7,1
Kokku—Total	12 866	17 369	30 235	100	100	100	989	675	1 664	100	100	100
Sellest kuni 50 kr—Dont jusqu'à 50 kr	10 093	15 125	25 158	77,9	87,0	83,3	144	217	361	14,5	32,1	21,7
Üle 50 „— plus de 50 „	2 893	2 244	5 077	22,1	13,0	16,7	945	458	1 303	85,5	67,9	78,3
1927 a. kuni 50 kr	9 905	12 596	22 501	76,0	87,1	82,9	187	175	362	14,0	33,7	20,8
Üle 50 „	2 799	1 870	4 669	22,0	12,9	17,1	347	345	1 192	86,0	66,3	79,2

Tööstuse, kaubanduse ja transpordi alal tegevaist maksjaid oli enam 57,4% palgalisi — kes aga maksumõnna vähema osa—40,5%—tasusid. Arvult väiksem ettevõtjate rühm andis maksumõnna $\frac{3}{5}$, seega ülekaaluva osa.

Vastandina põllumajandusele ja kõigile teistele tööala rühmele on selles tegevusrühmas maksjaid, nii ettevõtjaid kui ka palgalisi igas maksuliigis.

Enamus maksjate arvust (77,9% ettevõtjaid, 87,0% palgalisist ning 83,3% üldarvust) kuulub maksuliiki kuni 50 kr, seega on samuti nagu teisis rühmeski enamuse maksjaid maksustatud 5%; sealjuures võib tähelepanna ainult, et see enamuse on veidi vähem vastavast arvust, teisis rühmes. Suuremaise maksuliigesse kuuluvaid on siin rohkem kui teisis rühmes.

Tulumaks selles rühmas maksetakse aga peaaegu kogu maksumõnna poolt maksuliigest üle 50 kr ehk maksumääraga üle 5% maksustatute

poolt. Ettevõtjate rühmas annavad maksjad kuni 50 kr ainult 14,5% üldarvust, kuna ülejäänud 85,5% 12 maksuliigi vahel jaguneb mille hulgas suuremaid summe annavad 6,18 ja 22%-ga maksustatud maksjad ehk maksuliigid 50—110 kr, 790—1 240 kr ja 1 240—2 340 kr. Palgalisist annavad kuni 50 kr maksjad küll 32,1% seega rohkem kui ettevõtjad, kuid maksumõnna pearaskus lasub siiski maksjail üle 50 kr, mille hulgas suuremad liigid maksumääraga 6, 8, 12, 18, 22 ja 25% tuludest. Palgaliste esinemine nii kõrgeis maksurühmes on seletatav mitmet liiki juhtivate palgaliste töötajate, nagu ettevõtete direktorite jne. suurte sissetulekutega isikute kuuluvusega siia, kes nii isiklikust teenistusest kui ka kõrvalissetuleku alikaist, nagu kapitali ehk kinnisvara omanisest jne. tulu saavad.

Maksjate arvu suhtarv üldsummast maksuliiges kuni 50 kr ja üle selle on 1928 ja 1927

peaaegu täpselt sarnane. Kül on aga märgata mõningaid muutusi 1928 a. võrreldes eelmisega maksuliges kuni 50 kr. Vähenenud on kuni 5 kr ja suurenenud 20–50 kr maksjate osatähtsus

üldsummast. Kõik maksjate arvu kohta öeldu on maksev ka maksusummade kohta kahe viimase aasta võrdlemisel.

Maksjad ühiskondlikul tegevusalal 1928 a.
Personnes imposées occupées dans le service publique et professions libérales en 1928.

	Maksjate arv—Nombre des imposés						Tulumaksu summa 1000 kr—Montant des impôts					
	Riigi ja omav. teenijad	Muud ühiskondl. alal. tegev.	Kokku	%			Riigi ja omav. teenijad	Muud ühiskondl. alal. tegev.	Kokku	%		
				Fonctionnaires d'Etat et des admin. auton.	Autres empl. au service publique	Total				Fonctionnaires d'Etat et des admin. auton.	Autres empl. au service publique	Total
Kuni— 5 kr	2 094	416	2 510	15,1	12,5	14,6	7	1	8	1,5	0,5	1,3
5— 10 "	2 121	478	2 599	15,3	14,3	15,1	15	4	19	3,3	2,2	3,0
10— 20 "	3 065	570	3 635	22,1	17,1	21,1	48	9	55	10,1	4,9	8,6
20— 50 "	4 520	994	5 454	32,6	28,0	32,0	139	31	170	30,4	16,8	26,5
50— 110 "	1 405	544	1 949	10,1	16,4	11,3	102	37	139	22,3	20,1	21,7
110— 190 "	399	222	621	2,9	6,7	3,6	57	33	90	12,5	17,9	14,0
190— 290 "	184	77	211	1,0	2,3	1,2	32	18	50	7,0	9,8	7,7
290— 410 "	66	43	109	0,5	1,3	0,6	22	15	37	4,8	8,2	5,8
410— 550 "	27	13	40	0,2	0,4	0,2	13	6	19	2,8	3,3	3,0
550— 790 "	15	21	36	0,1	0,6	0,2	11	14	25	2,4	7,6	3,9
790— 1240 "	10	7	17	0,1	0,2	0,1	9	7	16	2,0	3,8	2,5
1240— 2340 "	2	5	7	—	0,2	—	4	9	13	0,9	4,9	2,0
2340— 3590 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3590— 4990 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4990— 6590 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
üle 6590 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	13 858	3 330	17 188	100	100	100	457	184	641	100	100	100
Sellest kuni 50 kr—Dont jusqu'à 50 kr	11 800	2 398	14 198	85,1	71,9	82,8	207	45	252	45,3	24,4	39,4
üle 50 "—plus de 50 "	2 058	932	2 990	14,9	28,1	17,2	250	139	389	54,7	75,6	60,6
1927 a. kuni 50 kr	...	...	14 964	...	...	83,1	...	...	270	...	...	39,7
üle 50 "	...	...	3 038	...	...	16,9	...	...	410	...	...	60,3

Ühiskondlikul alal tegutsevaist on 80,6% riigi ja omavalitsuse ametnikke ning rühma üldarv jaguneb maksuligesse peamiselt viimaste mõjutusel. Vabakutseliste arvud maksuliikide järgi lähevad veidi lahku riigi- ja omavalitsuse teenijate omadest, mõlemate juures on aga maksuliikide arv üks ja sama ja ulatub

liigini 1 240—2 340 kr maksumääraga 22%. Riigi- ja omavalitsuse teenijaist kuulub 85,1% kuni 50 kr maksjate hulka, kes aga maksusummast ainult 45,3% annavad. Peale selle on veel suur osatähtsus 6 ja 8%-ga maksustatud liigel maksusummaga 110—290 kr. Kui veel arvesse võtta, et suurem summa saadi 5%-lises maksu-

Maksjad muudelt tööaladelt 1928 a.—Personnes imposées occupées dans les autres branches du travail en 1928.

	Maksjate arv—Nombre des imposés						Tulumaksu summa (1000 kr)—Mont. des impôts					
	Iseseisvad	Palgalised	Kokku	%			Iseseisvad	Palgalised	Kokku	%		
				Indépen-dants	Salariés	Total				Indépen-dants	Salariés	Total
Kuni— 5 kr	1690	1003	2693	28,7	60,4	35,7	6	3	9	2,0	21,4	2,9
5— 10 "	966	337	1303	16,4	20,5	17,3	7	2	9	2,3	14,3	2,9
10— 20 "	934	207	1191	16,7	12,4	15,8	15	3	18	5,0	21,4	5,7
20— 50 "	1152	88	1240	19,6	5,3	15,5	38	3	41	12,6	21,4	12,7
50— 110 "	591	21	612	10,1	1,2	8,1	44	1	45	14,6	7,1	14,6
110— 190 "	231	5	236	4,0	0,3	3,1	38	1	34	11,0	7,2	10,8
190— 290 "	109	—	109	1,9	—	1,4	25	—	25	8,3	—	7,9
290— 410 "	47	—	47	0,8	—	0,6	16	—	16	5,3	—	5,1
410— 550 "	32	1	33	0,5	0,1	0,4	15	1	16	5,0	7,2	5,1
550— 790 "	29	—	29	0,5	—	0,4	19	—	19	6,3	—	6,0
790— 1240 "	23	—	23	0,4	—	0,3	23	—	23	7,6	—	7,3
1240— 2340 "	15	—	15	0,2	—	0,2	25	—	25	8,3	—	7,9
2340— 3590 "	5	—	5	0,1	—	0,1	14	—	14	4,7	—	4,4
3590— 4990 "	5	—	5	0,1	—	0,1	21	—	21	7,0	—	6,7
4990— 6590 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
üle 6590 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	5879	1662	7541	100	100	100	301	14	315	100	100	100
Sellest kuni 50 kr—Dont jusqu'à 50 kr	4792	1635	6427	81,4	98,4	85,3	86	11	77	21,9	78,5	24,2
üle 50 "—plus de 50 "	1087	27	1114	18,6	1,6	14,7	235	3	238	78,1	21,5	75,8
1927 a. kuni 50 kr	4481	2550	7011	83,7	93,7	88,6	57	16	73	23,0	78,0	27,3
üle 50 "	968	35	903	16,3	1,3	11,4	191	5	196	77,0	22,0	72,7

astmes suurematest—20—50 kr maksudest, võib öelda, et riigi- ja omavalitsuse ametnikkude maksusumma on, vastandina põllumajanduse-, tööstuse- ja ärirühmele, koostatud maksudest keskmisist maksuligest ja nimelt 20—290 kr.

Vabakutseliste tulumaksjate arvus kui ka maksusummas langeb raskuspunkt samuti, nagu riigi ja omavalitsuse teenijate juures keskmistele maksuastmelle kuid nihkub sealjuures ühe astme võrra kõrgemale ja selle juures on kõrgemate maksuastmete osatähtsus üldarvust suurem, mis näitab, et vabakutselised riigi- ja omavalitsus teenijatega võrreldes suurema sissetuleku omavad.

Muudel tööaladel kuhu koondatud kaks väga erinevate sissetulekutega kihitust, nimelt jõukamad maksjad, nagu kinnisvara omanikud jne. ning väiksepalgelised majateenijad, näeme iseseisvaid, s. o. jõukamat kihitust ülekaalus maksjate arvus 77,9% 22,1% vastu ning tulumaksus 95,5% 5,0% vastu. Siin leidub maksjaid maksuastmetes kuni 28% maksimumääraga. Maksjate arv koondub küll enamuses (85,3%) esimesse 5%-ga maksustatud maksuast-

messe, kuid 3/4 maksusummast jaguneb kõrgemate maksuastmete vahel osatähtsustega 14,6—5% üldsummast.

1928 a. oli eelmisega võrreldes maksjate arvu kui maksusumma osatähtsus üldarvust vähem maksuliges määraga kuni 5%, mis selletatav palgaliste üldarvu — järjekult vähema sissetulekutega isikute vähenemisega 1928 a.

Kokkuvõttes võib öelda, et põllumajanduses tegevailt maksjailt saadud maksusumma koosneb peaaesjalikult maksudest kuni 50 kr ehk põllumajanduses tegevad maksavad 5% oma tuludest, tööstuse ja äri alal tegutsevate tulumaks on vastandina põllumajanduselt saadud suuremaist maksuligest — alates 6%-lisest maksuastmest kuni 36%-liseni. Sealjuures püsib maksuastmete osatähtsus tulumaksu üldarvust 10—2% vahel. Ühiskondlises tegevuses isikute maksusuurus piirdub maksuastmega kuni 22% määraga ja tulumaksu pearaskus lasub vähe- mail ja keskmiseil — 5%, 6%, 8%-lisel maksuastmel. Muudel tööaladel tegutsevate tulumaks koosneb samuti suuremaist maksest.

Maksjate asukoht (% maksusummast) 1928 a.—Domicile des imposés (% au montant) en 1928.

9.	Tallinn	Tartu linn	Virumaa	Järvamaa	Harjumaa	Läänemaa	Saaremaa	Pärnumaa	Viljandimaa	Tartumaa	Valgamaa	Võrumaa	Petserrimaa	Kokku—Total
Kuni — 5 kr.—jusqu'à	0,8	1,1	2,8	2,3	7,3	4,0	2,2	4,4	5,5	5,4	6,8	2,9	14,4	2,9
5 — 10 "	1,7	1,6	6,0	6,2	7,1	6,3	5,1	6,3	4,0	5,8	5,3	6,9	8,0	3,8
10 — 20 "	4,6	4,2	13,8	16,0	18,8	17,9	12,0	12,2	9,8	13,7	10,8	17,2	12,5	8,9
20 — 50 "	11,4	11,7	28,9	41,1	28,9	39,0	36,6	29,4	32,1	37,8	22,8	32,4	30,2	21,6
50 — 110 "	11,6	13,8	16,8	17,1	15,1	15,2	23,7	18,9	21,3	17,9	11,6	15,9	14,3	14,6
110 — 190 "	10,1	9,9	9,1	4,9	7,8	5,3	13,2	7,6	8,0	6,4	5,3	5,6	8,2	8,7
190 — 290 "	7,7	9,3	5,4	3,0	2,7	2,7	2,9	5,9	5,2	2,3	2,6	3,2	3,2	6,0
290 — 410 "	6,1	6,9	4,7	1,9	3,1	2,6	2,7	4,1	2,8	1,3	1,6	1,7	3,7	4,6
410 — 550 "	5,0	5,6	2,5	2,1	2,3	1,7	1,0	1,0	2,2	2,0	1,9	1,9	2,5	3,5
550 — 790 "	6,6	7,0	1,7	3,7	3,4	0,6	—	2,6	2,6	1,9	1,7	4,3	—	4,5
790 — 1240 "	9,2	7,6	4,7	1,2	2,4	0,7	—	0,8	2,6	1,9	2,3	3,5	3,0	5,7
1240 — 2340 "	9,2	7,2	3,8	—	1,8	1,8	—	5,2	1,1	0,6	3,7	4,5	—	5,7
2340 — 3590 "	6,2	5,5	—	—	—	2,2	—	1,0	1,2	—	—	—	—	3,3
3590 — 4990 "	3,3	1,4	—	—	—	—	—	—	1,7	—	—	—	—	1,6
4990 — 6590 "	1,9	—	—	—	4,3	—	—	—	—	—	—	—	—	1,1
Üle 6590 " — Plus de	4,6	7,2	—	—	—	—	—	—	—	8,0	25,5	—	—	3,5
Maksjate arv—Nombre des imposés	29 814	4 956	10 036	3 847	13 969	5 842	1 012	10 953	9 805	12 563	4 190	4 062	3 382	105 431
Maksusumma (1000 kr.)—Montant des impôts (1000 kr.)	1 412	327	254	89	263	116	26	236	233	247	88	93	36	3 420

4. Maksjate asukoht. Domicile des imposés

41% kogu tulumaksust andis 1928 a. samuti, kui eelmisel aastalgi, Tallinn. Tallinn ühes Tartuga kokku annavad poole kogu tulumaksust, teise poole tasuvad maad ühes vähemate linnadega, mille hulgas Harju-, Viru-, Tartu- ja Pärnumaa suuremate arvudega esinevad. Andes tulumaksust 2/3, ulatub maksjate arv Tallinnal ja Tartul kokku ainult 1/4 kogu arvust, mis näitab, et siin enam suuremate summadega maksjaid. Maksuastmeist 5% määraga tuleb Tallinnas ja Tartus kokku ligi 1/3 kogu maksust, kuna 4/5 maksudest kõrgemaist maksuastmeist koosneb. Keskmiselt tuleb ühele maksjale Tal-

linnas 67,8 kr, Tartus 66,0 kr. Maades aga annab pool ja rohkem maksust just maksuaste 5% määraga. Keskmise maksumäär maades kõigub 10,6—25,3 kr vahel, kus juures ülemäärana annab Viru ja alamäärana Petseri. Kõigis mais esinevad suurema osatähtsusega üldsummast maksuliligid 10—20; 20—50 kr ja 50—110 kr. Tähelepanuväärt suur on Petserimaal võrreldes teiste maadega maksusumma—14% üldarvust—maksest kuni 5 kr, mis tingitud maa kasutamise väikeste tükena ning suuremate äriettevõtete puudumisega. Nii Petseri- kui Saaremaal ei ulatu maksuastmete arv teiste maade vastava arvuni. Saaremaal leidub maksjaid maksuastmeis kuni 410—550 kr ehk 14% mää-

raga ja Petserimaal kuni 790—1 240 *kr* ehk 18% määraga, sealjuures puudub vahelt 16%-line aste. Enamuses maist piirdub maksjate arv maksuastmega 1 240—2 340 *kr* ehk 25% määraga. Üle selle näeme üksikuid astmeid Harju-, Viljandi-, Tartu- ja Valgamaal.

Maksjate kogutulu 1928 a. — *Revenu total des imposés en 1928.*

10.	Maksustatud tulu saajad <i>Imposés ayant des revenus</i>	Tulusumma <i>Montant de revenu (1000 kr.)</i>	Keskmine ühe tulusaaja kohta <i>Moyenne par imposé (kr.)</i>
1928 . . .	105 431	141 540	1 342
1927 . . .	102 136	133 581	1 307
1926 . . .	97 141	130 046	1 339
1925 . . .	98 890	130 434	1 319

5. Maksjate tuluallikad.

Sources de revenu des imposés

Eelpool nägime tulumaksjate arvu ja tulumaksu summa kasvamist 1928 a. võrreldes eelmisega, mille

loomulikuks aluseks üldtulu suurenemine. Üldtulu on kasvanud 1928 a. 7 959 tuh. *kr* ehk 5,8% võrra. Keskmiselt ühe isiku peale tuleb tulu 1 342 *kr* eelmise aasta 1 307 *kr* vastu, tähtsusetu muutusega, mis näitab et üldtulu suurenemine peaaugult maksjate arvu kasvamisest tingitud.

Meelestada tuleb, et arvestatud tulu 141,5 milj. *kr* kuulub 9,4% rahva üldarvust ehk 24,1% aktiivse rahva arvust. Need olid kõik isikud, kelle tulu linnades vähemalt 640 *kr* ja maal 440 *kr* ulatus. Ülejäänud aktiivsete sissetulek on seega alla nimetatud summade.

Kuni 640 *kr* tulusaajaid oli arvestatud tulusaajate hulgas võrdlemisi väike osa (12,1%) (v. tab. 12). Enamus üldarvust sai tulu 640—940 *kr* ja 940—2 000 *kr* suuruses; esimesi oli 28,6%, teisi 47,4%. Üle 2 000 *kr* tulusaajate arv on väiksem ja peaaegu võrdne saajatele kuni 640 *kr*.

Tuluallikad 1928 a. — *Sources de revenu en 1928.*

11.	Tulusumma 1000 <i>kr</i>		Montant de revenu en %	
	1928	1927	1928	1927
	Rahaline kapital— <i>Capitaux financiers</i>	1 426	1 280	1,0
Liikumata varandus üldse— <i>Immeubles</i>	55 962	53 532	39,6	40,1
Sellest: põllumajapidajad— <i>Dont: propriété foncière</i>	46 178	45 337	32,6	34,0
Tööstus, kaubandus ja muud äriilised ettevõtted— <i>Industrie, commerces et autres entr. commerc.</i>	17 989	17 200	12,7	12,9
Teenistus ja töötasust üldse— <i>Montant total des salaires et des gains</i>	54 659	52 166	38,6	39,1
Sellest: ei saanud muudest allikatest tulu— <i>Dont: n'ayant d'autre source de revenu</i>	39 560	37 663	27,9	28,0
Elukutselisest ja muust tulutoovast tööst— <i>Professions libérales et autres profes. salariées</i>	11 504	9 353	8,1	7,2
Kokku—Total	141 540	133 581	100	100

Peatuluallikaks olid 1928 a. nagu eelmiselgi liikumata varandus ja isiklik teenistus peaaegu võrdse osatähtsusega. Tulu ettevõtetest on nende mõlema kõrval päris väike, andes ainult 12,7% üldsummast. Liikumata varandusest saadud tulu moodustab peamiselt põllumajapidamine. Teenistuses ja töötasus on koondatud palgalised kõigilt tööaladelt. Üksikute tuluallikate suhtarvud üldsummast on kahel

aastal võrdlemisi ühtlased. Absoluutarves on aga 1928 a. võrreldes eelmisega suurenemisi igas arvus millest tundavam kasv teenistuse ja töötasu arvus — mis tingitud maksualuste palgaliste arvu suurenemisega tööstuses nagu eelpool nägime; pea sama võrra on suurenenud ka tulu liikumata varandusest.

Maksjate tööalade järgi jaguneb tulu järgmiselt:

Saadud tulu tööalade järgi 1928 a. — *Revenus d'après les occupations en 1928.*

12.	Tulusumma—Montant de revenu				1928 a. tulusaajad tulu suuruse järgi % Imposés d'après le revenu en 1928 %					
	1928 a.	1927 a.	1928 a.	1927 a.	Kuni 640 <i>kr.</i>	640—940 <i>kr.</i>	940—2000 <i>kr.</i>	2000—3000 <i>kr.</i>	Üle 3000 <i>kr.</i>	Üle 3000 <i>kr.</i>
	1000 <i>kr.</i>		%	%	640 <i>kr.</i>	640 <i>kr.</i>	640 <i>kr.</i>	640 <i>kr.</i>	640 <i>kr.</i>	640 <i>kr.</i>
Põllumajandus— <i>Agriculture</i>	50 051	49 010	35,4	36,7	16,5	34,0	46,9	1,9	0,7	0,7
Peremehed— <i>Propriétaires</i>	47 208	46 246	33,4	34,6	9,9	35,9	51,4	2,1	0,7	0,7
Palgalised— <i>Salariés</i>	2 843	2 764	2,0	2,1	78,6	16,6	3,9	0,7	0,2	0,2
Tööstus, kaubandus, transport ja side— <i>Industrie, commerces, transport et communication</i>	51 624	44 476	36,5	33,3	7,8	23,7	48,1	11,0	9,4	9,4
Ettevõtjad— <i>Entrepreneurs</i>	23 795	22 856	16,8	16,7	6,7	24,0	46,3	11,3	11,7	11,7
Palgalised— <i>Salariés</i>	27 839	22 121	19,7	16,6	8,5	23,4	49,5	10,8	7,8	7,8
Ühiskondlik tegevus— <i>Service public</i>	28 675	29 391	20,2	22,0	3,9	20,4	52,5	14,1	9,1	9,1
Sellest— <i>Dont: Riigi ja omavalitsuse teenijad—Fonctionnaires d'Etat et des administr. autonomes</i>	21 858	...	15,4	...	3,7	20,4	54,5	13,7	7,7	7,7
Muud— <i>Autres</i>	10 248	9 643	7,2	7,2	16,0	29,9	39,9	7,8	6,4	6,4
Ettevõtjad— <i>Entrepreneurs</i>	8 908	7 657	6,3	5,6	10,8	26,1	45,3	9,7	8,1	8,1
Palgalised— <i>Salariés</i>	1 340	2 069	0,9	1,6	34,5	43,1	21,0	1,0	0,4	0,4
Teadmata elukutse— <i>Profession inconnue</i>	942	1 061	0,7	0,8	32,7	42,8	21,0	2,3	1,2	1,2
Kokku—Total	141 540	133 581	100	100	12,1	28,6	47,4	6,9	5,0	5,0

**6. Maksjate tulu-
töbalade järgi.**
*Revenu des imposables
d'après leurs occupa-
tions*

35,4% üldtulust said 49 346 põllumajanduses tegevat isikut; eelmisest veidi suurema osa, nimelt 36,5% üldtulust kuulub 30 235 tööstus-kaubandus alal tegutsevaile, seega vähemale arvule kui põllumajanduses. Ühiskondlisel alal tegevate 17 188 isiku tulu ulatus 20,2% ning muudele jäi 7,9% üldtulust.

Eelmise aastaga võrreldes on tulu tunduvalt suurenenud tööstus-kaubandusalal tegevail nii suhteliselt kui absoluutarves, mis nagu eel- pool öeldud tööstus tulude palgakõrgendusega seletatav, kui ka tulu teelusuga ettevõtjate juures. Põllupidajate tulusumma on samuti veidi tõusnud.

Enamus tulusajaist kõigil tegevusaladel, väljaarvatud palgalised põllumajanduses, omavad sissetuleku 640—940 kr ja 940—2 000 kr, kusjuures kõigis tegevusrühmes on ülekaalus viimane tulu suurusliik. 640—2 000 kr tulusaajate % on 60—87 üldarvust. Ülemäärana annavad põllumajanduses tegevad, teisis rühmes pü-

sib see % kaunis ühtlaselt 70 ümber; ainult palgalisil nimetamata tööalal ja teadmata elukutsega moodustavad need tululiigid 60% ümber. Jagunemises tululiigisse erinevad teisist tunduvalt ainult põllumajandusest tulusaajad. Ja lahkumineku üksikute tegevusrühmade vahel seisavad peaaesjalikult kuni 640 kr ning üle 2 000 kr tulusaajate osatähtsuses üldarvust. Põllumajanduses iseseisvate juures näeme teiste tegevusharudega võrreldes märksa kõrgemat tulusaajate osatähtsust 640—940 kr, nimelt 36% 20—25% vastu teisis rühmes ning palju vähemat tulusaajate osatähtsust üle 2 000 kr. Põllumajanduses saavad üle 2 000 kr tulu ainult 2,6% tööstuses ja äris iseseisvad 23,0%, palgalised 17,6%, ühiskondlikul tegevusalal 23,2% ning iseseisvad nimetamata tegevusalal 17,3%. Palgalised nimetamata tegevusalal saavad tulu kuni 2 000 kr päris vähesel määral, ainult 1,4% üldarvust. Palgalised põllumajanduses erinevad viimaseist kui ka kõigist teisist tegevusrühmest sellega, et siin 4/5 tulusajaist saavad tulu kuni 640 kr. Kõigis teisis tegevusrühmes on selles tululiigis 4—10% tulusajaist ainult.

Tulu tulusaajate asukoha järgi 1923 a. — *Revenus d'après le domicile des personnes imposables en 1923.*

13.	Tulusaajate arvu % aktiivsete elanikkude üldarvust <i>Pourcent des personnes ayant des revenus au total de la population active</i>	Tulusaajate jaotus tulu suuruse järgi % — <i>Répartition des imposables d'après le revenu</i>					Ühe tulu saaja keskmine tulu <i>Revenu moyen par imposable (1 000 kr)</i>	Tulusumma 1 000 kr <i>Montant de revenu (1 000 kr)</i>	Tuluallikad (%) — <i>Sources de revenu (%)</i>				
		Kuni 640 kr	640—940 kr	940—2 000 kr	2 000—3 000 kr	Üle 3 000 kr			Rahaline kapital <i>Capital financier</i>	Läikemata varandus <i>Immobilisables</i>	Tööstus, kaubandus ja muud äriilis. ettevõtt. Ind., com. et autr. entrepr. commerciales	Teenistus ja töötlusast <i>Salaires et rémunérations</i>	Elukutsel. ja muust tulutoovast tööst. Professions libérales et autr. occupations
Tallinn	29,7	0,5	22,0	51,0	18,2	18,3	2,0	40 916	2,0	11,2	16,1	59,4	11,3
Tartu	14,5	0,6	19,2	51,3	15,0	13,9	2,0	9 733	2,0	16,8	20,6	49,4	11,2
Virumaa	17,7	7,9	31,7	49,2	7,1	4,1	1,3	12 065	0,6	39,0	15,5	36,9	8,0
Järvamaa	17,4	9,4	29,1	54,3	5,1	2,1	1,2	4 511	0,5	61,4	7,5	25,4	4,2
Harjumaa	38,0	20,0	32,8	40,9	4,2	2,1	1,1	14 969	0,2	51,4	7,7	36,3	4,2
Läänemaa	24,5	10,5	34,1	50,5	3,4	1,5	1,1	6 833	0,4	65,1	6,1	21,7	6,7
Saaremaa	5,9	12,2	23,9	48,8	11,4	3,7	1,3	1 355	0,6	19,0	21,1	54,2	5,1
Pärnumaa	23,8	25,3	29,2	38,1	4,9	2,5	1,1	12 324	0,9	45,1	11,0	33,4	4,6
Viljandimaa	23,8	16,8	27,3	47,8	5,4	2,7	1,2	11 399	0,5	59,0	8,9	24,2	7,4
Tartumaa	27,7	13,0	33,2	50,1	2,7	1,0	1,1	14 046	0,2	73,8	8,1	14,5	3,4
Valgamaa	23,1	27,3	27,0	39,5	4,5	1,7	1,1	4 509	0,4	45,4	19,2	32,3	2,7
Võrumaa	14,8	11,6	33,4	46,8	5,9	2,3	1,2	4 761	0,4	52,2	11,6	8,4	27,4
Petserimaa	25,8	7,6	26,9	56,2	5,0	1,9	1,2	4 008	0,0	69,0	8,6	20,7	1,7

7. Maksualune tulu maksjate asukoha järgi.

Revenu contribuable d'après le domicile des imposables.

hal nende jõukus ja teenistuse võimalused. Tallinnas asuvate maksualuste tulu on 28,9% esikohal üldsummast. Maade tulu summad kõiguvad 1—15 milj. krooni vahel, millest alamäärana moodustab Saare- ja ülemäärana Harjumaa. Elanikkude sissetuleku kohta annab ülevaate kõigepealt maksualuste tulusaajate % aktiivsetest elanikest.

Tulusummade jagunemine maade ja suuremate linnade vahel on eestkätt tingitud elanikkude rohkusest, mille kõrval teisel kohal

Aktiivsete arvud on võetud küll vanul andmeil — 1922 a rahvalugemise järgi, kuid see asjaolu ei peaks pilti palju muutma. Kõige enam oli maksualuseid töötavate hulgas Harju-, Tartu-, Pärnu- ja Viljandimaal ning Tallinnas nimelt 28—38% mis näitab, et neis kohis oli isikuid, kelle tulu alla maksustamise normi (44 ja 64 tuh. kr) vähem kui mujal. 20—25%-ni ulatus maksualuste tulusaajate arv Järva-, Lääne-, Valga-, Petseri- ja Pärnumaal. 16—18% vahel vastavad arvud Tartus ja Virumaal. Kõige vähem, ainult 5,9% töötavaist on maksustatud Saaremaal. Seega on Saaremaal töötavate sissetulek nii väike, et ta ainult üksikul 44 tuh. kr ulatus.

Peale tulusaajate arvu on üksikute maade üldtulu kujunemisel mõõduandev veel, kui suur oli üksikute isikute tulu. Kõigis mais ja lina omab enamus — 70—80% kogu tulusaajast sissetuleku 640—940 kr ja 940—2 000 kr; viimase suurusliigi ülekaaluga, missuguseile liigele ka raskuspunkt tulusummast langeb.

Ainult Tallinnas ja Tartus näeme peale selle veel suuremat maksjate osatähtsust liiges üle 2 000 kr, kuna sellele vastandina mais ühes vähemate linnadega peale eelpool nimetatud keskmiste tululikkide kaunis suur osatähtsust üldarvust tulusaajail kuni 640 kr.

Saadud ja maksustatud tulu 1928 a.—*Revenu total et revenu imposé en 1928.*

14.		Kogu saadud tulu <i>Revenu total</i> (1000 kr)	Maksustatud tulu peale mahaarvamiste § 21 ja 22 põhjal	Maksustatud tulu % kogutulust <i>Pourcent des revenus imposés par rapport au revenu total</i>
			<i>Revenu imposé après les déduct. faites à la base de §§ 21 et 22</i>	
	Põllumajandus— <i>Agriculture</i>	47 209	14 350	31,5
	Peremeheid— <i>Propriétaires</i>	2 843	455	16,0
	Palgalised— <i>Saliariés</i>	23 785	12 925	54,4
	Tööstus, kaubandus, transport ja side— <i>Industrie, commerces, transports et communications</i>	27 839	11 038	39,7
	Ettevõtjad— <i>Entrepreneurs</i>	23 675	12 196	42,5
	Ühiskondlik tegevus— <i>Service publique et professions libérales</i>	21 858	8 096	37,0
	Sellest riigi ja omavalits. teenijad— <i>Dont fonctionnair. d'Etat etc.</i>	8 907	4 284	48,1
	Muud— <i>Autres</i>	1 340	289	22,8
	Ettevõtjad— <i>Entrepreneurs</i>	942	278	29,5
	Palgalised— <i>Saliariés</i>	141 540	56 315	39,8
	Peremeheid— <i>Propriétaires</i>	87 660	36 437	41,8
	Palgalised— <i>Saliariés</i>	53 880	19 878	36,9
	Teadmata elukutse— <i>Profession inconnue</i>			
	Kokku— <i>Total</i>			

8. Maksustatud tulu. Saadud tulu ei kuulu terves ulatuses maksustamisele. Tulumaksuseaduse § 21 ja 22 järgi on lubatud mahaarvamised, missugused 1928 a. 61,2% saadud tulust ulatusid. Kõige suuremad olid mahaarvamised

palgaliste juures põllumajanduses 84%. Üldse moodustavad mahaarvamised palgaliste juures 63,1% ja iseseisvate juures 59,4% üldtulust viimaste hulgas on põllumajanduses see % märksa suurem kui teists tegevusrühmes.

Tulumaksu kohta ennem Keskbüroo väljaandeis ilmunud artiklid ja andmed: Tulumaks 1927 a., J. Oisman, Eesti Statistika 1928 a., lhk. 249—260.

Tab. 1. TULUMAKSU ANDMED MAKSUJAOSKONDADE JÄRGI 1928 a. — *IMPOSITION D'APRÈS les DISTRICTS de 1928.*

Maksujaoskond <i>District d'imposition</i>	Maksjate arv	Tulude summa (1000 kr)	Määratud maksu summa (1000 kr)	Nombre des personnes imposées %	Montant des revenus %	Montant total fixé des impôts %
Tallinn— <i>Ville de Tallinn</i>	20 814	40 916	1 412	19,7	28,9	41,3
Sellest— <i>Dont</i>	1	3 746	6 358	3,6	4,5	4,6
	2	3 712	8 835	3,6	6,2	8,7
	3	3 286	5 487	3,0	3,9	4,2
	4	3 868	7 675	3,7	5,4	8,5
	5	3 421	5 447	3,2	3,8	4,3
	6	2 733	7 124	2,6	5,1	11,0
Tartu— <i>Ville de Tartu</i>	4 956	9 733	326	4,7	6,9	9,5
	1	3 403	7 020	3,2	5,0	7,2
	2	1 553	2 713	1,5	1,9	2,8
Virumaa— <i>Arrondissement de Viru</i>	10 036	12 665	254	9,5	8,9	7,4
	1	5 935	7 151	5,8	5,0	4,3
	2	4 101	5 514	3,9	3,9	3,1
Järvamaa— <i>Arrondissement de Järva</i>	3 847	4 541	89	3,6	3,2	2,6
Harjumaa— <i>Arrondissement de Harju</i>	13 969	14 970	263	13,2	10,5	7,7
	1	7 481	8 602	7,0	6,1	4,8
	2	6 488	6 368	6,2	4,5	2,9
Läänemaa— <i>Arrondissement de Lääne</i>	5 842	6 333	116	5,6	4,5	3,4
	1	3 040	3 353	2,9	2,4	1,7
	2	2 802	2 980	2,7	2,1	1,7
Pärnumaa— <i>Arrondissement de Pärnu</i>	10 053	12 324	237	10,4	8,7	6,9
	1	3 336	5 437	3,6	3,8	3,7
	2	7 117	6 887	6,8	4,9	3,2
Saaremaa— <i>Arrondissement de Saare</i>	1 012	1 335	26	1,0	0,9	0,8
Viljandimaa— <i>Arrondissement de Viljandi</i>	9 805	11 399	233	9,3	8,1	6,8
	1	5 097	6 325	4,8	4,5	4,1
	2	4 708	5 074	4,5	3,6	2,7
Tartumaa— <i>Arrondissement de Tartu</i>	12 563	14 046	247	11,9	9,9	7,2
	1	6 040	6 419	5,7	4,5	3,3
	2	6 523	7 627	6,2	5,4	3,9
Valgamaa— <i>Arrondissement de Valga</i>	4 190	4 509	88	4,0	3,2	2,6
Võrumaa— <i>Arrondissement de Võru</i>	4 062	4 761	93	3,9	3,4	2,7
Petserimaa— <i>Arrondissement de Peltseri</i>	3 382	4 008	36	3,2	2,8	1,1
Kokku kõik 27 maksujaoskonda— <i>Total pour 27 districts</i>	105 431	141 540	3 420	100	100	100

Tab. 2. MAKSJATE ARV JA MAKSUMMA (kr) TÜÜALA JARGI 1928 a.

NOMBRE des PERSONNES IMPOSÉES et MONTANT des IMPÔTS (kr) D'APRÈS les OCCUPATIONS des IMPOSÉS en 1928.

Table with columns for municipalities (Talinn, Tartu, Virumaa, Järvamaa, Harjumaa) and various tax categories (Põllumajandus, Maud, Ühisfondid, etc.). It includes sub-sections for 'Maksusumma' (Total tax amount) and 'Maksjate arv' (Number of taxpayers).

Tab. 3. TULUMAKSUMAKSJATE ARV ja NENDE TULUDE SUMMA (1000 kr) TULUALLIKATE JÄRGI 1928 a. NOMBRE des PERSONNES AYANT de REVENU et MONTANT TOTAL de LEURS REVENUS (1000 kr) D'APRES les SOURCES en 1928

Table with columns for location (Tallinn, Tartu, Virumaa, Järvamaa, Harjumaa, Läänemaa, Saaremaa), occupation (Põllumajandus, Tööstus, etc.), tax status (Maksjate arv, Rahaline kapital), and revenue (Üldine, Grand total, etc.).

1) Dont personnes n'ayant d'autres sources de revenu.

Tab. 4. MAKSUMAKSJATE ARV ja NENDE TULUDE SÜMMA (1000 kr) TÖÖALA ja TULUALLIKA JÄRGI.
 NOMBRE des IMPOSÉS et MONTANT de REVENU (1000 kr) D'APRÈS L'OCCUPATION et SOURCE de REVENU.

Tööala—Occupation	Maksjate arv Nombre des person. imposées	Tuluallikad — Sources des revenus							Kokku tuluud—Total des revenus	
		Rahaline kapital Capitaux	Liikumata va- randus Immeubles, pro- priété foncière et utilisés, du sol			Tööstus, kaubandus ja muust ärilistest ettevõtetest Industrie, commerces et autres entreprises	Teenistust ja töö tasust Salaires et rémunérations			Elukutseliseist ja muust tululoovast tööst Professions libérales et autres activités
			Üldse Grand total	Sellest põlli- majapidamises Donc utilisat- ion du sol	Üldse Grand total		Sellest et saa- mud muudest allikatest(mu ¹⁾)			
I. Põllumajandus—Agriculture										
a) Peremehed—Propriétaires	44 588	62	45 443	44 741	468	518	—	717	47 208	
Kuni—jusqu'à— 640 kr	4 410	4	2 256	2 243	9	26	—	59	2 354	
640— 940 „	16 002	7	12 158	12 021	41	110	—	257	12 572	
940—2000 „	22 934	26	27 863	27 528	257	262	—	358	28 766	
2000—3000 „	922	10	2 006	1 895	94	55	—	25	2 189	
üle—plus de 3000 „	320	15	1 160	1 054	67	65	—	18	1 327	
b) Palgallised—Salariés	4 758	3	33	30	3	2 794	2 656	6	2 843	
Kuni— 640 „	3 742	1	2	2	1	1 915	1 891	2	1 921	
640— 940 „	788	1	11	9	—	559	524	1	571	
940—2000 „	186	1	18	14	1	221	175	1	243	
2000—3000 „	31	—	5	4	1	67	52	2	74	
üle 3000 „	9	—	2	1	—	32	14	—	34	
II. Tööstus, kauband., transport ja side—Industrie commerces, transports et communications.										
a) Ettevõtjad—Entrepreneurs	12 866	251	2 658	402	16 801	501	3	3 573	23 785	
Kuni— 640 kr	368	7	49	11	363	7	—	111	538	
640— 940 „	3 083	5	127	52	1 439	34	1	819	2 425	
940—2000 „	5 951	30	688	180	5 817	141	—	2 042	8 215	
2000—3000 „	1 457	34	430	66	2 602	82	2	341	3 489	
üle 3000 „	1 507	175	1 366	93	7 080	237	—	280	9 118	
b) Palgallised—Salariés	17 369	356	799	81	201	25 995	20 093	499	27 839	
Kuni— 640 kr	1 475	8	17	3	5	747	712	3	780	
640— 940 „	4 072	4	29	11	7	3 279	3 081	89	3 407	
940—2000 „	8 603	27	207	32	43	10 987	9 555	247	11 490	
2000—3000 „	1 873	42	151	14	39	4 203	3 164	69	4 505	
üle 3000 „	1 346	275	395	21	107	6 799	3 581	81	7 657	
III. Ühtskondlik tegevus—Service publique.										
a) Üldse—Grand total	17 188	161	1 427	812	72	23 058	15 760	3 957	26 675	
Kuni— 640 kr	679	9	26	16	1	314	232	40	390	
640— 940 „	3 499	4	121	104	2	2 507	2 149	418	3 052	
940—2000 „	9 031	25	515	370	25	10 746	8 224	1 390	12 701	
2000—3000 „	2 416	23	329	190	13	4 680	2 858	741	5 601	
üle 3000 „	1 563	100	436	132	26	4 601	2 217	1 368	6 731	
b) Sellest riigi- ja omavalitsuse ametnikud—Dont fonctionnaires d'Etat et des admn. autonomes	13 858	97	1 115	708	40	19 091	13 135	1 514	21 858	
Kuni— 640 kr	507	5	16	8	1	248	224	34	305	
640— 940 „	2 829	3	109	92	1	2 128	1 801	147	2 987	
940—2000 „	7 558	17	450	343	17	9 199	6 981	661	10 344	
2000—3000 „	1 892	17	283	170	11	3 850	2 270	313	4 474	
üle 3000 „	1 072	55	257	95	10	3 666	1 859	359	4 348	
IV. Teised—Autres.										
a) Ettevõtjad—Entrepreneurs	5 879	521	5 339	101	429	506	81	2 113	8 908	
Kuni— 640 kr	634	9	103	6	11	46	27	152	821	
640— 940 „	1 537	27	512	21	52	79	30	510	1 181	
940—2000 „	2 061	99	1 904	41	167	166	24	1 189	3 525	
2000—3000 „	573	86	978	11	94	52	—	154	1 363	
üle 3000 „	474	300	1 842	22	105	103	—	103	2 517	
b) Palgallised—Salariés	1 662	10	44	7	9	966	770	310	1 340	
Kuni— 640 kr	573	3	8	1	—	239	210	61	311	
640— 940 „	716	1	13	2	1	410	358	104	528	
940—2000 „	349	—	19	3	3	266	191	129	419	
2000—3000 „	16	—	2	1	3	26	6	11	42	
üle 3000 „	8	6	2	—	2	25	5	5	40	
V. Elukutse teadmata—Profession inconnue.										
Kuni— 640 kr	387	1	19	—	3	72	47	88	163	
640— 940 „	480	10	40	—	2	140	108	153	346	
940—2000 „	235	23	97	—	1	99	85	32	301	
2000—3000 „	26	12	29	—	—	7	—	14	62	
üle 3000 „	13	16	29	—	—	3	—	2	50	
Kokku—Total	105 431	1 426	55 962	46 178	17 989	54 659	39 560	11 504	141 540	

¹⁾ Dont personnes n'ayant d'autres sources de revenu.

VÄLJARÄND 1928 a. — ÉMIGRATION en 1928.

Allpool toodavad ligikaudsed andmed 1928 a. väljarännust on saavutatud sarnaselt, eelmistele aastatele, välispassi soovijalt Siseministeeriumile antud teatelehtedest. Eelmisest aastast erinevalt on sel teel kindlaks määratud ka Venesse väljarändajate arv—401, mis moodustab kõigist harilikkude välispassidega sinna sõitnuist

36%. Kokku on arvatud 1928 a. väljarännanuiks 1293 inimest.

See arv on väiksem eelmise, 1927 a., väljarändajate arvust 44,3% võrra ja seega näitab 1925 a. kõrgele väljarännule järgnenud väljarännu kahanemises suurt langust. Et väljarännu langus 1928 a. tõesti oli suur, näitavad ka tab. 1 toodud andmed eestlaste üle piiri liiklemisest.

Eestlaste üle piiri sisse- ja väljasõit — Citoyens estoniens ayant passé les confins de la République

1.	Sisse sõitnud—Entrés			Välja sõitnud—Sortis			Vahe (+) või (-)—Différence(+) ou (-)		
	Sisepass. Passeport ordinaire	Välispass. Passeport pour l'étranger	Kokku Total	Sisepass. Passeport ordinaire	Välispass. Passeport pour l'étranger	Kokku Total	Sisepass. Passeport ordinaire	Välispass. Passeport pour l'étranger	Kokku Total
1928	129 627	11 549	141 176	127 334	12 888	140 222	+2 298	-1 339	+ 954
1927	99 072	10 900	110 032	98 998	12 887	111 885	+ 74	-1 927	-1 853
1926	...	...	57 546	...	...	59 951	...	...	-2 405
1925	...	...	12 397	...	...	14 963	...	...	-2 566

Eestlastest üle piiri välja- ja sissesõitjate vahetult väljasõitjate kasuks on pärast 1925 a. langenud, andes 1928 a. koguni ruumi sissesõitjate ülekaalule. Kuigi viimane arv vast mõjutatud võib olla kiiresti kasvavast Eesti-Läti vahelisest sisepassidega liiklemisest, mille arvestamine pole ehk nii täpne kui välispassidega liiklejate oma, võime väljarännu suurt kahanemist välja lugeda ka välispassidega liiklejatest väljasõitjate ülekaalu kahanemisest.

Väljarännu kahanemisest saame parima selguse väljarännu sihtmaade andmeil (tab. 2).

Väljaränd Eestist 1924—28 a.—Émigration de l'Estonie de 1924—28.

2.	1928	1927	1926	1925	1924
	L-Euroopa—Europe Occidentale	406	488	436	150
Vene—U.R.S.S.	401	565	1145	532	116
Ameerika—Amérique	313	413	472	1836	682
Austraalia—Australie	96	641	223	62	36
Muud maad—Autres pays	6	6	10	46	39
Teadmata maad—Pays inconnus	71	209	134	—	—
Kokku—Total	1293	2322	2426	2676	1222

Kuigi võime konstateerida väljarännu vähenemist kõigi maade suhtes, jääb mõõduandvaks ikkagi suur langus Austraaliasse suundujate arvus: 1926 a. alganud ja 1927 a. haripunktile

jõudnud liiklemine on 1928 a. tagasi läinud varemaste 1924 ja 1925 a. tasapinna ligidale. Ka Ameerikasse suundujate arvu langus jätkub järjekindlalt, ja, mis tähtis, läbistikku kõigi sihtriikide juures, väljaarvatud normeeritud arvuga P. A. Ühisriigid. Samuti L-Euroopasse suundujate arv on kahanenud kõigi maade suhtes, välja arvatud Leedu ja eriti Soome, kuhu on näha väljarännu kasvu.

Venesse suundujate arv osutab langust mitte üksnes erineva arvustustehnika tõttu, vaid oleks seda ka endises väljasõitjate arvust 45% ulatuses (504), sest et langenud on ka sinna võetud välispasside arv.

Väljarännu arvulise languse juures on muutunud ka väljarändajate koosseis. Vanuselt on see tunduvalt tõusnud, nii kui näitab tab. 3.

Mitte üksnes passiomanikkude vaid ka ühesõitjate vanuslik koosseis on tõusnud, eriti parimas tööeas 30—50 a. seisvate osatähtsus.

Veel tähtsama koha omab selles vanuses seisjate rühm Venesse suundujate passiomanikkude seas, kuna sinna kaasasõitjaist aga on enamik alla 14 a. vanad. See on olnud sellest, et Venesse väljarändajaid on paljud abielus naised lastega, kes lähevad elama mehe juure; samuti on sinna rändajaid mitte vähe vanu, kes lähevad elama oma laste juure.

Väljarändajate vanus %% — Age des émigrants %%.

3.	Kokku ilma Veneta—Total sans U.R.S.S.				Vene 1928—URSS 1928.	
	1928		1927		Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passeports
	Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passeports	Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passeports		
Alla 14 a.—Au-dessous de 14 a.	0,9	73,3	0,4	63,5	0,4	83,2
15—19	11,6	6,7	7,5	11,1	3,7	6,1
20—29	42,9	6,7	38,7	7,1	18,9	3,1
30—59	43,2	19,3	52,5	17,9	56,3	5,3
60 ja enam—60 a. et plus	1,4	—	0,9	0,4	20,7	2,3
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Teadmata—Inconnu	0,9	9,1	1,9	9,7	0,4	3,0

Rahvuselt on väljarändajate koosseis muutunud eestlaste osatähtsuse vähenemise tähe all, nii kui näitab tab. 4. Kasvanud on aga sakslaste, rootslaste ja soomlaste suhtarv. Sel puhul aga tuleb märkida, et sesooniliselt väljamaale teenistusse sõitjaid rootslased ja soomlased,

peamiselt Rootsi ja Soome suundudes, satuvad väljarändajate hulka, eestlased aga, suundudes peaaesjalikult Läti ja tarvitades sisepassi, väljarändajate hulka ei sattu. Sellest võiks järeldada, et täielikkude väljarännu andmete juures eestlaste suhtarv vast siiski hästi kõrgem püsiks.

Väljarändajate rahvus %% — Nationalité ethnique des émigrants %%.

4.	Kokku ilma Veneta—Total sans U.R.S.S.				Vene 1928—U.R.S.S.	
	1928		1927		Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passeports
	Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passeports	Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passeports		
Eestlasi—Estoniens	78,9	78,8	84,5	77,0	67,5	58,5
Sakslasi—Allemands	6,9	11,1	4,9	7,6	2,6	3,0
Venelasi—Russes	2,7	6,1	3,8	5,4	25,1	35,6
Rootslasi—Suédois	8,8	1,0	4,6	2,5	—	—
Lätlasi—Létons	0,3	—	0,4	1,8	1,1	—
Soomlasi—Finnois	0,6	2,0	0,1	0,3	—	—
Juute—Juifs	0,9	—	1,0	3,9	1,5	0,7
Poolakaid—Polonais	0,3	1,0	0,4	0,3	1,1	1,5
Muid—Autres	0,6	—	0,3	1,2	1,1	0,7
Kokku—Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Teadmata—Inconnu	0,3	—	1,1	0,3	—	—

Venesse suundujates etendavad eriti tähtsast osa venelased, kuid ka muud rahvused, peale sakslaste, rootslaste ja soomlaste, esinevad siin

suuremal määral, kui muisse maadesse väljarändajate seas.

Väljarändajate elukutsed %% — Profession des émigrants %%.

5.	Kokku ilma Veneta—Total sans U.R.S.S.				Vene 1928—U.R.S.S.	
	1928		1927		Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passep.
	Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passep.	Passiomanikke Personnes muntes de passeports	Ühessõitjaid Personnes comprises dans les mêmes passep.		
Põllupidajaid—Agriculteurs	10,7	8,6	17,5	8,4	0,8	—
Põllutöölisi—Ouvriers agricoles	11,2	2,8	11,7	8,7	12,4	18,6
Tööst- ja kaub. ettev. pid.—Entrepreneurs des entreprises commerciales et industrielles	0,8	—	10,4	4,2	1,5	2,3
Õppinud tööl.—Ouvriers qualifiés	19,6	42,9	30,5	27,3	28,7	34,1
Lihttöölisi—Journaliers	10,7	28,6	7,8	10,6	39,3	43,2
Äriteenijaid—Employés de commerce	1,8	—	3,9	6,4	1,5	2,3
Majateenijaid—Service domestique	8,4	—	—	5,5	10,1	—
Merimehi—Marins	18,8	—	3,2	13,7	0,8	—
Ametnikke—Employés	9,6	14,3	5,9	7,2	4,7	—
Vabakutsel.—Professions libérales	6,1	2,8	9,1	6,2	4,7	4,5
Õpilasi—Élèves	2,3	—	—	1,8	1,5	—
Kokku—Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Teadmata—Inconnu	23,6	64,6	44,8	26,5	52,4	67,4

Elukutselt on 1928 a. väljarändajate koosseis võrreldes 1927 a. muutunud lihttöölise ja merimeeste osatähtsuse kasvamise suunas. Ühes nendega on kasvanud veel ametnikkude ja iseisvalt teenistuste otsijate majateenijate rühm. Venesse suundujate seas on töölise osatähtsus tunduvalt kõrgem. Eriti tähelepanu pälvib sinna rändajate seas põllupidajate vähesus.

Käesolevate andmete ligikaudse iseloomu tõttu omavad teatava tähtsuse ka andmed väljaantud välispasidest, missugused siin toome Siseministeeriumi kokkuvõtete järgi. Arvud sisaldavad koos nii üksikisikute, kui perekonna ja ühispassi. Sellepärast need arvud ei sobi ei

ülepiiri sõitjate eestlaste ega ka väljarändajate arvudega.

Väljaantud välispasid arv—*Nombre de passeports délivrés.*

	1928	1927	1926
6.			
Hollandisse— <i>Pays-Bas</i>	109	135	213
Inglismaale— <i>Angleterre</i>	107	114	98
Itaaliasse— <i>Italie</i>	64	84	72
Leedusse— <i>Lithuanie</i>	117	108	89
Prantsusmaale— <i>France</i>	273	302	326
Rootsi— <i>Suède</i>	176	167	111
Saksamaale— <i>Allemagne</i>	1360	1316	1024
Soome— <i>Finlande</i>	1409	1049	754
Venesse— <i>U.R.S.S.</i>	855	982	1202
P.-Ameerikasse— <i>Amérique du Nord</i>	279	290	240
L.-Ameerikasse— <i>Amérique du Sud</i>	59	85	116
Austraaliasse— <i>Australie</i>	73	537	179
Teisisse riigesse— <i>Autres pays</i>	930	873	759
Kokku—Total	5816	6008	5183

Väljarännu kohta seni Keskbüroo väljaandeks ilmunud artiklid ja andmed:

Väljaränd 1927 a. H. Reiman, „Eesti Statistika“ Nr. 77(4) 1928 a. lhk. 233—235.

Väljaränd 1926 a. H. Reiman, „Eesti Statistika“ Nr. 66(3) 1927 a. lhk. 290—291.

Väljaränd 1924—1925 a. H. Reiman, „Eesti Statistika“ Nr. 57(12) 1926 a. lhk. 1—5.

Sisse- ja väljaränd ilmas 1920—1924, A. Tooms, „Eesti Statistika“ Nr. 57(12) 1926, lhk. 5—10.

H. Reiman.

ABIELULAHUTUSED 1923—28 — *DIVORCES de 1923—28.*

Sisu: 1) Abielulahutuste arv, lhk. 279. 2) Lahutatud abielude kestus, lhk. 281. 3) Lahutatute vanus, lhk. 281. 4) Endine perekonnaseis, lhk. 283. 5) Laste arv lahutatud abieludel, lhk. 283. 6) Lahutuse nõudjad, lhk. 283. 7) Lahutuste põhjused lhk. 284.

Andmeid abielulahutuste statistikaks saavutab R. St. Keskbüroo kahel viisil. Andmed lahutuste arvust saavutatakse Ringkonnakohtute aruandest, mis sisaldavad peale lahutatud paaride nimestiku ka teateid perekonnaseisuametist (või kogudusist), kus lahutatud abielud olid registreeritud. Neil andmetel nõutakse juba perekonnaseisu ametilt (ehk kogudusilt) eriliste teatelehtedega üksikasjalikumaid andmeid. Ent need saavad seni väga puudulikult, mis tingitud sellest, et endised koguduste perekonnaseisu aktiraamatud sisaldavad üldse vähe andmeid, ja, teiseks, et paljud olevad abielud on sõlmitud väljaspool Eestit (Venemaal). Selle tagajärjel on saavutatud, suurte pingutuste peale vaatamata, üksikasjalisi teatelehti 1924—1928 a. 2763 lahutuse kohta vaid 1506, s. o. 54,5%. Peale selle on saavutatud 1923 a. 1/V—31/XII kohtus teostunud 137 lahutuse kohta 46 teatelehti. Teadmata missuguse aasta lahutuste kohta käivaid lehti saabus 129. Seega on järgnevas ülevaates kasutatud üldse 1881 teatelehti. Kuna need on täidetud osalt puudulikult, siis on iga tunnuse puhul eraldi näidatud teadmata juhtude arv. Andmed kuni 1. I. 1923 vaimulikuse kohtus lahutatud abielu-

dest on avaldatud Eesti Demograafias vihk II „Sündivus, surevus, abieluvus ja rahvaliikumine 1921—1923“ lhk. 43—46.

1. Abielulahutuste arv. Kuna sellised andmed on ainukesed täielikud, võtame need siin

vaatlusele üheskoos terve kogumisaja ulatuses, alates 1922 a., hüljates vaid 1921 a. II poolest saadud andmeid. Ühes lahutuste arvuga oleme toonud ka andmed surma läbi katkenud abieludest, mis on saavutatud arvutuse teel surnute perekonnaseisu andmeil.

Kõrvutades neid andmeid vastavalt aastail sõlmitud uute abieludega, saavutame ülevaate, mil määral olevate abielude arvu on mõjutanud mainitud kolm tegurit.

Abielude sõlmimine ja lõppemine 1922-1928 a.—*Mariages enregistrés et mariages dissous de 1922-1928.*

1.	Sõlmitud abielude arv <i>Nombre de mariages enregistrés</i>	Surma tõttu lõppenud abielud <i>Mariages finis à cause de décès</i>	Lahutatud abielud <i>Divorces</i>	Abielude järele kasv aastas <i>Accroissement des mariages</i>	Abielulaste arv 1000 el. kohta <i>Nombre des enfants pour 1000 habitants</i>	1000 abielulaste kohta <i>Pour 1000 mariages</i>		Abielulahutused 100 000 elaniku kohta <i>Divorces pour 100 000 habitants</i>
						surma tõttu lõppenud abielusid <i>Mariages finis à cause de décès</i>	lahutat. tõttu lõppenud abielusid <i>Divorces</i>	
1928	8 766	..	566	..	7,8	..	64,6	50,7
1927	8 660	6 595	553	1 512	7,8	760,1	64,0	49,6
1926	8 550	6 287	560	1 703	7,7	735,3	72,2	50,1
1925	8 207	5 985	593	1 649	7,3	728,8	72,3	53,1
1924	8 761	6 066	491	2 204	7,9	672,4	56,0	44,0
1923	9 494	6 604	482	3 408	8,6	590,3	50,1	43,4
1922	9 644	6 000	569	3 075	8,7	622,1	59,1	51,5

Arvestamata sõja järele erakorraliselt kõrgema abielumisega 1922—1923 a. ja suurema langusega 1925 a., püsib abielumine siiski võrdlemisi ühtlasel tasapinnal. Sellevastu aga on abielude lõppemine kõikudes tõusnud, eriti surma tõttu. Selle tagajärjel on abielude puhas juurekasv järjest tunduvalt vähenenud. Seda on põhjustanud küll peaaesjalikult abielumiste ja abielus isikute surmade vahekorid; kuid tähtsuseta pole ka lahutuste osa. Lugeses olulisemaks abielulahutuste sageduse näitajaks nende arvu 1000 uue abielu kohta, võiksime lugeda erakorraliselt raskeiks aastaid 1925—1926. Ent viimaste aastate vähe madalam suhtarv on tingitud siiski abielumise tõusust, nii et lahutuste tasapind tegelikult jääb püsivalt kõrgeks.

Eesti abielulahutuste tasapinna hinnanguks toome mõningad võrdlusarvud.

Abielulahutuste võrdlus mõningas Euroopa riiges.
Nombre de divorces en Estonie comparé avec celui de quelques états européens.

2.	Aasta Année	1000 abielu kohta pour 1000 mariages
Eesti—Estonie	1923—23	61,9
Baieri—Bavière	1921—25	48,3
Hollandi—Hollande	1921—25	35,0
Norra—Norvège	1923—24	37,2
Prantsuse—France	1920—25	60,7
Preisi—Prusse	1921—25	64,1
Rootsi—Suède	1921—22	35,2
Taani—Danemark	1922—25	64,3
Ungari—Hongrie	1921—26	78,7
Sveitsi—Suisse	1921—26	71,5

Üldiselt võime väita, et abielulahutuste tasapind Eestis ei esine küll erakorralisena, kuid,

näiteks, võrreldes Skandinaaviaga on see igatahes kõrge. Ent siiski lahutuste võrdleva sageduse hinnangul tuleb silmas pidada väga palju tegureid, eestkätt erinevat abielulahutuste korda ja kergust. Nii, Eestiski ei ole jäänud mõjuta uue abieluseaduse maksmahakkamine 1923 a. Ent puhtal kujul selle mõju esiletulemist takistasid mitte väike arv erakorralistest oludest tingitud lahutusi, missuguste iseloom selgub allpool.

Selgitada lahutuste sageduse maa-alalisi erinevusi Eestis andmete puudulikkuse tõttu on võimata. Oli vaid võimalik ligikaudu eritada maad ja linnu, kusjuures aluseks on võetud lahutatavate poolte elukoht enne lahutamist. Kuna see aga tihti mõlemil poolel erineb ja enne vormilikku lahutust teostunud tegeliku lahutuse järele mitte harva muutunud on, siis näitavad toodud lahutute arvud erinevusi linna ja maa vahel vaid ligikaudselt. Pealegi mõjub sellejuures segavalt väga suurel määral elukoha teadmatust.

Ent vaatamata sellele, võib järeldada siiski linnas suuremat lahutuste sagedust kui maal. Eriti tuleb see ilmsiks Tallinna suhtes, kuhu kuulus lahutatuist 6 aasta kohta läbistikku: mehi 17,1%, naised 15,4%. Sellejuures aga pälvib tähelepanu, et linnast pärit lahutuste suhtarv aasta-aastasse siiski järjest kahaneb, nii üldse kui isäranis Tallinnas. Sellest peab järeldama, et viimasel ajal maa on teinud lahutuste suhtes suuri edusamme ja tab. 1 ilmsiks tulnud lahutuste arvu kasvu tuleb lugeda teostunuks eestkätt maa arvel.

Lahutatud elukoha järgi — Divorcés d'après leur domicile.

3.	1928	1927	1926	1925	1924	1923	Teadmata Inconnu	Üldse Gr. total
a) Mehed — Hommes.								
Maad—Arrondissement	47,7	48,2	44,0	52,2	46,7	38,7	26,3	46,3
Linnad—Villes	49,5	50,0	52,0	45,7	51,1	61,3	63,2	50,9
Neist—Dont: Tallinn	11,9	18,4	20,0	11,4	20,0	25,8	21,0	17,1
Väljam.—A Vétranger	2,8	1,8	4,0	2,1	2,2	—	10,5	2,8
Kokku—Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Teadmata—Inconnu	55,1	61,7	58,7	59,8	51,9	32,6	70,5	57,6
b) Naised — Femmes.								
Maad—Arrondissement	50,5	51,7	41,3	52,6	45,8	44,8	32,4	47,6
Linnad—Villes	49,5	47,5	58,7	45,5	52,5	55,2	59,5	51,1
Neist—Dont: Tallinn	10,8	18,9	12,5	11,0	20,7	24,1	27,0	15,4
Väljam.—A Vétranger	—	0,8	—	1,9	1,7	—	8,1	1,3
Kokku—Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Teadmata—Inconnu	54,3	59,1	57,0	55,9	52,1	37,0	71,3	56,2

Eriti peab siin mainima veel lahutatute arvus esinevaid väljamaalasi. Elukoha järgi oli 6 a. kohta läbistikku lahutatuist väljamaal elavaid: mehi 2,8%, naised 1,8%, sellevastu aga väljamaa kodanikke: mehi 4,2% ja naised 1,1%. Kui sellejuures silmas peame veel ka seda, et paaril vii-

masel aastal väljamaalastest lahutatute arv on tunduvalt langenud, siis tundub tõenäolikuks, et möödunud aastate lahutuste seas oli mitte vähe juhte, kus lahutus oli tingitud mõlema poole laiku sattumisest Eesti lahkumisel Venemaast.

Lahutatute riihkondlus.
Sujétton (nationalité) des divorcés.

4.		Eesti Estonie	Väljamaa Étrangers	Riiklonduseta Sans sujétton	Kokku Total	Teadmata Inconnue
a) Mehed — Hommes.						
1928	96,8	1,8	1,4	100,0	9,1	
1927	95,6	2,9	1,5	100,0	9,1	
1926	94,5	5,5	—	100,0	9,9	
1925	93,9	4,9	1,2	100,0	5,7	
1924	95,0	4,7	0,3	100,0	2,9	
1923	95,6	2,2	2,2	100,0	2,2	
Teadmata—Inconnu	91,1	8,9	—	100,0	56,6	
Kokku—Total	94,9	4,2	0,9	100,0	10,6	
b) Naised — Femmes.						
1928	100	—	—	100,0	9,9	
1927	99,6	0,4	—	100,0	7,0	
1926	98,2	1,8	—	100,0	10,3	
1925	98,2	1,2	0,6	100,0	4,9	
1924	98,8	1,7	—	100,0	3,2	
1923	97,6	—	2,4	100,0	8,7	
Teadmata—Inconnu	96,4	3,6	—	100,0	56,6	
Kokku—Total	98,7	1,1	0,2	100,0	10,5	

2. Lahutatud abielude kestus.

Durée des mariages dissous.

Eelmainitud poliitilistel ja ühes nendega ka sõjaoludel teise abielupoole kadumisest tingitud lahutuste sagedamast esinemisest varemalt aastail on, arvata-

vasti, tingitud ka viimasel ajal lahutatud abielude kestuse langus. Kuid see võib esineda ka iseseisva nähtena. Nii oli 15 a. ja enam kestusega abielude lahutus 1924—25 a. 21,3—24,7%, 1928 a. aga kõigest 15,1%. Sellevastu on nooremate abielude seas tõusnud kõige rohkem 5—9 a. rühma suhtarv. Näib, kui leiaks Eesti andmeil kinnitust väide, et abielude suurimaks kriisi-ajaks on aeg 10 abielu aasta lähenemisel.

Vaadeldavate aastate keskmisel langeb sesse ajajärku (5—9 a. intervalli) 30% lahutusist. Tõsi, sellest ei järele palju taba ka esimesed 5 aastat (29,7%), kuid ka nendes näib lahutuste sagedus tõusvat 5 lähenemisel. Järjekult, lahutuste tek-

enam kui 10 a. kestnud abielude juures lahutuste % langeb kiiresti. Ent siiski pälvib tähelepanu, et ka pika kestusega abielude juures ette tuleb küllalt lahutusi.

Lahutatute abielu kestus.
Divorces suivant la durée du mariage dissous.

5.	Alia 2 aasta Moins de 2 ans						Kokku—Total	Teadmata Inconnu
	2—4	5—9	10—14	15—19	20—24	25 ja üle 25 et plus		
1928	22	49	92	40	25	9	239	4
1927	30	63	91	59	31	16	207	1
1926	24	50	81	36	33	12	240	2
1925	32	61	94	73	43	23	345	4
1924	27	85	89	90	43	25	370	4
1923	5	8	14	9	4	—	44	2
Ansta tead.—Année inconnue	—	—	—	—	—	—	—	120
Üldse—Gr. total	140	316	461	307	179	85	1535	146
%								
1928	9,2	20,5	38,5	16,7	10,5	3,8	100,0	1,6
1927	10,1	21,2	30,6	19,9	10,4	5,4	100,0	0,3
1926	10,0	20,8	33,8	15,0	13,8	5,0	100,0	0,8
1925	9,3	17,7	27,2	21,1	12,5	6,7	100,0	1,1
1924	7,3	23,0	24,1	24,3	11,0	6,7	100,0	1,1
1923	11,4	18,2	31,8	20,4	9,1	—	100,0	4,3
Teadmata—Inconnu	—	—	—	—	—	—	100,0	100,0
Kokku—Total	9,1	20,6	30,0	20,0	11,7	5,5	100,0	8,7

Et lahutatud abielude kestuses tuleb ilmsiks väga suuri erinevusi üksikuis riiges näitab tab. 6. Kuni 10 a. kestusega abielude lahutuste % on peale Eesti eriti kõrge Ungaris—69,8% ja siis veel Baieris—63,2%; kuid mõlemad viimati mainitud maad erinevad omavahel suuresti kuni 5 a. kestusega abielude lahutuste sageduselt. Selle lühikese kestusega abielude lahutuste rühma väiksuse pooldest paistab siiski eriti silma Prantsusmaa, kus vastavalt enamik lahutuid langeb 10—14 a. rühma. Pika, üle 20 a. kestusega abielude lahutuse sagedus aga näib siiski kõige suurem olevat Põhja riiges—Taanis 21,1%, Rootsis 19,6% ja Norras 15,5%. ühes Prantsusmaaga 16,4%.

Lahutatud abielude kestus % — Divorces suivant la durée du mariage dissous en divers pays %.

6.	Aastad Années	Kuni 5 a. Moins de 5 ans	5—9	10—14	15—19	20—24	25 ja üle 25 a. et plus	Kokku Total	Teadmata Inconnu
Eesti—Estonie	1923—28	29,7	30,0	20,0	11,7	5,5	3,1	100,0	8,7
Preisi—Prusse	1921—25	29,0	25,8	19,2	11,7	6,6	4,7	100,0	—
Baieri—Bavière	1921—25	25,7	87,5	19,0	7,8	5,2	4,8	100,0	—
Taani—Danemark	1922—25	20,0	26,6	19,2	13,1	—	21,1	100,0	50,8
Prantsuse—France	1920—25	15,1	24,7	26,4	17,4	9,3	7,1	100,0	3,9
Ungari—Hongrie	1921—26	44,5	24,8	15,8	8,1	4,0	3,3	100,0	—
Norra—Norvège	1925—26	25,9	31,0	16,6	11,0	8,1	7,4	100,0	—
Hollandi—Hollande	1921—25	26,9	23,4	18,1	12,0	—	14,6	100,0	—
Rootsi—Suède	1921—26	20,1	27,3	19,1	13,9	9,1	10,5	100,0	0,04
Sveitsi—Suisse	1921—26	30,0	27,1	17,5	11,8	7,4	6,2	100,0	—

3. Lahutatute vanus.
Age des divorcés.

Lahutatud abielude kestuse langusele paralleelselt on viimasel aastail langenud ka lahutatute vanus, nii kui näitab tab. 7. Kuni 35 a. meeste ja kuni 30 a. naiste osatäht-

sus lahutatute üldarvus on tõusnud viie aasta kestes tunduvalt: 33,1% ja 29,7% pealt 49,6% ja 44,6% peale. See on eriti tähtis selle tõttu, et samal aastail abiellujate vanuslik koosseis püsib võrdlemisi ühtlasena.

Lahutatute vanus—Divorces suivant l'âge des époux.

		Vanus—Age									Kokku Total	Teadmata Inconnu
kuni Jusqu'à 20 a.	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—59	60 ja üle et plus				
7.												
a) Mehed — Hommes												
1928	—	8	44	65	46	35	28	10	—	236	7	
1927	1	20	39	77	50	38	36	15	10	286	12	
1926	—	7	45	47	44	37	24	20	7	231	11	
1925	—	7	32	62	87	59	37	30	17	331	18	
1924	—	4	39	80	92	59	50	25	11	360	14	
1923	—	1	9	9	9	6	5	3	1	43	3	
Aasta teadmata—Année inconnue	—	4	9	25	15	19	10	2	—	84	45	
Kokku—Total	1	51	217	365	343	253	190	105	46	1571	110	
b) Naised—Femmes												
1928	2	29	73	53	43	18	10	5	—	233	10	
1927	2	45	77	49	45	41	16	9	3	287	11	
1926	1	32	54	57	41	20	13	8	3	229	13	
1925	2	42	68	75	60	40	22	15	10	334	15	
1924	1	35	71	80	91	36	24	18	4	360	14	
1923	1	7	7	14	8	2	2	1	—	42	4	
Aasta teadmata—Année inconnue	2	9	16	27	13	11	4	2	—	84	45	
Kokku—Total	11	190	366	355	301	163	91	58	20	1569	112	
% %												
a) Mehed — Hommes												
1928	—	3,5	13,6	27,5	19,5	14,8	11,9	4,2	—	100,0	2,9	
1927	0,3	7,0	13,6	26,9	17,5	13,3	12,6	5,3	3,5	100,0	4,0	
1926	—	3,0	19,5	20,4	19,0	16,0	10,4	8,7	3,0	100,0	4,5	
1925	—	2,1	9,7	13,7	26,3	17,3	11,2	9,1	5,1	100,0	5,2	
1924	—	1,1	10,8	22,2	25,6	16,4	13,9	6,9	3,1	100,0	3,7	
1923	—	2,3	20,9	20,9	20,9	14,0	11,7	7,0	2,3	100,0	6,5	
Aasta teadmata—Année inconnue	—	4,8	10,7	29,8	17,8	22,6	11,9	2,4	—	100,0	34,9	
Kokku—Total	0,1	3,3	13,8	23,2	21,8	16,1	12,1	6,7	2,9	100,0	6,5	
b) Naised — Femmes												
1928	0,9	12,4	31,3	22,8	18,5	7,7	4,3	2,1	—	100,0	4,1	
1927	0,7	15,7	26,8	17,1	15,7	14,3	5,6	3,1	1,0	100,0	3,7	
1926	0,4	14,0	23,6	24,9	17,9	8,7	5,7	3,5	1,3	100,0	5,4	
1925	0,6	12,6	20,3	22,4	18,0	12,0	6,6	4,5	3,0	100,0	4,3	
1924	0,3	9,7	19,7	22,2	25,3	10,0	6,7	5,0	1,1	100,0	3,7	
1923	2,4	16,7	16,7	33,3	19,1	4,7	4,7	2,4	—	100,0	8,7	
Aasta teadmata—Année inconnue	2,4	10,7	19,0	32,1	15,5	13,1	4,8	2,4	—	100,0	34,9	
Kokku—Total	0,7	12,7	23,3	22,6	19,2	10,7	5,8	3,7	1,3	100,0	6,7	

Erilist huvi aga pakub lahutatute vanuses mõlema poole vahekord. Keskmiselt on lahutatud naised 31,1 a., mehed 33,5, a. vahe 4,4 a. Seega on sugude vanusvahe lahutu- il ligikaudu samane,

kui abiellujail, kellel see on kõikunud kahanedes 4,4 ja 4,2 a. vahel.

Üksikasjalikumalt valgustab lahutatute vanuslikku vahekorda tab. 8, mis on koostatud 1459 lahutuse andmeil.

Lahutute vanuslik vahekord (1000 lahutuse kohta oli vanuselt)—Age des divorcés (pour 1000 divorcés).

8.	Naise vanus Age de la femme		Kuni 20 a. Moins de 20 ans	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—59	60 ja üle 60 a. et plus	Kokku Total
	Mehe vanus Age du mari											
	Kuni 20 a.—Jusqu'à 20 a.	—	—	0,6	—	—	—	—	—	—	—	0,6
	20—24 "	3,2	21,4	3,9	3,2	—	—	—	0,6	—	—	32,3
	25—29 "	1,9	49,9	62,9	10,9	5,2	—	—	1,3	—	—	185,1
	30—34 "	—	29,8	93,9	71,3	27,9	—	5,8	2,6	—	—	230,7
	35—39 "	0,6	16,9	52,5	73,2	56,4	16,2	2,6	—	—	—	218,4
	40—44 "	—	5,2	10,4	41,5	56,4	29,8	12,3	5,2	—	—	160,8
	45—49 "	1,3	0,6	5,8	10,4	37,0	34,4	13,2	12,3	1,9	—	121,9
	50—59 "	—	1,3	3,2	7,3	6,5	16,2	15,6	13,0	3,9	—	67,5
	60 ja üle—60 a. et plus	—	1,3	—	0,6	4,5	3,9	5,2	7,1	7,1	—	29,7
	Kokku—Total		7,0	126,4	232,6	224,9	193,9	106,3	58,4	37,6	12,9	1006,0

Üldjoonis eelostatud vanuslik vahekord püsib kõigis vanusrühmes: ühes mehe vanusega tõuseb ka naise vanus võrdlemisi kõrgel vastavusmääral, mida näitab ka saavutatud kõrge positiivne korrelatsioonikoefitsient: $r = +0,9 \pm 0,01$. Seda huvitavamad on üldisest reeglipärasusest

kõrvalekalded. Meestel kuni 30 a. vanuseni on lahutatud abielupooltest enamik nendega võrdse vanusastmes, kuni 45 a. — nooremad ühe intervalli võrra, vanemal aga juba nooremad kahe intervalli võrra. Naiste vanust jälgides leiame kuni 45 a. (!) lahutatud meespooltest

enamiku ühe intervalli võrra vanemaid, peale seda aga võrdses vanuses ja suurel arvul koguni nooremaid. Sellest võiksime vast järeldada, et abielulahutustes, peale otsekoheste põhjuste (v. allpool), kaudset osa etendab ka abielupoolte vanuslik vahekord: võrdne vanus või koguni mehe noorem olek, samuti mehe liigselt vanem olek näivad olevat nii mõnegi abielukriisi põhjuseks, eriti vanemas eas.

4. Endine perekonnaseis. Lahutatute endise perekonnaseisu andmeil võime konstateerida, et korduvalt abielus olijal (endiste lahutatute ja leskede) lahutused harvemad on, kui esimest korda abielusolijail. Tab. 9 toodud leskede ja lahutatute suhtarvud on hästi madalamad sarnastest abiellujate seas. Ent endised leskedega näivad siiski vähem sobivat kui vallalistega.

Lahutatute perekonnaseis enne abiellumist.
(1 000 abielu jaotus).
Divorces suivant l'état matrimonial antérieur au mariage.
(Répartition de 1 000 mariages).

9.	Naise—Femme		Vallaline Célibataire	Abielus Marié	Lesk Veuf	Lahutatud Divorcé	Kokku Total
	Mehe—Mars						
Vallaline—Célibataire	855,8	—	44,1	11,2	911,1		
Abielus—Marié	2,6	—	—	—	2,6		
Lesk—Veuf	46,1	—	15,2	2,6	63,9		
Lahutatud—Divorcé	17,1	—	4,0	1,3	22,4		
Kokku—Total	921,6	—	63,3	15,1	1000,0		

Vaadeldes lahutatute endise perekonnaseisu andmeid aastate reas, leiame siiski, et meeste juures leskede ja lahutatute osa järjest kasvab, naiste juures aga lahutatute osa kasvades leskede osa jälle tuntavalt kähaneb.

Lahutatute perekonnaseis enne abiellumist 1928—23 a.
Divorces suivant l'état matrimonial antérieur au mariage de 1928—23.

10.	Naise—Femme		Vallaline Célibataire	Abielus Marié	Lesk Veuf	Lahutatud Divorcé	Kokku Total	Teadmata Inconnu.
	Mehe—Mars							
1928	88,7	—	7,4	3,9	100,0	4,9		
1927	89,2	—	8,6	2,2	100,0	6,4		
1926	92,5	0,4	4,9	2,2	100,0	6,6		
1925	91,4	0,6	5,5	2,5	100,0	6,3		
1924	93,7	—	5,7	0,6	100,0	7,0		
1923	93,2	—	4,5	2,3	100,0	4,3		
Teadmata—Inconnu	89,9	1,1	5,7	3,4	100,0	31,8		
Kokku—Total	91,3	0,2	6,3	2,2	100,0	8,2		
b) Naised — Femmes.								
1928	94,8	—	3,0	2,2	100,0	4,9		
1927	93,9	—	4,3	1,8	100,0	7,0		
1926	89,8	—	8,4	1,8	100,0	6,6		
1925	90,8	—	8,0	1,2	100,0	6,9		
1924	90,8	—	7,8	1,4	100,0	7,0		
1923	97,7	—	—	2,3	100,0	6,5		
Teadmata—Inconnu	91,9	—	8,1	—	100,0	33,3		
Kokku—Total	92,1	—	6,4	1,5	100,0	8,6		

1) 1 laps väljaspool abielu. 2) 2 last väljaspool abielu. 3) 1 laps, keda mees omaks ei tunnista.

5. Laste arv lahutatud abieludel.

Nombre des enfants vivants issus des mariages dissous.

Missugused ka ei oleks abielu poolte vahekorrad, lahkumine ei sünni mitte nii kergesti, kui on olemas vanemate ühist hoolt vajavad lapsed. See tõde selgub väga teraval kujul ka tab. 11 toodud lahutatud abielude laste arvus: üldiselt ligi pooled — 47,7% — lahutatud abieludest olid lasteta ja 30,5% ainult ühe lapsega; ühtlasi võime konstateerida lastetõrj abielude osatähtsuse kasvu. Selle kõrval mitme lapsega abielude arv on järjest langenud.

Laste arv — Nombre d'enfants.

11.	0	1	2	3	4	5 ja üle 5 et plus	Kokku Total	Teadmata Inconnu
	1928	120	61	21	14	2	1	219
1927	120	86	33	10	2	3	254	44
1926	102 ¹⁾	66	21	13	8	3	212	30
1925	141	85	52	10	13	7	308	41
1924	164	95	44 ²⁾	22	8	5	338	36
1923	20	15	4	1	—	2	42	4
Aasta tead.—Année inconnue	30 ³⁾	38	12	5	1	2	88	41
Kokku—Total	697	446	187	75	34	22	1461	220
%								
1928	54,8	27,9	9,6	6,4	0,9	0,4	100,0	9,9
1927	47,2	33,9	13,0	3,9	0,8	1,3	100,0	14,7
1926	48,1	31,1	1,0	6,1	8,8	0,9	100,0	12,4
1925	45,8	27,6	16,9	3,2	4,2	2,3	100,0	11,7
1924	48,5	28,1	13,0	0,5	2,4	1,5	100,0	9,6
1923	47,8	35,7	9,5	2,4	—	4,8	100,0	8,7
Aasta tead.—Année inconnue	34,1	43,2	13,6	5,7	1,1	2,3	100,0	31,8
Kokku—Total	47,7	30,5	12,8	5,2	2,3	1,5	100,0	13,0

Et, teisest küljest, ka lapsed võivad olla lahutuse põhjuseks, näitavad juhud, kus kas mees last omaks ei tunnista, või jälle väljaspool abielu soetud lapsed, — nii kui selgub tab. 11 märkustest.

6. Lahutuse nõudjad

Personnes exigeant le divorce

esinevad lahutatud abielu-pooled kaugelki mitte ühesugusel määral. Pälvib tähelepanu, et üks mees lahutusnõudjana esineb võrdlemisi vähestel, üldiselt 25,6% juhtel — pealegi kiiresti väheneval määral. Sellevastu, naine osutub lahutuse nõudmises palju aktiivsemaks, mis tahab olla tõenduseks väitele, et abielulahutustes peategurina esineb naine. Sellejuures jääb muidugi lahtiseks, misugust osa on etendanud naine neis lahutuses, kus vormaliselt nõudjana esinevad mõlemad pooled. Kuid sarnaste juhtude osatähtsuse kasvamine on igatahes iseloomulikumaid nähtusi, mille hinnang võib olla väga erinev. Eesti abieluseadus, võimaldades lahutust vabal kokkuleppel (§ 30), on igatahes toonud suurt kergendust mittesobivate abielude rahulikuks likvideerimiseks.

Lahutuse põhjad.—Nombre de personnes exigeant le divorce.

12.	Mees Hommes		Naine Femmes		Mõlemad Des deux sexes	Kokku Total	Teadmata % Inconnu
1928	19,5	30,9	49,6	100,0	2,9		
1927	20,0	42,0	38,0	100,0	8,1		
1926	24,5	39,4	36,1	100,0	10,7		
1925	28,3	46,0	25,7	100,0	9,7		
1924	31,6	38,0	30,4	100,0	16,3		
1923	39,5	18,6	41,9	100,0	6,5		
Teadmata—Inconnu	23,7	38,7	37,0	100,0	27,9		
Üldse—Total .	25,6	39,0	35,4	100,0	11,4		

7. Lahutuste põhjused. Sellastena esinevad abielulahutuste statistikas, Causes de divorce.

loomulikult, puhtvormilised, seaduses ettenähtud asjaolud. Abielude lahutusi tekitanud tõelisi põhjusi need valgustavad vast osalt. Nii jäävad täiesti selgusetaks eeskätt vastastikusel kokkuleppel lahutatud abielud, samuti juhud, kus lahutus sündis kokkuleppimatusel lahusel

tagajärel. Ent ka konkreetset vormuleeritud ametlikud põhjused omavad tihti tegelikult teistsugusema osatähtsuse, kui seda näitavad saavutatud arvud.

Nii, abielurikkumine esineb tab. 13 võrdlemisi väikese %, kuna tegelikus elus see on sagedamaid põhjusi abielutülideks. Või ollakse siiski ajajooksul muutunud ses suhtes tolerantsemaks? Nii võiks küsitella, kui võrrelda siin esitatud andmeid 1921—1923 a. andmetega: nendes esines abielurikkumine vormalise põhjusena 29,1% juhul (meeste süüna 9,2%, naiste süüna 19,9%). Kui aga filmas peame, et endine kuni 1. V. 23. maksvasel olnud abieluseadus ei tunnustanud lahutust kokkuleppel, siis võib arvata, et praegusel ajal paljuil juhul keeldutakse esinemast vastastikuse süüdistusega — ka abielurikkumise puhul — kuna aga varem seda tegema oldi sunnitud.

Lahutuse põhjused. — Causes de divorce.

13.	Abielu rikkumine § 21		Kuritahtlik mehe- ja naise § 22		Abielu rikkumine § 23		Lahusel kokkuleppimatusel § 23		Idipumata põhjusel lahutus § 24		Sõjaväelise § 25		Sõjaväelise või võime § 25		Parandamatu, küll- rakkav- või suguhäire § 26		Alkohooli- või narkootikumide § 26		Kõlvatu elu § 27		Moraalsed § 27		Halb ümberkäimine § 28		Conditio maritima § 28		Vangistus § 29		Vastastikune kokkulepe § 30		Consentement mutuel § 30		Ebaseaduslik abielu § 31		Marrage non valable		27 + 28		Kokku—Total		Teadmata Inconnu	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	H.	F.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.				
	1928	1,4	5,6	0,9	2,3	10,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	3,1	3,5	2,2	2,2	12,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	2,1	4,7	2,2	2,1	19,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1925	2,6	2,7	4,7	5,0	20,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1924	1,9	6,8	3,8	4,5	24,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1923	—	18,4	—	5,3	21,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Teadm. Inconn.	2,3	2,3	1,1	—	21,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku Total	3,3	4,9	3,3	3,2	18,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Teiseks tähtsamaks lahutuste põhjuste rühmaks on teise abielupoole mahajätmine, või lahuselamine. 1921—1923 a. statistika käsitles neid ühes rühmas, käesoleval juhul, vastavalt maksvale abieluseadusele, on need eritatud, kus juures ainult kuritahtliku mahajätku puhul oli võimalik jälgida sugupoole osa (lähistikku võrdset!) Kokku mõlemad lahusel liigid annavad 1923—1928 a. keskmisena 24,7% lahutusist, 1921—1923 a. 26,8% vastu. Sellest võiks juba järeldada abielupoole lahustumise vähenemist, eriti kui silmas peame kokkuleppimatusel lahusel % järjekindlat vähenemist ka viimasel aastail. Samuti näitab vähenemist abielupoole kuritahtlik mahajät. Paistab olevat tõenäolik, et uue abieluseaduse alusel vabal kokkuleppel lahutus võimalus vähendab üksteise mahajätmisi, sest vaba kokkulepete osa lahutusel kasvab väga jõudsasti.

Abielulahutuste põhjuste selgitamisel eritäh- tuse omab rippumata põhjustel lahusel erita- mine. 1921—1923 a. statistikas vastaks sellele põhjuste rühmas mehe kadumine (sõja ja revo- lutsiooni segaduses), mis esines keskmiselt 18,9% juba üsna väikene; pealegi osutus see järje- kindlalt langevaks. Kuna paljud sarnased abielud olid sõlmitud juba rahuaegil, siis järgneb seda liiki lahutuste arvu loomulikust vähenemist ka eespool selgunud lahutatud abielude kestuse ja lahutatute vanuse osaline langus viimasel aastail. Ent teisest küljest, silmaspidades, et ühes rippumata põhjustel lahuselust tingitud abielulahutuste vähenemisega lahutuste üldarv siiski mitte ei vähene, vaid koguni tõuseb, peab järeldama teiste põhjuste mõju kasvu; ehk teiste sõnadega, tõeline abielulahutuste kasv on suurem, kui seda näitavad arvud.

Peale mainitute on veel rida põhjusi, mis omavad nähtavasti kaunis püsiva koha lahutuste üldarvus: nii, sigitustakistus või võimetus, erilised haigused, vangistus, koguni kõlvatu elu. Ent viimane esineb tihti koos ka halva ümberkäimisega, mispärast neid vaatlema peab koos eri põhjusrühmana. Eritamata sugusid esinevad need %⁰/₀: 1921 a. 9,3, 1925 a. 12,1, 1926 a. 10,9, 1927 a. 10,9, 1928 a. 7,1. Ka siin on

püsivus kaunis suur, kuigi 1928 a. osutub juba suuremat langust.

Kokkuvõttena võime põhjuste andmeist järeldada, et abielude lahutused järjest sagenevad, kuid omavad ühtlasi rahulikuma vabakokkuleppe ilme. Kui sellega käib käsikäes ka küllalt kõrge abiellumine, siis ei oleks põhjust näha abielulahutuste arvu kasvus erilist hädaohtu rahva looduslikule liikumisele.

Abielulahutuste kohta Keskbüroo väljaandis varem ilmunud artiklid ja ülevaated:

Sündivus, surevus, abielluvus ja abielulahutused 1927 a., H. Reiman, Eesti Statistika 1928 a., lhk. 693—713.

Sama 1926 a., H. Reiman, Eesti Statistika 1928 a., lhk. 1—18.

„ 1925 a. „ „ „ 1927 a., lhk. 97—133.

Eriväljaanne: Eesti Demograafia, vihik II „Sündivus, surevus, abielluvus ja rahva liikumine 1921—1923“ lhk. 43—46.

A. Tooms.

ELUMAKSUMUS EESTI LINNADES 1922—29.

COÛT de la VIE en VILLES 1922—29.

Sisu: 1) Linnade elumaksumuse võrdlus, lhk. 285. 2) Üksikute toiduainete rühmade maksumus, lhk. 287. 3) Elumaksumuse liikumine üldse, 1928—29, lhk. 288.

Elumaksumuse arvutamist on seni teostatud ainult Tallinna hindade alusel. Kuivõrt need hinnad erinevad teiste linnade omist ja kui hästi nad iseloomustavad üldist hindade liikumist meil on küsimused, milliseid ainult konkreetne uurimus võib selgitada. Allpool oleme katsunud seda teha, kasutades hinnamaterjali ka teiste linnade kohta viimaseil aastail. Asjatu üksikasjadesse süvenemise ärahoidmiseks kasutame ainult aasta keskmisi. Võrdlusele tulevad muidugi ainult tootluskulud, kuna muud olud (korter, ühendusvahendid jne.) üksikuis linnas pole võrreldavad.

Mõnede ainete kohta käiv hinnamaterjal oli osaliselt puudulik, eriti keeduviljade üle, mispärast need ained arvestamisel välja tulid jätta. Võrreldes töölisteikkonna tarvitamisega, jäid ära järgmised ained: kapsad, porgandid, peedid, kaalikad, sibulad, hapukoor, kohupiim, juust, taimneõli, searasv, räimed, kilud, haugid, mesi, sigurid. Nende ainete ärajätmisel vähenes toidukorvi sisaldus 268 kalori võrra. Kuna aga arvutamiseks kasutatud ainete koguhulga tootlusväärtus võrdub 3552 kalorige, on see ärajätmine tühtsuseta.

Arvutamiseks kasutatud toidukorvi sisaldab ained järgmisel määral:

Leib, jahu, tangud ja herned	Või, kõõgi	12,4 gr
Rukkileib	Munad	1,2 „
Peenleib	Liha, lihasaadused ja rasv	448,2 gr
Sepik	Loomaliha	26,6 „
Sai	Sealiha	84,3 „
Rukkijahu	Pekk	55,6 „
Sepikujahu	Sink	3,8 „
Nisupüü	Lambaliha	1,6 „
Herned	Vasikaliha	23,5 „
Kartulijahu	Searasv sulatatamata	1,6 „
Odratangud	Teevorst	25,3 „
Kruubid	Koloniaalkaubad	3,7 „
Piim, või ja munad	Riis	11,9 „
Piim	Manna	457,9 „
Või, melerei	Suhkur	3,1 „
		85,8 „

Oakobv	0,8 gr	Muud	
Hiinatee	0,7 „	Kartulid	611,8 gr
Köögisool	19,0 „	Viljakohv	6,3 „
Heeringad	29,2 „	Makaronid	2,6 „
		Kokku	33 a.

1. Linnade elumaksumuse võrdlus.

Comparaison de la cherté des villes.

Linnade vahekord ainete maksumuses oli juba 1922 a. kujunenud välja küllalt kindlalt.

Kõrgemahinnalisele pealinnale järgnes ligikaudu samakallis piiriäär, kus Narva jäi ainult vähe maha Tallinnast (97), Petseri seda isegi ületas (102). Piiriäärele järgnesid veidi madalamate hindadega Valga, Võru, Rakvere (95). Sisemaa linnad — Paide, Tartu, Pärnu, eriti aga Viljandi ja Kuressaare — olid juba tunduvalt odavamad (87—92).

Umbes sarnlev hindade suhe püsis ka järgnevatel aastail. Viie vaatlusaluse aasta keskmise vahekorranä saame järgmise linnade gradatsiooni, maksumust Tallinnas 100 arvates:

A. Sisemaa linnad ja Kuressaare:

1. Kuressaare 91
2. Tartu 92
3. Viljandi ja Haapsalu 93
4. Paide 94

B. Idapoolne vöö ja sadamalinn Pärnu:

5. Võru 95
6. Rakvere ja Pärnu 96

C. Piiriäär:

7. Valga 97
8. Narva ja Petseri . . . . . 98—99

D. Tallinn 100

Selgub, et toiduainete maksumuse kõrgusmäär meie linnades oleneb peamiselt linna

ümbruskonnast. Maksumus on kõrgem kõigis neis linnades, milliseil tagamaa ainult ühest küljest ja teiselpool kas piir või meri. Suuremad liiklemiskesk kohad ja väljaveolinnad—Tallinn, Narva, Valga, Pärnu—on otsemas sidemes välisriikidega, kus hinnad enamjaolt tunduvalt kõrgemad, kui meil, ja see mõjutab ka nende hinnastikku.

Erline hindade kõrgus meile da piirivöö linnades on esijoones põhjustatud nende kehvast põllumajanduslikust ümbrusest ja transportoludest (kaugus Tallinnast ja Riist), kuid kaudselt võib ka siin näha erakordselt kalli hinnas-

tikuga Vene ligidust, kus ametlik elumaksumusindeks ligi 200 (sõjaeelsega võrreldes).

Jämedais joonis võttes, võiks öelda, et toiduainete maksumus on kõrgem piirilinnades, odavam sisemaal, üldise kallinemissuunaga läänest idasse. Maksumuse kõikumused üksikute linnade vahel olid veel 1922 a. kaunis suurend (1922 a. 15 punkti), viimase nelja aasta kestel aga mahuvad kõik 10% intervalli (vahed 8–10 punkti Tallinnaga võrreldes).

Toidukorvi maksumus üksikutes linnades 1922 ja 1925–28 a.
Coût d'un panier de provision (val. nutrit. 3552 cat.) en villes d'Estonie de 1922–28.

1.	Tallinn	Paide	Haapsalu	Rakvere	Narva	Paide	Viljandi	Pärnu	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kuressaare
Sentides — Coût (en sentis).													
1922	46,58	44,96	42,85	44,23	45,00	42,19	40,59	41,26	41,60	44,31	44,41	47,36	40,33
1925	57,87	...	53,90	55,98	57,52	52,21	54,89	56,92	55,05	56,23	54,87	...	52,89
1926	54,51	...	51,52	52,14	53,80	53,28	53,01	54,90	51,70	53,90	52,36	...	50,51
1927	53,83	...	51,21	51,31	52,99	51,02	51,03	51,74	48,93	51,90	51,30	...	50,77
1928	58,38	52,44	53,54	55,36	57,58	53,14	54,04	54,89	52,32	56,57	54,35	57,43	52,50
1922=100													
1922	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1925	124	...	126	127	128	131	135	138	132	127	124	...	131
1926	119	...	120	118	120	120	131	133	124	122	118	...	125
1927	116	...	120	116	118	121	126	125	118	117	116	...	126
1928	125	117	125	125	128	126	133	133	126	128	122	121	130
Tallinn=100													
1922	100	97	92	95	97	91	87	89	89	95	95	102	87
1925	100	...	93	97	99	95	95	98	95	97	95	...	91
1926	100	...	95	96	99	98	97	101	95	99	96	...	98
1927	100	...	95	95	98	95	95	96	91	96	95	...	94
1928	100	90	92	95	99	91	93	94	90	97	93	98	90

Sellelt seisukohalt oli tavaliselt tarvitatud 10% palgavahe (näiteks riigiametnikel) ennem õigustatud, oleks aga olnud ebaõige viimasel ajal, kus maksumus enamjaos linnades Tallinnast erineb vähem kui 5%.

Hinnastiku liikumissuuna iseloomustavad järgmised indeksid, kus aluseks võetud 1922 a.:

	Elumaksumusindeksi toetusosa (Tallinn 1922—100)	Siin kasutatud toidukorvi maksumus	
		Tallinn	Kõigi linnade keskmine
1922	100	100	100
1925	123	124	129
1926	122	119	123
1927	117	116	120
1928	125	125	127

Hindade aeglane tõus 1922—1924, järsk hüpe 1924 a. lõpus ja tõus 1925 a., uus lang 1926 ja 1927, ning uus tõusulaine 1928 a. on tuttavad juba elumaksumusindeksi arvudest. Toodud arvudest selgub, et see üldolukord ei muutu ka siis, kui toidukorvi sisaldust muudame. Erinevuste liikumissuuna sarnasus kõigi linnade

keskmise indeksi ja Tallinna oma vahel näitab veel kord, et meie elumaksumus ise loomustamiseks piisav on Tallinna indeks.

Üldises liikumisühtluses väärib märkimist omavahelise tasandumise hoogsus. 1922 a. madalamate hindadega Viljandi, Pärnu ja Tartu näitavad järgneva aastail kõvemat tõusu, mis neid Tallinnale otseteed ligemale viib.

Kuna Tallinn Eesti hinnastiku parim iseloomustaja, teiste linnade hinnad aga kohalike olude kohaselt Tallinna omadega on teatud vahekorras, võime arvata välja ka ligikaudse hinnastiku püsivusmäära. Tallinna hinda 100 arvates, näeme suurimat kõikumist sellega võrreldes Pärnus (89—101=12 p.) siis kordkorral vähemat Viljandis (10), Paides (7) ja Tartus (16). Nendega võrreldes on Valga ja Võru (3 p.) ning Rakvere ja Narva (2 p.) kõikumised väga väikesed, nii et võiks rääkida idapoolsete linnade hinnastiku suuremast stabiilsusest. Kõrgemad hinnad idapoolsetes on kõigis muutusis Tallinnaga sammu pidanud; läänepoolsete hinnad, selle vastu, on rohkem kerkinud, püüdes jõuda järele Tallinnaga ja idapoolsete omile.

2. Üksikute toiduainete rühmade maksumus.
Coût comparatif dans divers groupes des denrées.

Seigema ettekujutuse tootluskulude kõikumist tinginud tegurite üle saame liigitades aineid üksikutesse kulurühmadesse. Selle teostamiseks oleme üksikute linnade kohta arvanud ka indeksid järgmiste kulurühmade kohta: I—leib, jahu, herned ja tangud; II—piim, piimasaadused ja munad; III—liha, lihasaadused ja rasv ning IV—koloniaalkaubad.

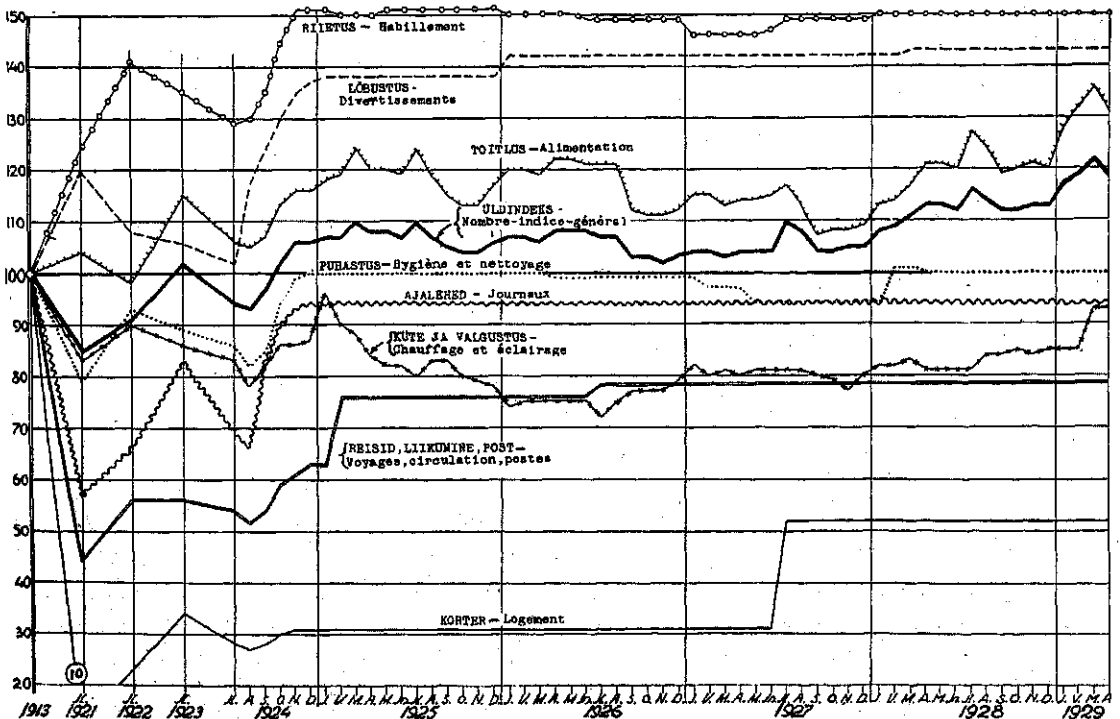
Rühmade lähemal vaatlemisel selgub kõigepealt, et hindade tõus 1925 a. oli üldine, kuid mitte ühevõrra intensiivne kõigis kulurühmades. Peamiselt kalinesid 1925 a. väljaveo toiduained, eriti liha. 1922 olid hinnad meil suhteliselt ilmaturuga madalad. Ent väliskaubanduse elustamisega ja kontakti loomisega ilmaturuga järgnevatel aastail, sirgusid hinnad ilmaturu järele, kus sel ajal veeres üle kallinemise laine. Liha, lihasaaduste ja rasva rühma indeks kallines 1925 a. Tallinnas 60% 1922 a. hindadega võrreldes; piima, piimasaaduste ja munade rühm 17% ja leiva, jahu, herneste ja tangude rühm vastavalt 11%. Koloniaalkaubad muutusid suhteliselt teiste ainetega märksa odavamaks, kuna selle rühma ained 1925 a. tõusid üsna vähe. Hindade kallinemise amplituud oli linnades intensiivsem, kui Tallinnas ning avaldus pea erandita kõigi linnade üksikutes kulurühmades. Selle põhjuseks osutus tendents Tallinnale läheneda ning asjaolu, et Tallinn, kui suurem ning tuntum

kaubanduslik keskkoh 1925 a. juba ilmaturul avalduvale hindade langemisele suutis kiiremini kohastuda, kuna muudes linnades kallinemise laine kestis veel edasi. Järgmisel—1926 a., mil toitlusmaksumus üldiselt langes, langesid hinnad muudes linnades jälle kiiremini, kui Tallinnas.

Kallinemine tabas 1925 a. eriti Paide, Viljandi, Tartu ja Pärnu linna. Toitlusmaksumus tõusis neis linnades 32—83% 1922 a. hindadega võrreldes (Tallinnas samal ajal 24%). Kallinemine oli üldine, kuna kerkisid tunduvalt kõik kulurühmad. Ka Kuressaares tõusis toitlusmaksumus intensiivselt (31%), eriti taimetoidu—leiva, jahu, herneste ja tangude ning kartulite hindade kallinemise mõjul. 1926 a., mil algas hindade langemise periood, kallines liha, lihasaaduste ja rasvaainete rühm veelgi ning erandita kõigis linnades. Lihahinnad sel aastal olid ühtlasi kõrgeimad Vabariigi iseseisvuse ajal (Tallinnas 68 ja keskmiselt linnades 72% 1922 a. hindadest).

Järgmisel—1927 aastal toiduainete-karjasaaduste hinnad, hindade konjunktuuri muutumise tõttu ilmaturul ning halva söödavilja saagi aasta tõttu, langesid, kuna leiva, jahu, herneste ja tangude rühma ning koloniaalkaupade maksumus tõusis. Piima, piimasaaduste ja munade rühm avaldas odavnemise tendentsi juba eelmisel aastal. 1928 a. algas uus hindade tõus, kusjuures kallinesid kõik kulurühmad, peale koloniaalkaupade.

Diagr. 1. Elumaksumuse indeksite liikumine 1913—1929 — Mouvement des nombres indices du coût de la vie de 1913—1929.

Keskmiselt linnades liikus tootlusmaksumus tihedalt kooskõlas Tallinnaga nii tootluse kogukulus, kui üksikute rühmade järgi võetult. Võngete amplituud üksikutes linnades erines vähe.

Rühmade indekseid kõik Tallinnas ja keskmiselt linnades 1925—28 a. (1922=100).

	Tallinn					Keskmiselt linnades				
	Leib, jahu jne.	Pihm jne.	Liha jne.	Kolon. kaubad	Kolon. kaubad	Leib, jahu jne.	Pihm jne.	Liha jne.	Kolon. kaubad	Kolon. kaubad
1922 . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1925 . . .	111	117	160	101	118	127	166	104	104	104
1926 . . .	102	117	168	96	106	124	172	99	99	99
1927 . . .	107	113	140	102	112	121	146	105	105	105
1928 . . .	118	124	151	94	116	130	155	97	97	97

1922 a. võrreldes on tootlusmaksumus linnades 1925—28 a. Tallinnale lähenenud. Tootlusmaksumuse suhe keskmiselt linnades oli Tallinna omaga võrreldes 1922 a. 92%, 1925—28 a. aga keskmiselt 96%, lähenemine seega 4 punkti võrra. Kerkinud on selle juures suhteliselt kõigi kulurühmade hindade tasapind, nagu näha järgmisest arvude kõrvutusest:

Kulurühmade osatähtsus keskmiselt linnades (% Tallinn=100).

	I r.	II r.	III r.	IV r.
1922 a.	99	82	88	102
Kesk. 1925—28 a.	103	86	91	105

Toodud arvudest on ühtlasi näha, et toiduained-karjasaadused 1925—28 a. linnades olid odavamad kui Tallinnas, kuna leiva, jahu, herneste ja tangude rühm ning koloniaalkaupade maksumus olid kallimad. 1928 a. leiva, jahu, herneste ja tangude kulurühma maksumus keskmiselt linnades oli Tallinnale järele jõudnud, kuna koloniaalkaupade ja karjasaaduste-toiduainete maksumus püsis 1928 a. samasugusena, kui keskmiselt 1925—28 a.

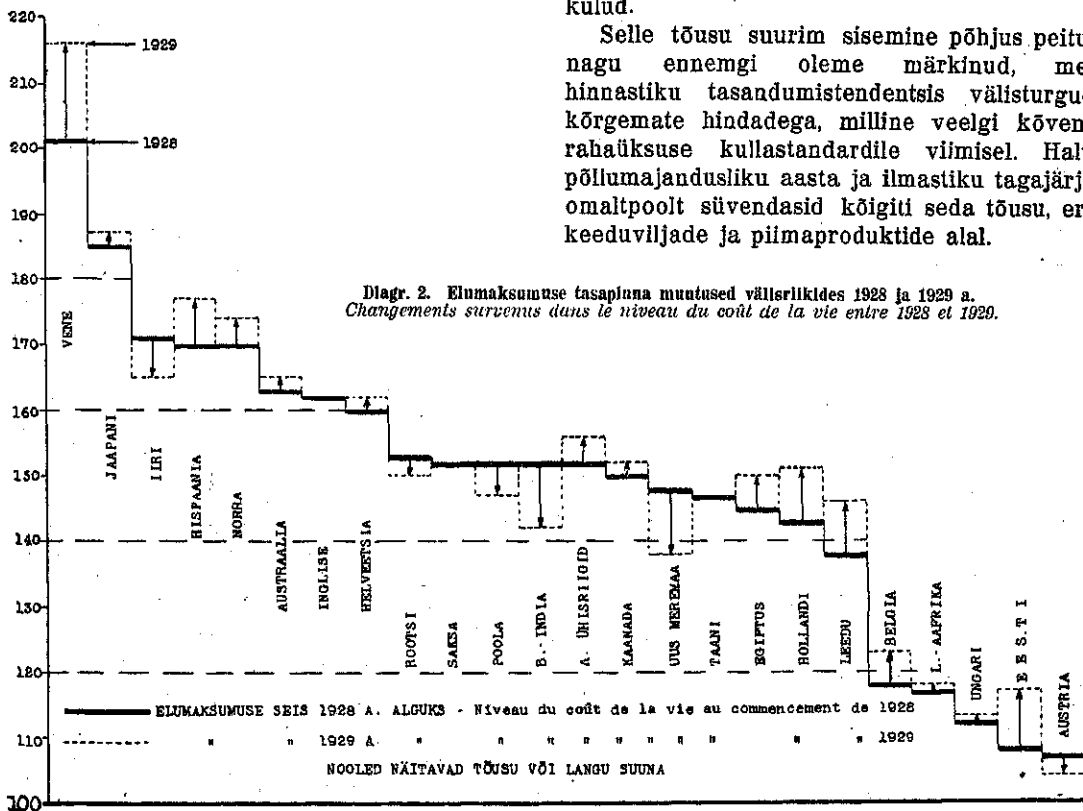
3. Elumaksumuse liikumise ülded 1928—29.

Mouvement du coût de la vie en général de 1928—29.

Elumaksumuse liikumine viimasel ajal iseloomustub selgekujulise tõusuga, mis kestub 1927 a. viimaseist kuist alates. Tõusnud on rohkemal määral tootluskulud, millede käiku jälgivad kütte ja valgustuskulud. Vähemal määral on tõusnud puhastus-, riietus- ja lõbustuskulud.

Selle tõusu suurim sisemine põhjus peitub, nagu ennemgi oleme märkinud, meie hinnastiku tasandumistendentsis välisurgude kõrgemate hindadega, milline veelgi kõvenes rahaüksuse kullastandardile viimisel. Halva põllumajandusliku aasta ja ilmastiku tagajärjed omaltpoolt süvendasid kõigiti seda tõusu, eriti keeduviljade ja piimaproduktide alal.

Diagr. 2. Elumaksumuse tasapinna muutused välisriikides 1928 ja 1929 a. *Changements survenus dans le niveau du coût de la vie entre 1928 et 1929.*

Kõigi selle tagajärjel on peale 1924 a. järsku hüpet kolme aasta kestel peaaegu stabiilsena—10% kõikumuse piiridel — püsinud elumaksumus tõusnud ligi 10 pp. võrra, 1922 a. võrreldes koguni 36 pp. (märts 1929).

Kuigi järgmine, loodetavasti parem põllumajanduslik aasta meiepoolsete kalliduspõhjuste mõju arvatavalt nõrgendab, ei näi siiski olema erilisi lootusi uueks tunduvas hinnastiku langus, seda enam, et viimase 1928 a. kestel ka

välismaal elumaksumus rohkem tõusis, kui lan-
ges. Tõusu ja languse vahekorda välismaal kaju-
tab diagr. 2, kus riigid on paigutatud nende
elumaksumusindeksite kõrguse järjekorda 1928 a.
(1913 = 100). Samu andmeid suurmüügiindeksi
alusel toob järgnev tabel:

	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Vene	96	169	172	183	177	171	173
Jaapan	196	199	206	202	179	170	171
Hispaania	176	172	183	188	181	172	168
Austraalia	162	179	173	169	168	167	165
Norra	233	232	267	253	198	187	161
Kaanada	152	153	155	160	156	152	150
Helveetsia	168	180	178	183	148	147	150
India (Hollandi)	170	173	173	166	159	154	149
Hollandi	160	151	156	155	145	148	149
Am.-Ühisriigid	100	158	149	159	151	142	149
Uus Meremaa	165	158	165	161	154	146	148
Rootsi	173	163	162	161	149	146	148
India (Inglise)	176	172	173	159	148	148	145
Taani	179	201	227	199	145	142	142
Inglise	159	150	166	159	148	141	140
Saksa	100	137	142	134	138	140	140
Ungari	122	138	140	124	132	135	135
Austria	100	136	136	123	133	139	139
Belgia	100	133	133	123	122	122	122
L.-Aafrika	100	129	128	123	124	121	121
Eesti	113	114	116	124	114	114	121
Egiptus	148	132	143	152	132	121	120
Poola	73	86	110	125	181	129	120

4. Tallinna ja Riia vahe elumaksumuses.

Comparaison du coût de la vie à Tallinn et à Riga.

Eesti ja Läti elumaksumusindeksi vahel, vaatamata ühtlaste

vaheaegade peale, on

tunduv erinevus, kuna meil on arvutamiseks täielikud andmed tööliseibkonna tarvita-
mise kohta, Lätis aga sarnaste andmete puu-
dumisel on kasutatud teoreetilisi oletusi. Pea-
legi on arvutamiseks võetud ainete arv seal
väga piiratud: tootlusindeksi aluseks on meil,
näiteks, 51 iseseisva hinnaga esinevat toidu-
ainet, Lätis ainult 8 tähtsamat jne.

Kui veel arvesse võtame, et sõjaeelsed hin-
nad Tallinnas ja Riias erinesid, siis näib, et
neid indekseid ei saagi otsekoheste võrdluse
teostamiseks kasutada.

Et võrdlust reaalsemale pinnale viia, oleme
kõrvutanud Tallinna ja Riia tähtsamate ainete
turuhinnad jaanuaris 1929 (v. tab. 2) ja arvanud
välja meie tööliste toiduratsiooni (toidukorvi)
maksumuse. Selgub, et toidukorv (osaline,

ainult loetletud aineist koosnev) maksis Tallin-
nas 54,8 senti, Riias aga 65 senti, s. o. oli 19%
kallim. Tunduv vahe ilmneb ka juba üksikuis
hindes.

Kui nüüd võtame Läti ja Eesti tootlusindeksi
vahe 156 ja 128 — 28 pp. või 22%, siis selgub
nende arvude tõenäolisus — vahe on muidugi
suurem, kui võrdluses piirduka ainult mõnede
tähtsamate kiiremalt kallinevate ainetega.

Hinnad Tallinnas ja Riias 1929 a. jaanuaris.
Comparaison des prix à Tallinn et à Riga (janvier 1929).

2.	Mõõdu- üksus Ühité	Hind (sentides) Prix (en cents)	
		Tallinn	Riia
Rukkijahu—Farine de seigle	kg.	25	27
Nisupüü—Farine de froment	"	55	59
Rukkileib—Pain de seigle	"	21	24
Sai—Pain blanc	"	50	50
Odratangud—Grain d'orge	"	40	40
Kruubid—Orge perlé	"	45	48
Herned—Pois séchés	"	50	54
Kartulid—Pommes de terre	"	0	17
Kaalikad—Navets	"	15	22
Porgandid—Carottes	"	25	25
Peedid—Betteraves	"	36	37
Kapsad värsked—Choux frais	"	50	39
hapud—Choucroute	"	38	58
Sibulad—Oignons	"	38	47
Sealiha värsked—Viande de porc	"	123	153
Lambaliha, värsked—Viande de mouton	"	109	91
Loomaliha, supilõhna—Viande de boeuf H s.	"	119	93
Vasikalõhna—Viande de veau	"	71	75
Searasv, sulatatud—Graisse de porc	"	200	221
Piim—Lait	liiter	20	22
Kohupim—Caillebotte	kg.	43	54
Hapukoore—Crème aigre	"	75	84
Või, meterel—Beurre de table	"	337	334
köögi— de cuisine	"	314	316
Kanamunad—Oeufs de poule	tk.	9,5	13
Viljakohv—Café de grains	kg.	100	75
Tee—Thé	"	600	846
Suhkur—Sucre	"	40	41
Mesi—Miel	"	213	263
Riis—Riz	"	50	51
Köögisool—Sel de cuisine	"	5	7
Toidukorvi maksumus—Coût d'un pan- nier de provision	"	54,78	64,97
Toidukorvi maksumuse vahekord—Rap- port entre le coût des paniers à Tallinn et à Riga	"	100	119

Üldiselt võiksime tõestatuks pidada, et käes-
oleva aasta alguks tootluskulude vahe Tallinna
ja Riia vahel ulatus ligi 20%.

Hindade liikumise kohta enne Keskbiüroo väljaandeks ilmunud artiklid:

Suurmüügi ja elumaksumuse indeksid 1913—1928. A. Tooms, Eesti Statistika 1928 a., lhk. 261—269.

Suurmüügi hinnad 1922—26 a. ja Eesti suurmüügiindeks, A. Tooms, Eesti Statistika Nr. 63 (2), lhk. 57—66.

Uus Eesti elumaksumusindeks, A. Tooms, Eesti Statistika Nr. 61 (16), lhk. 11—18.

Elumaksumus (elukallidus), A. Tooms, Eesti Statistika Nr. 36 (3), lhk. 1—96 (lisa).

Toiduainete võrdlev maksumus 1922—27 a., A. Tooms, Eesti Statistika Nr. 68 (7) lhk. 389—392.

Põllumajandussaaduste hindade võrdkaalustatud indeksid, J. Janusson, Nr. 65 (4) lhk. 219—220.

Keskised suurmüügihinnad Tallinnas 1922, 1923 ja 1924 a. a. (kuu keskised) Eesti Statistika Nr. 35 (2), lhk. 30—33.

Tallinna turuhindade liikumine ja nende indeksnumbrid 1921—1922 a. A. Tooms, Eesti Statistika Nr. 6—8, lhk. 75—87.

Indeksnumbrid, A. Tooms, Eesti Statistika Nr. 3—4, lhk. 69—108.

PALGAOLUD TÖÖSTUSES 1928 a. GAINS dans l'INDUSTRIE en 1928.

Sisu: Andmestiku iseloom ja ulatus, lhk. 290. 1) Töö tasumisviis suur- ja kesktööstuses, lhk. 290. 2) Lisatasud, lhk. 291. 3) Tööliliste nominaal ja reaalteenistuse liikumine suurtööstuses 1923—28 a., lhk. 292. 4) Tööliliste teenistuse liikumine kesktööstuses 1927—28 a., lhk. 295. 5) Keskmine teenistus suur-, kesk- ja väiketööstuses, lhk. 296. 6) Tööliliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1927—28, lhk. 293. 7) Teenistuse erinevus tööstusharude ja tööliliste soo järgi, lhk. 297. 8) Tööliliste teenistus riigi- ja eratööstuses, lhk. 298. 9) Tööliliste rühmitus teenistuse järgi, lhk. 299. 10) Administratsiooni ja tehnilise personali palgad, lhk. 301. 11) Palkade vahekorid sõjaeelsestega, lhk. 303. 12) Eesti tööliliste teenistus rahvusvahelises võrdluses, lhk. 304.

Andmestiku iseloom ja ulatus.

Caractère des données

Tööstustööliliste palgaandmete saavutamiskord on ligemalt kirjeldatud eelmises palgaolude ülevaates ¹⁾, seepärast pole tarvidust selle juures siin peatuda. Käesolev ülevaade käsitleb suur-, kesk- ja väiketööstuse tööliliste palgatingimusi. Peale selle leiab esmakordselt käsitlust tööstusettevõtete administratsiooni — ametnikkude, tehnilise personali ja teenijate palgaküsimusi.

Ülevaade põhjeneb kolme liiki andmeile. Need on esiteks — suur- ja kesktööstusettevõtelt poolaastate viisi kogutavad üldarvud poolaasta jooksul tööliliste poolt tehtud töötundide ning ettevõttele palgaliselt makstud palgasmade kohta; teiseks — juuli kohta kogutud isiklikud palgaandmed, milliseis on eraldi iga palgalise kohta antud üksikasjalised andmed juulis tehtud töötundidest ja töötajale vastavast teenistusest ning kolmandaks — palganormidega ühes kogutud andmed töö tasumisviisidest, lisatasudest nagu perekonnaabiraha, ja varustusraha, lisatasude saajate arvust jne. Väiketööstuse kohta on kasutatud kord aastas — juulis — kogutavaid töötajaja palgaandmeid, millised sisuliselt sarnanevad suur- ja kesktööstusest kogutavatele isiklikele palgaandmetele. Ettevõtete administratsiooni palgaolude valgustuseks on kasutatud 1928 a. juuli isiklike palgaandmeid.

Läbitöötatud andmete ulatus on järgmine: poolaastate üldarvulisi töötaja- ja palgaandmeid Keskbüroo sai kätte suurtööstuselt veidi alla 100% ja kesktööstuselt ligi 95%. Ümmarguselt 25% andmeid kasutati kokkuvõtteks alles peale andmete täiendavat kontrolli ettevõtete eneste poolt, milleks andmed ettevõttele tagasi saadeti. Väike % kesktööstuse andmeid oli ka peale täiendavat kontrolli sedavõrd puudulik, et nad kokkuvõttest tulid välja jätta.

Oskustööliliste ja lihttööliliste rühmitus palgaredeli järgi (v. tab. 9 ja 10) on tehtud juuli isiklikele palgaandmetel suurtööstuses 25 243 ja kesktööstuses 3 459 töölise kohta, mis teeb välja juuli jooksul läbikäinud tööliliste üldarvust suurtööstuses (33 028) 76,4% ja kesktööstuses (4 911) 70,4%. Juuli isiklike palgaandmeid saadeti ettevõttele parandamiseks ja täiendamiseks tagasi ainult harukordadel. Enamjaolt jäeti nad puudulikkuse korral kasutamata. Väiketööstuse juuli andmed on läbi töötatud üsna väikeses ulatuses, nimelt 1 090 mees- ja 156 naisistöölise, kokku 1 246 töölise kohta. Kvaliteedilt on väiketööstuse andmed üldiselt vähema väärtusega kui suur- ja kesktööstuse omad. Seega kokkuvõtetult vaatluse ulatus on suur- ja kesktööstuses täiesti küllaldane, väiketööstuses — piiratud.

1. Töö tasumisviis suur- ja kesktööstuses.

Modes de paiement en grandes et moyennes entreprises.

kauppalgalised jne.), tükitöölised ning vahelda-

Tööliliste töö tasumisviisi andmed käivad 1928 a. juuli kohta. Ses suhtes töölised on jaotatud kolme rühma: ajatöölised (tunni, päeva-, tükitöölised ning vahelda-

misil aja- ja tükitööl töötajad. Töö tasumisviis erineb tunduvalt üksikute tööstusharude, tööliliste soo ja ettevõtete suuruse järgi. Nii, näiteks, alaliselt ajaviisi töötajaid oli mehi suurtööstuses 60,5%, kesktööstuses 82,7%, naisi vastavalt 43,1% ja 81,0%. Siit näeme, et ajatöö on rohkem levinud kesktööstuses. Suurtööstuses, ümberpöörduvalt, tuleb seda harvem ette. Massiline saaduste valmistamine suurtööstuses võimaldab suuremat hulka töölisi tükitöö peale viia. Kus on aga tegemist väga mitmekesiste saadustega, kus produktsioon on vähem standardiseeritud, nagu kesktööstuses, seal on tööliliste tükitöö peale viimine raskem. Alaliselt tükitöölisi töötajaid mehi oli suurtööstuses 16,3%, kesktööstuses 8,0%, naisi vastavalt 42,7% ja 9,8%. Samuti on suurtööstuses ka vaheldamisi tüki- ja ajatööl töötavaid rohkem kui kesktööstuses. Neid oli mehi suurtööstuses 23,2%, kesktööstuses 9,3%, naisi aga vastavalt 13,2% ja 8,8%.

Tunduvalt suuremal määral, kui muil aladel on suurtööstuses meestööliliste tükitöö kasutatav murdudes ja kaevandusis, kus alalisi tükitöölisi oli 27,3% ja vaheldamisi aja- ja tükitöö tegijaid 50,9%. Alalisi ajatöölisi polnud murdudes ja kaevandusis rohkem kui 21,8%. Peaaegu samuti jagunesid töö tasumisviisi suhtes suurtööstuses mehed metallitöölised. Neist oli alalisi tükitöölisi 24,8%, alalisi ajatöölisi aga 20,6%; 54,6% töötasid vaheldamisi aja- ja tükitööl. Teistes tööstusharudes oli suurtööstuses alaliste ajapalgaliste meeste % palju kõrgem. Neid oli, näiteks, mineraalide ümbertöötamise alal 48,5%, keemia- 95,9%, naha- 68,7%, tekstiil- 74,9%, puu- 72,5%, paberi- 81,6%, polügraafia- 100%, toidu- ja jookide- ja maitseainetetööstuses 94,5%, kehakatte- 83,1% ja ehitustööstuses 87,3%, elektri- ja gaasi jaamad 91,1% ning puhastustööstuses 100%. Alaliselt ja vaheldamisi ajatööl töötavaid tükitöölisi mehi oli suurtööstuses mineraalide ümbertöötamise alal 51,6%, naha- tööstuses 31,3% ja puutööstuses 27,5%. Teistes tööstusharudes ei ulatunud alaliste ja

vaheldamisi ajatööga töötavate tükitöölise arv üle 20%.

Niisama mitmekesine on suurtööstuses töö tasumisviisi suhtes ka naistööliste jaotus. Suhteliselt kõrge ajapalgaliste arvuga esinevad: mineraalide ümbertöötamine (57%), metalli- (52,7%), keemia- (85,2%), naha- (93,8%), puu- (65,6%), paberi- (54,8%), toidu-, jookide- ja maitseainetetööstus (47,4%), kehakatte- (66,3%), ehitustööstus (97,2%), elektri- ja gaasijaamad (60,9%) ning poligraafia- ja puhastustööstus (100%). Tähtsamal naiste tööalal — tekstiilitööstuses, kus naiste üldarvust tegevuses on ümmarguselt 50% — töötab 63,2% alaliselt tükitööl. Peale selle töötas naistekstiilitöölisist veel 8% vaheldamisi aja- ja tükitööl. Suuremal arvul tuleb ette tükitöölisi veel murdudes ja kaevandusis (alalisi tükitöölisi 38,1%, vaheldamisi aja- ja tükitööl 43,7%), mineraalide ümbertöötamise alal (vastavalt 9,5% ja 33,5%), puutööstuses (21% ja 13,4%) paberitööstuses (22% ja 23,2%) ning toidu-, jookide ja maitseainete tööstuses (41,4% ja 11,2%). Peale alaliste ajatöölise oli kehakattetööstuses vaheldamisi aja- ja tükitöö tegijaid 28,5%, alalisi tükitöölisi aga ainult 5,2%. Elektri- ja gaasijaamades oli peale ajapalgaliste (60,9%) 39,1% vaheldamisi aja- ja tükitöölitöötavaid töölisi, alalisi tükitöölisi polnud aga üldse. Peale selle polnud alalist tükitööd naistel naha-, poligraafia-, ehituse- ja puhastustööstuses.

Keskstööstuses on meeste, samuti naiste jaotus töö tasumise viisi suhtes tööstusharude järgi ühtlasem kui suurtööstuses. Meestööliste hulgas oli 10-nes tööstusharus ajatöölisi üle 80%. Ainult mineraalide ümbertöötamise alal (36,8%), kehakattetööstuses (60,7%) ja ehitustööstuses (72,3%) oli ajatöölisi vähem. Alaliste tükitöölise arv on aga suhteliselt, nagu öeldud, õige väike. Peaaegu kõigis tööstusharudes, kus on tükitöölisi, ei ulatu nende arv üle 5%. Ainult kehakattetööstuses ulatus see üle 20% ja mineraalide ümbertöötamise alal kuni 40%. Ka vaheldamisi aja- ja tükitööl tegevate palgaliste arv ei ulatu keskstööstuses üksikuis tööstusharudes palju üle 20%. Võrdlemisi kõrge oli nende % mineraalide ümbertöötamise alal (23,2%), ehituse- (27,7%) ja kehakattetööstuses (17,8%). Teistes tööstusharudes ei ulatunud ajutiselt tükitööd tegijate ajapalgaliste arv üle 10%.

Ajapalgalisi naisi oli keskstööstuses peaaegu kõigis tööstusharudes niisama palju kui mehi — veidi üle 80%. Ainult kolmes tööstusharus — mineraalide ümbertöötamises (58,3%), paberitööstuses (61,5%) ning kehakatte ja pudukau-pade tööstuses (66,1%) — oli alalisi ajapalgalisi vähem. Alalisi tükitöölisi tuli naiste hulgas sagedamini ette vaid mineraalide ümbertöötamises (27,1%) ja kehakattetööstuses (22,2%). Viles

tööstusharus polnud ühtki alalist tükitöölisist, teistes tööstusharudes oli neid 1,6%—7,8%.

2. Lisatasud. *Gain supplémentaire.*

Peale töölepinguga kindlaks määratud põhipalga ja tükitöötasu mõned ettevõtted maksavad töölisile mitmesuguseid lisatasusid, nagu perekonnaabiraha, varustusraha, preemiad ja mitmesugused tasud natuuras—korter, küte, valgustus, alandatud hindadega ehk maksuta toiduained, täielik ehk osaline maksuta ülalpidamine jne.

Perekonnaabiraha makseti 1928 a. juulis suurtööstuses 41 ettevõttes 1772 töölisle kokku 8700 perekonnaliikme pealt. Perekonnaabiraha saajate tööliste arv moodustas 1928 a. juulis 15,3%, kuna neid aasta eest (1927 a. juulis) oli 19,5% tööliste üldarvust. Nii on nende arv vähenenud 1927 a. juulist 1928 a. juulini 1775 võrra. Perekonnaabiraha saajate perekonnaliikmete arvu kärpsid kõik paberivabrikud, kogusummas ligi 600 inimese võrra. Nende suuremat vähenemist on märgata veel puutööstuses. Seal oli neid 1928 a. juulis 674 inimest 1289 vastu (1927 a. juulis). Suuremosa perekonnaabiraha saajaid töölisi kuulub nelja tööstusharu; nii, mineraalide ümbertöötamisse (tsemendi- ja telliskivitehased) 8,5%, metallitööstusse 28,0%, tekstiilitööstusse 34,8% ja paberitööstusse 18,3%. Suhteliselt kõige kõrgem oli perekonnaabiraha saajate arv metalli- (39,1%) ja paberitööstuses (38,9%), peale selle mineraalide ümbertöötamises (23,6%), tekstiilitööstuses (18,7%) ning elektri- ja gaasijaamades (11,7%). Metallitööstuses maksid perekonnaabiraha peale riiklikkude ettevõtete eraetevõtteist ainult A/S. Franz Krull ja K. Graudini vabrik. Perekonnaabiraha saajaid perekonnaliikmeid tuli 1928 a. juulis keskmiselt 1,82 ühe abiraha saaja tööliste kohta.

Veel enam kui perekonnaabiraha saajate arv on vähenenud nn. varustusraha saajate arv. Varustusrahaks nimetati Vabrikantide ühisuse poolt 1921 a. maksmapandud palgatariffi ettenähtud erilist rahalist lisatasu *Mk* 45,12 suuruses päeva kohta. 1921 a. palgatariffi jõusse astumise järgi, loomulikult, varustusraha maksid peaaegu kõik ettevõtted. Ajajooksul on see aga peaaegu hoopis ära jäänud. Varustusraha saajate arv langes 1927 a. juulis 545 peale (1928 a. juulis).

Preemiat makseti 1928 a. juulis-suurtööstuses 37 ettevõttes. Preemiasaajate arv on samuti vähenenud. Neid oli 1928 a. juulis kõigis tööstusharudes kokku 1939 inimest, aasta varem aga 2456.

Preemiasaajate tööliste arv on vähenenud nii absoluutarvudes kui suhteliselt peaaegu kõigis tööstusharudes. Puutööstuses langes see 43%, murdudes ja kaevandusis aga koguni 50,6%

võrra. Tähtsamais tööstusharudes avaldus järgnev langus: mineraalide tööstuses 13% pealt (1927 a.) 9,1% peale (1928 a.), keemiatööstuses, kus suurema osa preemiasaajaid annavad tulekivabrikud, 42,3% pealt 26,2% peale, puutööstuses 17,3% pealt 7,7% peale ja paberitööstuses 28,2% pealt 24,7% peale. Suhtelist preemiasaajate arvu langust tingis paberitööstuses, nähtavasti, töölliste juurekasv niisugustel aladel, kus preemiat ei makseta, sest arvuliselt tõusis preemiasaajate arv ligi 4%.

Kesk-tööstuses on lisatasude ja preemiaste süsteem vähe levinud. 479 ettevõtet maksid, näiteks, perekonnaabiraha ainult 5 ettevõtet kokku 19 töölisele 28 perekonnaliikme pealt. Varustusraha ei maksetud üheski ette-

võttes. Preemiaid makseti 23 ettevõttes kokku 44 töölisele, mis teeb töölliste üldarvust alla 1%.

3. Tööliste nominaal- ja reaalteenistuse liikumise suur-tööstuses 1923—28 a.

Fluctuation des gains effectifs nominaux et réels des ouvriers dans les grandes entreprises industrielles de 1923—28.

Tab 1. toome üksik-asjalise ülevaate suur-tööstuse tööliste teenistuse liikumisest viimase viie aasta kestel.

Tabelis on esmakordselt antud nominaal- ja reaalteenistuse indeksid tööstusharude järgi. Marga kursi võnkumiste mõju kõrvaldamiseks on teenistuse andmed kogu aja kohta ümberarvutatud kuldvaluuta peale (sentidesse). Reaalteenistuse indeksite arvutamiseks on tarvitatud keskbüroo poolt Tallinna kohta arvutatud elumaksumuse üldindeksi.

Tööliste teenistuse liikumine suur-tööstuses 1923—28 a.—*Fluctuation des gains des ouvriers dans les grandes entreprises de 1923—28.*

1.	Teenistus tunnis ühes naturaaltasuga (sentides) Gain effectif horaire, y compris la subvention en nature (en cent) ¹⁾						Teenistuse nimiväärtuse indeksid (1922=100) Indices des gains nominaux (1922=100)					Reaalteenistuse indeksid (1923=100) Indices des gains réels (1923=100) ²⁾				
	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1924	1925	1926	1927	1928	1924	1925	1926	1927	1928
	2)															
I. Murrud ja kaevandused	31,5	27,4	30,8	27,9	29,4	32,7	87,0	97,8	88,0	93,3	103,8	87,9	91,4	83,6	88,9	92,7
II. Mineraalide ümbertööt.	29,6	28,4	28,1	28,1	30,3	31,5	95,9	94,9	94,9	102,4	106,4	96,9	88,7	89,5	97,5	95,0
III. Metallitööstus	37,0	33,4	36,2	37,8	40,6	43,4	90,3	87,8	102,2	109,7	117,3	91,2	91,4	96,4	104,4	104,7
IV. Keemiatööstus	22,1	22,0	22,9	22,6	25,0	29,3	99,5	103,6	102,3	113,1	132,6	100,5	96,3	96,5	107,7	118,4
V. Nahatööstus	30,1	29,8	34,2	36,3	35,3	37,2	99,0	118,6	120,6	117,8	123,6	100	106,2	118,8	111,7	110,4
VI. Tekstiilitööstus	21,4	19,7	21,7	22,3	22,5	23,7	92,1	101,4	104,2	105,1	110,7	93,0	94,3	98,3	100,1	98,8
VII. Puutööstus	27,5	25,4	28,2	28,1	29,3	30,6	92,4	102,5	102,2	106,5	111,3	93,3	95,8	96,4	101,4	99,4
VIII. Paberitööstus	27,4	25,3	30,2	30,1	29,3	30,6	92,3	110,2	109,9	106,9	111,7	98,2	103,0	103,7	101,8	99,7
IX. Poligraafiatööstus	38,0	36,0	41,1	42,4	42,5	41,1	94,7	108,2	111,6	111,8	108,2	95,7	101,1	105,3	106,5	96,6
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	25,4	23,5	25,0	25,9	28,0	29,0	92,5	98,4	102,0	110,2	114,2	93,4	92,0	96,2	105,0	102,0
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööst.	33,0	...	32,0	34,1	36,4	35,7	...	97,0	103,3	110,3	108,2	...	90,7	97,5	105,0	96,6
XIII. Elektri ja gaasi- ja veetarust.	37,0	33,1	36,2	37,2	42,7	46,3	89,5	97,8	100,5	115,4	125,1	90,4	91,4	94,8	109,9	111,7
XIV. Puhastustööstus	18,0	17,0	20,0	21,1	21,9	24,6	94,4	111,1	117,3	121,7	136,7	95,4	103,8	110,7	115,9	122,1
Keskmine — Moyenne	28,6	26,0	28,4	28,0	29,3	31,1	90,9	99,3	97,9	102,4	108,7	91,8	92,8	92,4	97,5	97,1

Kuni 1924 a. lõpuni, mil stabiliseeriti mark, teenistuse nimiväärtust mõjutasid kaks tegurit—marga kursi liikumine ja üldised töötingimusi mõjutavad turu konjunktuurid.

Eesti krooni väärtus markades oli 1923 a. II poolaastal üksikuul kuil 92,5—99,1. Järgneval poolaastal oli krooni väärtus juba 101,1—103,3 mk. 1924 a. II poolaastal langes marga kursis miinimumini—juulis—septembris maksis kroon 110,5—116 mk. Loomulikult, ühes valuutakursi langesemisega tõusis käsi-käes elumaksumus.

Ülal toodud tabelist näeme, et keskmine tunniteenistus (arvatud kuldvaluutas) langes 1924 a. ligi 10% võrra. Mõningais tööstusharudes oli teenistuse nimiväärtuse langus võrdlemisi suur. Nii, näiteks, murrudes ja kaevandusis 13%, elektri- ja gaasi jaamades 10,5%, metallitööstuses 9,7%, mineraalide ümbertöötami-

ses ja poligraafiatööstuses 4%—5%. Tähtsamais tööstusharudes, nagu tekstiil-, puu-, paberi- ning toidu-, jookide ja maitseainetetööstuses langes see 7%—8% ja ainult keemia- ja nahatööstuses oli langus väiksem—0,5%—1%. Kuna samal ajal elumaksumus langes vaid 1% võrra, siis töölise reaalteenistus (teenistuse ostujõud) langes 1924 a. kõigis tööstusharudes peaaegu sama palju kui langes teenistus nimiväärtuselt. Keskmiselt reaalteenistus oli töölisel 1924 a. 8,2% võrra madalam kui ta oli 1923 a. II poolaastal.

1924 a. tunduva reaalteenistuse languse survele hakati 1925 a. töstma palganorme ja tükitöö hindu, mille tagajärjel teenistus tõusis keskmiselt 9,2% võrra (eelmise aastaga võrreldes).

Mõnes tööstusharus teenistus tõusis jälle peaaegu 1923 a. tasapinnani, näiteks, murrudes ja kaevandusis (indeks 1923 a. alusel 97,8), me-

¹⁾ 1 sent=0,01 kr.—\$ 1,375. ²⁾ II poolaasta—II semestri. ³⁾ Tallinna kohta arvutatud elumaksumuse üldindeksi käik, mille põhjal on arvutatud reaalteenistuse indeksid, on järgmine: — Pour calcul des gains réels on s'est servi des suivants nombres-indices du coût de la vie de la ville de Tallinn:

1923	100	1926	106
1924	99	1927	105
1925	107	1928	112

TÖULISTE KESKMINE TEENISTUS TUNNIS (sml.) ja SELLE KOOSSEIS SUUR- ja KESKTÖÖSTUSES 1928 a.

MOYENNE du GAIN HORAIRE des OUVR. (en cnt.) et EFFECTIF du GAIN DANS les GRANDES et MOYENNES ENTREPR. en 1928.

Nomenklatuur v. ltk. 262 tab. 1. Pour la nomenclature s'adresser à la page 267, tab. 7.

Table with columns: Teenistuse koosseis (rahvas (sml.), normaaltöötaja teenistus, ületunnitöö teenistus, lisatasud, naturaalsu väär- tus (sml.), K o k k u), %%, and K o k k u.

Table with columns: Gaiu hõaire p. ouvr., en agr. (cnt.), %%, and K o k k u.

2.

1928 a. I poolaasta — 1928, I semestre

a) Mehed — Hommes

1. Suurtööstus — Grandes entreprises

Table for 1928 a. I poolaasta, a) Mehed, 1. Suurtööstus. Rows I-XIV and Kokku.

1928 a. II poolaasta — 1928, II semestre

a) Mehed — Hommes

1. Suurtööstus — Grandes entreprises

Table for 1928 a. II poolaasta, a) Mehed, 1. Suurtööstus. Rows I-XIV and Kokku.

2. Kesktööstus — Entreprises moyennes

Table for 1928 a. I poolaasta, 2. Kesktööstus. Rows I-XIV and Kokku.

2. Kesktööstus — Entreprises moyennes

Table for 1928 a. II poolaasta, 2. Kesktööstus. Rows I-XIV and Kokku.

b) Naised — Femmes

1. Suurtööstus — Grandes entreprises

Table for 1928 a. I poolaasta, b) Naised, 1. Suurtööstus. Rows I-XIV and Total.

1. Suurtööstus — Grandes entreprises

Table for 1928 a. II poolaasta, b) Naised, 1. Suurtööstus. Rows I-XIV and Total.

2. Kesktööstus — Entreprises moyennes

Table for 1928 a. I poolaasta, 2. Kesktööstus. Rows I-XIV and Total.

2. Kesktööstus — Entreprises moyennes

Table for 1928 a. II poolaasta, 2. Kesktööstus. Rows I-XIV and Total.

1) Iga liigi alal saadud teenistussumma jagatud teatud töötundide äldarvule. 2) Chaque composant divisé par le nombre total des heures du travail. 3) Sellest ettevõtetid 50 ja enam töötajaga — Dont les entreprises, ayant plus de 50 travailleurs. 4) Sellest ettevõtetid 20—49 töötajaga — Dont les entreprises ayant 20—49 travailleurs.

tallitööstuses (97,8), toidu-, jookide- ja maitseainete tööstuses (98,4), kehakattetööstuses (97) ning elektri- ja gaasijaamades (97,8). Mõnes tähtsamates tööstusharus teenistus ületas tunduvalt 1928 a. tasapinda, näiteks, tekstiil- (indeks 1928 a. alusel 101,4), puu- (102,5), paberi- (110,2) ja poligraafiatööstuses (108,2). Aga teenistuse ostujõud (reaalteenistus) jäi ka 1925 a. peaaegu kõigis tööstusharudes ikkagi alla 1928 a. tasapinna, sest 1925 a. tõusis ka elumaksumus 8% võrra. Nõnda, kaunis suur teenistuse tõus ei jaksanud tööliste majanduslikku olukorda parandada, kuna tõusid ka tarbeainete hinnad. Üldiselt reaalteenistus tõusis, eelmise aastaga võrreldes, 1 punkti võrra, kuid jäi 7,2% võrra alla 1928 a. tasapinna. Tööliste ostujõud tõusis 1925 a. üle 1928 a. tasapinna ainult naha- (indeks 1928 a. alusel 106,2), paberi- (103,0), poligraafia- (101,1) ja puhastustööstuses (103,8). Kõigis muus tööstusharudes jäi ta aga alla 1928 a. tasapinna. Nii, keemia-, tekstiil- ja puutööstuses 3%—5%; murdudes ja kaevandusis, metalli-, toidu-, jookide- ja maitseainete tööstuses ning elektri- ja gaasijaamades ligi 8%, mineraalide ümbertöötamises koguni üle 10%.

1926 a. ei olnud palgatingimused erilisi muutusi. Keskmiselt teenistus langes ainult 1,4% võrra ja 1 punkti võrra langes samal ajal ka elumaksumus. Üldiselt reaalteenistus oli 1926 a. peaaegu sama mis eelmiselgi aastal. Suuremaid teenistuse kõikumisi võime siiski näha üksikuis tööstusharudes ka 1926 a. Tõusu osutavad muuseas mineraalide ümbertöötamise, metalli-, naha-, tekstiil-, poligraafia, toiduainete-, kehakattetööstuste palgad jne. Ainult murdudes ja kaevandusis tööliste reaalteenistus, olles juba eelmisel aastal ligi 10% võrra alla 1928 a. tasapinna, langes 1926 a. veel 7,8 punkti võrra.

Järgmine 1927 a. oli tööliste teenistuse suhtes soodsaimaks. Teenistus tõusis keskmiselt 4,6% võrra, ületades koguni 1928 a. tasapinda 2,4% võrra. Kuldvaluutas arvatult, 1927 a. teenistus ületas 1928 a. tasapinda kõigis tööstusharudes, peale murdude ja kaevanduste, kus see veel alla 1928 a. tasapinna jäi 6,7% võrra. Paljudes tööstusharudes teenistuse nimiväärtus ületas 1928 a. tasapinda üle 10%. Teenistuse tõusu mõjul näeme 1927 a. ka tunduvalt, eelmise aastaga võrreldes 5,5%-st, tööliste ostujõu tõusu. Seda soodustas osalt ka elumaksumuse langus (1 punkti võrra). Peale murdude ja kaevanduste ning mineraalide ümbertöötamise, ostujõud oli 1927 a. juba kõigis tööstusharudes kõrgem kui 1928 a. Meie tähtsamais tööstusharudes — tekstiil-, puu- ja paberitööstuses oli see 1927 a. peaaegu 1928 a. ostujõule võrdne. Mitmes tööstusharus, nagu metalli-, keemia-, poligraafia-, toidu-, jookide- ja maitseainete ning kehakattetööstuses, 1927 a. teenistuse

ostujõud ületas 1928 a. oma ümmarguselt 5%—8% võrra.

Teenistus jätkas kogu 1928 a. jooksul veel hoogsamat tõusu kui eelmisel aastal. Keskmiselt oli tõus 6,3 punkti. 1928 a. teenistus ületas üldiselt 1928 a. tasapinda juba 8,7% võrra. Ta oli juba kõigis tööstusharudes tublisti kõrgem kui 1928 a. Nii, murdude ja kaevanduste rühmas, kus teenistus oli võrdlemisi madal terve rea aastate jooksul (1924—27), 1928 a. teenistus ületas juba 1928 a. tasapinda ligi 4% võrra. Tähtsamais tööstusharudes töölistes teenisid 1928 a. ümmarguselt 10% võrra ja isegi veel enam kui 1928 a. Nii, näiteks, metallitööstuses 17,8%, tekstiiltööstuses 10,7%, puutööstuses 11,5%, paberitööstuses 11,7%, toidu-, jookide ja maitseainete tööstuses 14,2% jne.

Keemiatööstuses oli teenistus 1928 a. keskmiselt 32,6% võrra kõrgem kui ta oli 1928 a. 1928 a. töölistes teenisid siin 17,2% võrra enam kui eelmisel aastal, mis on tingitud peamiselt teenistuse tõusust tuletikutööstuses. Teatavasti Rootsi tikutrust, tuletikutööstuse monopoli oma kätte saades, kohustus lepingu järgi töstma tööliste teenistust 10% võrra.

Kahjuks, teenistuse soodne arenemiskäik ei saanud tuua parandust tööliste majanduslikku seisukorda ka 1928 a., kuna elumaksumus tõusis veel kiirema tempoga kui teenistus. Nimelt, teenistus tõusis keskmiselt 6,3 punkti võrra, elumaksumus selle vastu aga 7 punkti võrra. Selle tõttu teenistuse ostujõud (reaalteenistus) jäi püsima ka 1928 a. üldiselt peaaegu eelmise aasta kõrgusele, s. o. ligi 3% võrra alla 1928 a. tasapinna. Peaaegu kõigis tähtsamais tööstusharudes reaalteenistus oli 1928 a. keskmiselt alla 1928 a. tasapinna. Nii, näiteks, murdudes ja kaevandusis 7,3%, mineraalide ümbertöötamise rühmas 5%, tekstiil-, puu- ja paberitööstuses 0,3%—1,2% võrra jne.

Reaalteenistus on märksa tõusnud vaid vähema osatähtsusega tööstusharudes, nagu keemia- (1928 a. võrreldes 18,4%) ja nahatööstuses (10,4%), elektri- ja gaasijaamades (11,7%), muuseas ka metallitööstuses (4,7%).

Peab küll tähendama, et ülaltoodud andmetikus meeste ja naiste teenistus on arvestatud koos. Aja jooksul aga naistööliste arv on suhteliselt tõusnud rohkem kui meeste arv, mis mõjutab teenistust langetavalt. Meeste ja naiste endise arvulise vahekorra juures saaksime, arvatavasti, murdude ja kaevanduste rühma kohta kõrgemad teenistuse indeksid.

Nagu eelmisest tabelist võime tähelepanna, erinevat laadi kannab palgaliikumine 1928 a. trükitööstuses. Peale kehakatte- ja pudukaupade tööstuse, see on ainuke tööstusharu, kus teenistus nimiväärtuselt on langenud (tunni kohta keskmiselt 42,5 sz. pealt 41,1 sz. peale ehk 3,3%

võrra). Ka reaalteenistus, mis oli kolmel eelmisel aastal veidi üle 1923 a. tasapinna ja näitas järjekindlat tõusu, langes 1928 a. ligi 10% võrra. Üldiselt trükiteenistuste reaalteenistus oli 1928 a. keskmiselt 3,4% võrra alla 1923 a. tasapinna.

Sarnane olukord kujunes 1928 a. märtsist juulini kestnud trükiteenistuste streigi tõttu. Muidugi, seda mõjutas osalt elumaksumuse tõus. Streigi tagajärjel ei vähendatud küll mitte töölise palganorme, mis teenistust langetada oleks võinud. Mõned streigimurdjad teenisid streigi ajal isegi väga suuri summe. Aga paljud vilunud töölised jäid tööta ja asemele võeti uued töölised — õpilased. Nende madalad palgad on teenistuse keskmise eelmise aasta tasapinnast allapoole nihutanud.

4. Töölise teenistuse liikumine kesktoöstuses 1927—28 a.

Fluctuation des gains des ouvriers dans les moyennes entreprises industrielles de 1927—28.

Palgaandmed kesktoöstuse kohta ei ulata mitte kaugemale kui 1927 aastasse. Neist näeme, et kahe viimase aasta jooksul teenistus on tõusnud neis ettevõtteis keskmiselt 8,2% võrra, sealjuures meestel 10,6% ja naistel 6,1% võrra. Samal ajal elumaksumus on tõusnud veidi kiirama tempoga, mille tõttu reaalteenistus (teenistuse ostujõud) on kogu aeg püsinud kuni 1,5% alla 1927 a. I. poolaasta tasapinna. Teenistuse liikumine pole ka kesktoöstuses üksikuis tööstusharudes mitte ühtlane.

1927 a. I poolaasta tasapinna. Teenistuse liikumine pole ka kesktoöstuses üksikuis tööstusharudes mitte ühtlane.

Töölise teenistuse liikumine kesktoöstuses 1927—28. — *Fluctuation des gains des ouvriers dans les moyennes entreprises en 1927—28.*

3.	Keskmine teenistus tunnis (snt) <i>Gain moyen horaire (cnt)</i>		Teenistuse nimiväärtuse indeksid <i>Indices des gains nominaux</i>				Reaalteenistuse indeksid ²⁾ <i>Indices des gains réels</i>					
	1927	1928	1927 a. I poolaasta=100 — I semestre de 1927=100									
			1927		1928		1927		1928			
	Poolaastad — Semestres											
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Keskmine—Moyenne ¹⁾	26,7	26,9	28,1	28,9	100	100,7	105,2	108,2	100	98,5	98,6	99,1
Mehed—Hommes	29,6	30,6	31,2	32,7	100	103,4	105,4	110,5	100	101,2	98,8	101,2
Naised—Femmes	19,7	19,8	20,6	20,9	100	100,5	104,6	106,1	100	98,3	98,0	97,2

Mõningeis tööstusharudes reaalteenistus on tunduvalt langenud, kuna seal teenistuse liikumine elumaksumusega ei suuda sammu pidada. Kuid need tööstusharud on arviliselt siiski vähemuses. Nii, võib arvata, et meestöölisel oli reaalteenistus 1928 a. II. poolaastal alla 1927 a.

I poolaasta tasapinna mineraalide ümbertöötamise ettevõtteis, naha-, tekstiil-, paberi, poligraafiatööstuses ning elektri- ja gaasijaamades. Teistes tööstusharudes näitab reaalteenistus tõusu 3%—5% ehk veel enam. Ümber sama pilti pakub naistöölise teenistuse liikumine.

Töölise teenistuse liikumine suur- ja kesktoöstuses 1927—28 a.
Fluctuation des gains des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en 1927—28.

4.	Teenistuse nimiväärtuse indeksid <i>Indices des gains nominaux</i>			Reaalteenistuse indeksid <i>Indices des gains réels</i>			
	1927 a. I poolaasta = 100 — I semestre de 1927 = 100						
	1927		1928		1927		1928
	Poolaastad—Semestres						
	II	I	II	II	I	II	
Mehed—Hommes:							
Suurtööstus	102,4	104,1	108,8	100,2	97,6	99,6	
Sellest: { ettevõtteid 50 ja enam töötajaga	102,1	104,7	109,1	99,9	98,1	99,9	
" " 20—49	103,0	100,9	107,4	100,8	94,6	98,4	
Kesktoöstus	103,4	105,4	110,5	101,2	98,8	101,2	
Naised—Femmes:							
Grandes entreprises	101,4	102,3	107,5	99,2	95,9	98,4	
Don't: { entreprises, ayant plus de 50 travailleurs	101,4	102,3	108,4	99,2	95,9	99,3	
" " 20—49	103,8	96,6	102,9	101,6	90,5	94,2	
Moyennes entreprises	100,5	104,6	106,1	98,3	98,0	97,2	

Tab. 4 toodud andmeist näeme, et töölise teenistuse liikumine ettevõtete suuruse järgi kahel viimasel aastal on olnud võrdlemisi ühtlane. Intensiivneim on teenistuse tõus 50 ja

¹⁾ Töölise arvule võrdkaalustatud.

²⁾ Reaalteenistuse indeksi arvutamiseks kasutatud elumaksumuse indeksi käik on järgmine: — *Pour le calcul des gains réels, on s'est servi des nombres-indices suivants:*

1927 I poolaasta	100
1927 II	102,2
1928 I	106,7
1928 II	109,2

enam töötajaga ettevõtteis, selle järgi kesktööstuses ning viimaks vahepealse suurusega, 20—49 töötajaga ettevõtteis. Siit näeme samuti kui eelmisist labeleist, et viimasel kahel aastal teenistus tõus jääb veidi maha elumaksumuse tõusust, mis toob, loomulikult, enesega kaasa vähest reaalteenistuse langust.

Samast tabelist näeme ühtlasi, et teenistus tõuseb kogu aeg meestöölisel kiiremalt kui nais-töölisel. Kahe aasta jooksul teenistus on tõusnud suurtööstuses meestel keskmiselt 8,8%, naistel aga selle vastu 7,5%, 50 ja enam töötajaga ettevõtteis meestel 9,1%, naistel 8,4%, 20—49 töötajaga ettevõtteis meestel 7,4%, naistel 2,9% ning viimaks kesktööstuses meestel 10,5%, naistel aga 6,1%.

Teenistuse liikumise erinevus on arvata-vasti seletatav kahe järgneva asjaoluga. Eel-pool nägime, et teenistuse ja elumaksumuse tõus liigub viimasel kahel aastal peaaegu roo-basjoones. Nähtavasti sünnib see osalt elu-maksumuse tõusu survel ja mehed on kõrgema teenistuse nõutamise suhtes võib-olla aktiiv-semad. Teisest küljest, näib, et tööliste kutse-oscuse tasuvus tõuseb ja sellega tööliste palga-olud lähenevad järk-järgult normaalsele olu-korrale.

5. Keskmise teenis-tus suur-, kesk- ja väiketööstuses.

Gain moyen comparé dans les grandes, moyennes et petites entreprises.

Keskmine teenistus töölisel tunnis (sml.) suur-, kesk- ja väiketöös-tuses ja selle suhe %/s.
Gain effectif moyen des ouvriers (par heure en cent.) dans les grandes, moyennes et petites entreprises industrielles et leur comparaison en %/s.

5.	Keskmise teenistustunnis (sml.) <i>Gain moyen horaire (cent.)</i>		% suurtöös-tus=100 <i>Grandes entre-prises=100</i>	
	M.	N.	H.	F.
1928 a. II poolaasta II semestre de 1928				
Suurtööstus	37,0	23,0	100	100
Kesktööstus	32,7	20,9	88,4	90,9
Väiketööstus ¹⁾	27,7	17,9	74,9	77,8
1928 a. I poolaasta I semestre de 1928				
Suurtööstus	35,4	21,9	100	100
Kesktööstus	31,2	20,6	88,1	94,1
1927 a. II poolaasta II semestre de 1927				
<i>Grandes entreprises</i>	34,8	21,7	100	100
<i>Moyennes</i> "	30,6	19,8	87,9	91,2
<i>Petites</i> ¹⁾ "	28,8	17,0	82,8	78,3
1927 a. I poolaasta I semestre de 1927				
Suurtööstus	34,0	21,4	100	100
Kesktööstus	29,6	19,7	87,1	92,1

Kõigis ettevõtete suurusrühmes on teenistus arvestatud täies ulatuses — arvesse on võetud kõik lisa- ja naturaaltasud. Keskmised on arvatatud ühe ja sama meetodi järgi, mille tõttu

¹⁾ Juuli—Juuliet.

andmed on täiesti võrreldavad. Suur- ja kesktööstuse andmed käivad peaaegu kõigi ettevõtete kohta; kuna väiketööstuse andmed käivad umbes 25%—30% kohta tööinspeksiooni alla kuuluvate ettevõtete arvust. Suurtööstuse andmeid on arvestatud ka riiklikud ettevõtted.

Antud tabelarvudest näeme, et tööliste teenistus on väiksemis ettevõtteis tublisti mada-lam kui suuremais ettevõtteis. Meestel on see kesktööstuses keskmiselt 12%, väiketööstuses ümmarguselt 20% võrra madalam kui suurtöös-tuses. Naiste teenistus on kesktööstuses ligi 10%, väiketööstuses aga, nagu meestelgi, umbes 20% võrra vähem kui suurtööstuses.

Kõrgem teenistus suuremais ettevõtteis on osalt seletatav sellega, et esiteks, suuremais ettevõtteis on suuremal määral tarvitusel kõrge kutseoscusega tööjõud. Peale selle, nähtavasti massiline saaduste valmistamine ja suurem töö-protsesside mehaniseerimine võimaldab suure-maile ettevõttele maksta oma töölilise suuremat tasu. Kolmandaks — suuremad ettevõtted asu-vad linnas, kus elumaksumus kõrgem. See asja-olu iseendast sünnib, tahes ehk tahtmata, maksma töölilisele ka kõrgemat palka. Viimaks, väiksemis ettevõtteis on suhteliselt enam õpi-lasi, mis mõjutab langetavalt kesk- ja väiketöös-tuse teenistuse keskmist.

6. Tööliste teenistuse koosseis suur- ja kesk-tööstuses 1927—28 a.

Composition du gain d'ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en 1927—28.

Tööliste teenistuse koosseis on eritatud neli elemen-ti: teenistus normaaltöötundi-del, teenistus ületundidel, lisa-tasud ja viimaks naturaaltasud. Lisatasudena on arves-tatud perekonnaabiraha, n. n. varustusraha, preemiad jne.

Naturaaltasudena aga on arvestatud makseta ehk alandatud hindadega ettevõtete poolt antud korteri- ja toiduarustus, osali-ne ehk täielik ülalpidamine, ala- ja põllumaa jne.

Kokkuvõtliku pildi teenistuse koosseisust annavad tab. 6. andmed.

Antud aja ulatuses võib konstateerida kahte asjaolu—ületunnitöö teenistuse suhtelist tõusu ning normaaltöötajate teenistuse ja rahas makse-tavate lisatasude suhtelist vähenemist. Suur-tööstuses on ületunnitöö teenistus tõusnud mees-tel 9,4% pealt (1927 a. I poolaastal) 10,3% peale (1928 a. II p. a.)—tõustes vahepeal koguni 11,9% peale (1928 a. I poolaastal), naistöölilisel aga 4,7% pealt 5,7% peale. Ületunnitöö teenistuse osalise tähtsuse tõus avaldub ka kesktööstuse mees- ja naistööliliste teenistuse koosseisus kuni 1928 a. I poolaastani (incl.). Aga 1928 a. II poolaastast peale on juba märgata ületunni töö teenistuse osatähtsuse tagaspidist käiku. Sama tendentsi on märgata ka meestööliliste teenistuse koosseisus suurtööstuses.

Teenistuse koosseisu liikumises avalduvad muutused on täielikus kooskõlas töötajate and-metega. Ületunni töö teenistuse osatähtsuse tõus on tingitud ületunni töö kasvust. Ületun-

Töölite teenistuse koossels %%-des suur- ja kesktööstuses 1927-28 a.
Effectif du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en % de 1927-28.

6.	1927		1928	
	Poolaastad			
	Semestres		Semestres	
	I	II	I	II
Suurtööstus—Grandes entreprises				
Mehed—Hommes.				
1. Normaali-töötaja teenistus	81,8	80,7	80,2	80,3
2. Ületunnitöö teenistus	9,4	16,1	11,3	10,3
3. Lisatasud	8,2	8,3	7,9	8,6
4. Naturaaltasud	0,6	0,9	0,6	0,8
Kokku	100	100	100	100
Naised—Femmes.				
1. Gain pour le travail ordinaire	89,2	88,5	89,5	90,4
2. Gain supplémentaire	4,7	5,5	5,0	5,7
3. Gains divers supplémentaires	5,6	5,5	5,0	3,5
4. Subvention en nature	0,5	0,5	0,5	0,4
Total	100	100	100	100
Kesktööstus—Moyennes entreprises.				
Mehed—Hommes.				
1. Normaali-töötaja teenistus	90,5	90,2	89,4	90,2
2. Ületunnitöö teenistus	6,8	7,2	7,7	6,7
3. Lisatasud	1,0	1,3	1,3	1,3
4. Naturaaltasud	1,7	1,3	1,6	1,8
Kokku	100	100	100	100
Naised—Femmes.				
1. Gain pour le travail ordinaire	94,9	94,5	94,6	95,7
2. Gain supplémentaire	3,6	4,0	3,9	2,9
3. Gains divers supplémentaires	1,0	1,0	1,0	1,0
4. Subvention en nature	0,5	0,5	0,5	0,4
Total	100	100	100	100

dide arvu % tõusis meestel suurtööstuses A rühmas 9,1% pealt (1927 a. I p. a.) 11,7% peale (1928 a. I p. a.), B rühmas 8,6% pealt 9,9% peale ja kesktööstuses 7,0% pealt 7,8% peale. Naiste ületundide arvu kasv pole küll mitte niisama reeglipäraseid kindel.

Rahas maksetavate lisatasude suhteline vähenemine on selge, kui tuleme meele ülalpool toodud lisatasude vähenemisse puutuvad arutlusi.

Teenistuse kaaluvama osa, normaal-töötaja teenistuse osaline tähtsus on mõjutatud peale kahe eelmainitud teguri veel palganormide, tükitöö hindade ning võib-olla tööviljakuse tõusust. Keskmiselt normaaltöötaja teenistus moodustab teenistuse üldsummast ümmarguselt 80%--90%.

Üksikuis tööstusharudes töölite teenistuse koossels on tublisti kõikum, mis on peamiselt tingitud palgaarvestuse aluste tunduvalt erinevusest, s. o. lisatasude, preemiade ja naturaaltasude maksmisest ning ületunnitöö ulatusest. Orienteerivaid seletusi leidub selle kohta lisatasude normide kohta antud ülevaates.

7. Teenistuse erinevus tööstusharude ja töölite soo järgi.
Gains des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers.

Töölite teenistus on tööstusharude ja töölite soo järgi väga kõikum. Selle tähtsamaks põhjuseks on see asjaolu, et töölite kutseoskuslik tasapind on tööstusharudes väga mitmekesine. Mõnedes tööstusharudes on töö iseloom sarnane, et ta enamjaolt töölisilt kuigi pikka ettevalmistust ei nõua ehk ei nõua seda üldse. Siia rühma võime arvata, näiteks, suurtööstuses murrud ja kaevandused, kus meestel teenistus 1928 a. II poolaastal, võrreldes üldkeskmisega, vaid 92,4%, mineraalide ümbertöötamise (93,2%) ja pabertööstuse (90,3%). Neis tööstusharudes aga, kus töölisil kõrge kutseoskuslik tasapind, töölised saavad tunduvalt kõrgemat teenistust. Suurtööstuses teenisid mehed metallitööstuses 23,2%, poligraafiatööstuses 26,2%, kehakatte- ja pudukaupade tööstuses 34,1% ning elektri- ja gaasijaamades 27,0% võrra rohkem kui keskmiselt kõik töölised.

7. Teenistuse erinevus tööstusharude ja töölite soo järgi 1928 a. II poolaastal.

Töölite teenistuse suhe tööstusharude ja töölite soo järgi 1928 a. II poolaastal.
Relation du gain des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre de 1928.

Eestikeelne nomenklatuur v. tab. 1, lhk. 292.	Suurtööstus—Grandes entreprises		Kesktööstus—Moyennes entreprises			
	Teenistuse suhe üldkeskmisega %%-des <i>Relation du gain à la moyenne</i>	Naisitöölite teenistuse suhe meestöölite teenistusele %% (meestöölite teenistus = 100) <i>Relation du gain des ouvrières au gain des ouvriers (gain des ouvriers = 100)</i>	Teenistuse suhe üldkeskmisega %%-des <i>Relation du gain à la moyenne</i>	Naisitöölite teenistuse suhe meestöölite teenistusele %% (meestöölite teenistus = 100) <i>Relation du gain des ouvrières au gain des ouvriers (gain des ouvriers = 100)</i>		
				H.	F.	
I. Industries extractives	92,4	111,7	75,1	—	—	—
II. Industrie minérale	93,2	88,9	58,8	99,7	89,0	57,1
III. " des métaux	123,2	117,0	59,0	103,1	105,3	65,3
IV. " chimique	96,2	96,5	62,4	112,8	99,0	57,0
V. " des cuirs et peaux	111,1	96,1	53,8	87,5	71,3	52,1
VI. " textile	78,9	92,6	72,9	94,8	101,9	63,7
VII. " du bois	97,8	102,2	64,9	96,6	85,6	56,6
VIII. " du papier	90,8	96,1	66,2	76,5	89,5	74,8
IX. " polygraphique	120,2	133,0	65,5	93,6	98,6	67,3
X. " de l'aliment. et des boissons etc.	100,0	102,2	63,5	99,4	104,8	67,4
XI. Confection de vêtements et fab. de mercerie	134,1	124,3	57,7	132,4	103,3	49,9
XII. Constructions	102,7	90,9	55,0	114,1	—	—
XIII. Usines élect., à gaz d'électr. et distr. d'eau	127,6	132,6	64,6	106,1	—	—
XIV. Industrie du nettoyage	107,0	111,3	64,6	107,3	—	61,8
Keskmine—Moyenne	100	100	62,2	100	100	63,9

7.

Umbes sama pilti pakuvad naistöölaliste teenistuse erinevuse andmed tööstusharude järgi. Tunduvalt kõrgemat teenistust — 10% kuni 35% võrra — saavad murdude ja kaevanduste-, metalli-, poligraafia-, kehakatte- ja pudukaupade ning elektrijaamade ja gaasijaamade töölised. Aga tähtsamal naiste tööalal — tekstiilitööstuses — naiste keskmine teenistus on 7,4% võrra madalam üldkeskmisest, kuigi tekstiilitöölised naised valdavas enamuses on õppinud töölised. Muide võime märkida, et tekstiilitöölisel on ka mujal tööstuslikes riigis ikka madalam teenistus kui muil tööaladel.

Kesk-tööstuses pole teenistuse kõikumise amplituud tööstusharude järgi mitte nii suur kui suurtööstuses. Viies tööstusharus — naha-, tekstiil-, puu-, poligraafia- ja paberitööstuses mehed teenisid ümarguselt 5% — 25% võrra vähem kui keskmiselt kõik töölised. Madal teenistus trükitööstuses on kesk-tööstuses tingitud, samuti kui suurtööstuseski, 1928 a. märtsis puhkenud trükitöölaliste streigist. Ka kesk-tööstuses sai palju töölisi töölt lahti. Nende asemele võeti õpilasi, kelle palk oli, loomulikult, vähem kui täiesti väljaõppinud töölisel. Palganorme aga ei muudetud ka kesk-tööstuses mitte, vaid osa töölisi, kes streigist osa ei võtnud, said palka juure.

Võrdlemisi kõrge on teenistus meestel kesk-tööstuses, samuti kui suurtööstuseski, kehakatte- ja pudukaupade tööstuses (32,4% võrra üle üldkeskmise), ehitustööstuses (14,1%), keemiätööstuses (12,8%), elektri- ja gaasijaamades (6,1%) ning lõpuks metallitööstuses (3,1%).

Töö ehituse alal on enamjaolt suvisesooniline, seepärast on see ka kõrgemalt tasutatav. Suurtööstuses teenisid küll mehed ehitustöölised ainult 2,7% võrra rohkem üldkeskmisest.

Veel vähem on teenistuse erinevus tööstusharude järgi kesk-tööstuses naistel. Üle üldkeskmise kuni 5% teenisid naised ainult metalli- (5,3%), tekstiil- (1,9%), toiduainete- (4,8%) ning

kehakattetööstuses (3,3%). Kõigis teistes tööstusharudes naised teenisid 1928 a. II. poolaastal alla üldkeskmise kuni 15%, nahatööstuses koguni ligi 30% võrra.

Üldiselt naiste töö on kõikjal tunduvalt madalamalt tasutatav kui meeste oma-, isegi vahest juhtudel kui mees- ja naistöoline teeb üht ja sama tööd. Nii, näiteks, enne maailma sõda naistöölaliste palk tegi välja meestöölaliste palgast Taanis keskmiselt 53,8%, Norras 56,3%, Rootsis 53,3%, Prantsusmaal 50%, P.-A. Ühisriigis 59,2% Austraalias 48,2% jne. Peale maailma sõja on see vahe vähenenud neis riigis 5% — 8% võrra, sest meeste palgad on tõusnud vähem kui naiste omad.

Üldiselt võttes, naiste madalamate palkade põhjuseks on mitmed asjaolud. Esiteks — meeste kutseoskusline tasapind on kõrgem kui naistöölisel. Teiseks — töödel, kus vajaline on füüsilise jõud, naised, loomulikult, ei suuda anda seda töötoodangut, mis annavad mehed ja arusaadavalt ei saa ka mitte meestega võrdset palka. Viimaks, naiste palgad ja teenistus on meeste palkade suhtes madalad selle tõttu, et naiste tööd ei hinnata alati sama kõrgelt kui hinnatakse meeste tööd, mis ebaõiglane tundub ja mille vastu võitleb kutseühisusline liikumine.

Eesti suurtööstusettevõtteis naiste teenistus tegi välja 1928 a. II. poolaastal keskmiselt 62,2%, kesk-tööstuses veidi rohkem — 63,9%. Üksikute tööstusharude järgi meeste ja naiste teenistuse vahetõttu on tunduvalt kõikumine. Nii, suurtööstuses naiste teenistus moodustas meeste omast ümarguselt 55—75%, kesk-tööstuses 50—75%.

S. Tööliste teenistus riigi- ja eratööstuses.

Gains d'ouvriers dans les industries d'Etat et privées

Riiklikud tööstusettevõtted kuuluvad enamikus kahte tööstusharru — murdude ja kaevanduste rühma (riiklik põlevkivi- ja turbatööstus) ja metallitööstusesse (sadamatehased, Riigi raudteevalitsuse tehased ja töökojad jne.

8.	Keskmine teenistus tunnis (sent.) (Gain moyen horaire (cent))		%
	Riigitööstus Industries d'Etat	Eratööstus Industries privées	
	1928 a. II. poolaasta — II semestre de 1928.		
Murrud ja kaevandused: Mehed	38,0	30,7	123,8
Naised	28,2	21,8	129,4
Metallitööstus Mehed	51,6	37,2	138,7
	1928 a. I. poolaasta — I semestre de 1928.		
Industries extractives: Hommes	37,3	30,4	122,7
Femmes	27,8	23,5	118,3
Industries des métaux Hommes	49,3	34,5	142,9
	1928 a. juulil — juillet 1928.		
Lukusepad metallitööstuses — Serruriers en industries des métaux	51,0	37,2	137,1
Raamatulaadid — Tourneurs en fer	51,3	37,4	137,2
Metalliväljalajad — Fondeurs	53,3	43,2	123,4
Meeslihttöölised metallitööstuses — Manœuvres en industries des métaux	31,7	28,2	112,4

Peale selle on mõned riiklikud saeveskid, Riigitrükkikoda, Ellamaa elektrijaam jne. mis aga kogusummas moodustavad riiklikust tööstusest väikese osa.

Vaatlusele võtame murdude ja kaevanduste rühma ning metallitööstuse, mis moodustavad riiklikus tööstuses kaaluvama osa. Neis tööstusharudes saame 1928 a. kohta järgnevad tööliste teenistuse andmed.

Tabellist 8 on selgesti näha, et riiklikes ettevõtetel on tööliste teenistus tublisti kõrgem kui eraettevõtteis. Nii teenivad mehed riigi kaevandusis üle 20% võrra rohkem kui erakaevandusis.

1928 a. juuli isiklikel palgaandmel põlevkivikaevandustöölised, näiteks, teenisid riigi ettevõtteis keskmiselt 10,6% võrra rohkem kui eraettevõtteis. Veel suurem kui murdude ja kaevanduste rühmas, tööliste teenistuse vahe on riigi ja era metallitööstuses. Kutseoskuslikud riigi metallitöölised teenivad ümmarguselt 1/3 võrra rohkem kui teenivad töölisel samadel aladel era ettevõtteis. Niisama naistöölised teenivad riigi ettevõtteis, näiteks, murdude ja kaevanduste rühmas, 20% võrra enam kui era ettevõtteis.

Kõrgemat teenistust võimaldavad riigitöölisile kõrgemad palganormid ja arvatavasti ka kõrgemad tükitööhinnad. Peale selle, nagu ülal-

pool nimetatud, suurem osa riigitöölisi saab seaduse põhjal perekonna abiraha.

9. Tööliste rühmitus teenistuse järgi.
Répartition des ouvriers d'après leur gain

Palgaandmete iseloomu kohaselt tööliste rühmitust teenistuse järgi on võimalik teha tähtsusele ainult kord aastas. Keskbüroo toimib seda juuli isiklikkude palgaandmete põhjal.

Tab. 9 ja 10 andmeid arvatud teenistuse keskmisi (mediaane) ei saa tehniliselt võrrelda eelpool kasutatud poolaasta üldarvulisil andmeid tuletatud keskmistega. Mõlemal liiki andmed erinevad ajas. Kuna üldarvulised andmed käivad terve poolaasta kohta, sisaldavad isiklikud palgaandmed ainult ühe kuu — juuli — andmeid. Isiklikud palgaandmed käivad aja kohta, mil tööstuses suuremal määral kui kunagi muul ajal tarvitatakse odavapalgalist lihttöölise tööjõudu. Peale selle juuli andmed haaravad vaatlusalal (suur- ja kesktööstust) ainult osaliselt, 70—75% määral. Välja on jäänud kuteoskusest kirju koosseis, arvatavasti suhteliselt kõrgepalgalisi töölisi. Isiklikes palgaandmeis on pundullikult — arvatavasti umbes 50% määral — arvestatud naturaaltasud. Teenistuse poolaasta keskmis on arvestatud ühe töötunni (normaal-töötunnid + ületunnid) kohta langev osa rahalisest ja naturaaltasudest. Nimeliste palgaandmete läbitöötamisel on aga toodud välja normaal-töötunni teenistus ühes rahaliste lisatasudega, peale perekonnaabiraha. Perekonnaabiraha on maha arvatud selle tõttu, et seda ei makseta mitte kõigis ettevõtteis ja et ta ei ole oma iseloomult palga osa vaid sotsiaalse tähendusega abiraha. Neil põhjusil tööliste keskmine teenistus on juuli rühmituses madalam kui näitavad poolaasta keskmised. Kuid iseenesest see asjaolu pole mitte juuli andmete kahjaks, vaid nende kasuks, sest neis on puhtal kujul välja toodud normaal-töötunni teenistus.

Tööliste jaotus %%-des keskmise teenistuse järgi juulis 1928 a. *)

Répartition des ouvriers industriels d'après leurs gain moyen dans les grandes entreprises en juillet de 1928.

		Teenistus tunnis (ml.) — Gain horaire (ml.)																				Kokku — Total	Tööliste arv, kelle kohta andmed käivad — Nombre des ouvriers, concernant lesquels on dispose des données	Keskmine teenistustunnis % (mediaan) — Gain moy. horaire en cents (médiante)				
		Kuni 10,0	10,1—12,5	12,6—15,0	15,1—17,5	17,6—20,0	20,1—22,5	22,6—25,0	25,1—27,5	27,6—30,0	30,1—32,5	32,6—35,0	35,1—37,5	37,6—40,0	40,1—42,5	42,6—45,0	45,1—47,5	47,6—50,0	50,1—52,5	52,6—55,0	55,1—57,5				57,6—60,0	Üle 60		
		Teenistus 8-tunnilise tööpäeva eest (kr.) — Gain par jour de 8 heures (kr.)																										
		Motus de 0,80	0,80—1,00	1,01—1,20	1,21—1,40	1,41—1,60	1,61—1,80	1,81—2,00	2,01—2,20	2,21—2,40	2,41—2,60	2,61—2,80	2,81—3,00	3,01—3,20	3,21—3,40	3,41—3,60	3,61—3,80	3,81—4,00	4,01—4,20	4,21—4,40	4,41—4,60	4,61—4,80	Plus de 4,80					
Üleriiklik keskmine — Moyenne générale	Sellest — Dont:	Mehed — Hommes:	Keskmine	0,9	1,6	4,2	7,0	13,9	12,9	12,6	7,8	7,7	4,8	4,2	3,1	3,3	2,5	2,3	1,8	2,0	1,2	1,2	0,9	1,0	3,1	100	25 243	24,4
			Sellest: { eratööstus	0,7	0,8	1,2	2,2	7,2	8,7	12,5	8,1	9,9	6,6	6,1	4,8	5,0	3,9	3,7	2,8	3,3	1,9	2,1	1,5	1,7	5,3	100	14 567	29,6
			riigitööstus	0,9	0,8	1,4	2,7	9,0	9,5	14,5	8,8	10,9	6,8	6,3	4,7	5,0	3,4	3,3	2,1	2,6	1,2	1,3	1,0	0,9	2,9	100	11 519	28,1
			Naised — Femmes	—	0,8	0,5	0,4	0,7	5,6	5,2	5,5	5,8	5,8	5,2	5,2	4,9	5,6	5,3	5,6	6,1	4,3	4,9	3,4	4,4	14,3	100	3 048	42,0
Sellest — Dont:	Moyenne	industries privées	1,1	2,6	8,3	13,6	23,0	18,6	12,7	7,4	4,9	2,5	1,7	0,8	0,9	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	100	10 676	20,2	
			d'Etat	1,2	2,7	8,8	14,4	24,1	19,4	12,7	6,5	4,3	1,9	1,4	0,7	0,8	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1	100	10 080	19,9
			„	—	1,0	1,0	0,5	7,1	6,6	13,0	21,9	15,4	12,7	5,2	1,5	2,4	3,6	2,1	1,5	1,9	0,5	0,6	0,2	0,5	0,8	100	618	27,4
			„	1,1	2,6	8,3	13,6	23,0	18,6	12,7	7,4	4,9	2,5	1,7	0,8	0,9	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	100	10 676	20,2
Üleriiklik keskmine — Moyenne générale	Sellest — Dont:	Mehed — Hommes:	5,3	4,4	6,4	6,3	13,9	6,2	10,9	6,6	8,3	4,2	6,1	2,8	5,7	1,8	3,5	1,0	2,6	1,0	0,7	0,5	0,2	1,3	100	3 459	24,2	
			Naised — Femmes	4,7	2,3	3,8	3,4	9,3	4,5	13,0	7,4	10,1	5,1	7,9	3,3	7,7	2,2	4,5	1,3	3,6	1,4	1,0	0,7	0,3	2,3	100	2 445	27,9
			„	6,5	9,5	12,6	13,3	24,9	10,4	5,8	4,8	3,9	2,3	1,6	0,9	1,1	0,7	0,9	0,4	0,1	0,1	—	—	—	—	100	1 014	18,3
			„	5,3	4,4	6,4	6,3	13,9	6,2	10,9	6,6	8,3	4,2	6,1	2,8	5,7	1,8	3,5	1,0	2,6	1,0	0,7	0,5	0,2	1,3	100	3 459	24,2
Üleriiklik keskmine — Moyenne générale	Sellest — Dont:	Mehed — Hommes:	3,7	6,1	6,7	5,1	10,3	5,0	12,4	3,8	10,6	6,7	4,3	5,0	4,7	1,4	2,4	0,8	1,6	0,6	0,6	0,5	0,7	2,0	100	1 246	24,2	
			Naised — Femmes	3,1	4,3	5,1	3,2	8,1	5,0	13,2	4,2	11,7	7,7	4,8	5,7	5,3	1,7	2,7	0,9	1,7	0,7	0,7	0,6	0,8	2,3	100	1 090	25,9
			„	6,4	15,4	18,0	18,0	25,6	4,5	5,8	0,6	2,0	—	0,6	—	0,6	—	0,6	—	1,3	—	—	—	—	—	100	156	16,4
			„	3,7	6,1	6,7	5,1	10,3	5,0	12,4	3,8	10,6	6,7	4,3	5,0	4,7	1,4	2,4	0,8	1,6	0,6	0,6	0,5	0,7	2,0	100	1 246	24,2

*) Ühes arvatud ka õpilased — Y compris les apprentis.

Tab. 9 ja 10. näeme, et tööliste asetus teenistusedelil on väga mitmekesine. See on tingitud mitmekesiseist põhjustist, nagu ettevõtte tööalast, kus tööline töötab, tööliste enese kutseoskuse tasapinnast, vanusest ja tervislikust seisukorrast, vahest füüsilisest jõust jne.

Lihttöölisega võrreldes, kelle teenistust kui kindlat baasi, oleme võtnud võrdluse aluseks, on mõnede õppinud tööliste teenistustingimused võrratult paremad. Toome näiteid suurtööstuse meeste kohta. Seal teenisid lihttööliseid keskmiselt 26,8 *sn* tunnis. Peaaegu pooled neist (42,8%) teenisid tunnis kuni 25 *sn* ehk 8-tunnilise tööpäevaga ainult kuni 2 *kr*. Praeguste toiduainete hindade juures on see natuke rohkem kui 3 „toidukorvi“ maksumus. 57,2% meeslihttöölisist teenisid üle 2 *kr* päevas.

Toodud võrdluse ulatuses kõige paremad teenistustingimused on trükitöölisel. Trükiladujad, näiteks, teenisid ümmarguselt 2 korda rohkem kui lihttöölised. Ainult 11% käsitsi trükiladujaist teenisid tunnis kuni 37,5 *sn*, kelle hulgas võib olla osa streigi puhul tööle võetud uusi töölisi. Üle 60% trükiladujaist teenisid tunnis üle 50 *sn*. Ses teenistusrühmas pole tööliste arv suhteliselt nii kõrge ühelgi ametalal. Võib öelda, et nende ja veel mõnede muude liikide jaoks, nagu metallivalajad ja tooresnahatöölised, on see teenistusredel madal.

Teenistuse alanevuse järjekorras trükitöölisile järgnevad põlevkivikaevandustöölised, luku-sepad metallitööstuses, rautatöölised, tooresnahatöölised, metallivalajad, puusepad ja müüri-sepad, kelle teenistus keskmiselt üle 40% võrra kõrgem kui lihttöölisel. Loomulik, nende asetus on ka teenistusredelil kõrgemal astmel. Võtame, näiteks, madalapalgaliste arvu suhteliselt nende hulgas; 42,8% vastu lihttöölise hulgas, oli mainitud kutsealadel töölisi, kes teenisid tunnis kuni 25 *sn*, maksimaalselt 15% ümber, mõnel kutselal aga tublisti vähem.

Endiselt võrratu madal teenistus on paberija tekstiiltöölisel. Üleriikliku lihttöölise keskmise teenistusega võrreldes, arvates välja võrdlemisi hästi teenivaid põlevkivikaevandustöölisi, paberitöölised mehed teenisid vähem ümmarguselt 20% võrra. Ligikaudselt nii sama palju teenisid lihttöölised tekstiiltööstuses. Paberitöölisist ligi 85% ja tekstiiltööstuse meeslihttöölisist ligi 75% teenisid tunnis kuni 25 *sn* ehk kuni 2 *kr* normaal-tööpäevas.

Peaaegu niisama mitmekesine on meeste asetus teenistusredelil kesktööstuses. Ka siin, samuti kui suurtööstuses, esikohal on trükiladujad. Nende teenistus on keskmiselt 70% võrra kõrgem kui lihttöölisel. Ainult 10,7% neist teenisid tunnis kuni 25 *sn*. Kuid võrdlemisi kõrge teenistuse saajaid trükitöölisi on kesktööstuses

vähe. Ligikaudu 50% õppinud meestöölisi teenisid kesktööstuses keskmiselt 30—40% võrra rohkem kui lihttöölised. Madalapalgaliste, kuni 25 *sn* tunnis teenijate arv ei ulata neil kutsealadel üle 20%.

Väiketööstuse töölised asetuvad teenistusredelil, suur- ja kesktööstusega võrreldes, madalamal astmel, kuna seal teenistus üldiselt on madalam. Nii, meeste hulgas oli lihttöölisi, kes teenisid kuni 25 *sn* tunnis, üle 60%, lukuseppi 28,8%, muid õppinud töölisi ligi 34% jne. Väiketööstuses teistest tublisti rohkem teenivad meierid koorejaamades ja meiereides.

Naistööliste teenistus on palju ühtlasem, kui meeste oma. Suurtööstuse naistöölisist ligi 80% teenisid kuni 25 *sn* tunnis. Peaaegu kõigil ametaladel valdav enamuse ümmarguselt 60%—90% kuulub 12,5—25 *sn* tunniteenistusega rühma. Siia rühma kuulub suurem osa tekstiiltöölisi, näiteks, ketrajaid 95,7%, kangruid 82,9%, poolijaid 75,9%, muid eriti arvestamata õppinud töölisi 66,2% jne. Lihttöölisist kuulub siia 81,5%. Ka siin, samuti kui meeste hulgas, trükitöölise teenistus on kõige kõrgem. Trükiladujad teenisid keskmiselt üle 100% võrra rohkem kui lihttöölised. Aga lihttöölise teenistus on ka tööstusharudes lahku-minev. Nende teenistus on väiksem lihttöölise teenistuse üldkeskmisest, näiteks, tekstiiltööstuses 4,3% ja puutööstuses 2,7%. Muis eriti arvestamata tööstusharudes on lihttöölise teenistus, vastuoksa, 7,5% võrra üldkeskmisest kõrgem.

10. Administratsiooni ja tehnilise personaali palgad.

Salaires du personnel administratif et technique.

Administratsiooni koosseisus on ametnikkudena arvestatud administratsiooni, kontori ja tervishoiu ülesannete täitmisel olevad isikud, näiteks: mittetehnilise ülesandega osa-

kondade juhatajad, agendid, kontrolörid, raamatu- ja arvepidajad, muud kantselei- ja kontoriametnikud, arstid, velskerid jne; tehnilise personaalina — kõik tööliste tööoperatsioone juhtivad isikud lõpetades meistri ja künnikuga ning viimaks teenijatena — ettevõtte tööst mitteosavõtjad, vaid ettevõtte personaali teenistuses, varanduse hooldamises jne. tegevad isikud, nagu õe- ja väravavahid, kojamehed, käskjalad jne.

Kokkuvõttest on jäetud välja direktorite palgad, sest nemad on sageli ühtlaselt ettevõtte osanikud ja saavad palgale lisaks dividende, gratifikatsioone jne. Tõsi, ka osa teiste ametnikkude palke töstavad kõrgemale terve ja poole kuu palgad, mida sageli maksetakse kas pühade ehk tegevusaasta arvete lõpetamise puhul. Juuli andmeist need summad jäid arvatavasti täielikult välja. All antud andmete kasutamisel peame seda asjaolu silmas pidama. Ühes rahapalgaga on arvesse võetud administratsiooni naturaaltasud. Võib arvata, et osa naturaaltasusid jäi arvestamata, sest arvatavasti ei märkinud neid oma andmeis kõik ettevõtted.

Läbitõttatud on ainult suurtööstuse administratsiooni palgad. Kesktööstuses on administratiivpersonaali vähe, seepärast pole nende palke vaatlusele võetud.

Administratsiooni koosseis 1. juulil 1928 a. suurtööstuse isikliku koosseisu liikumise andmeil ja läbitõttatud andmete ulatus on järgnev:

	Administratsioonitööliste koosseis 1. VII. 1928		Saadud ja läbitõõlatud andmete ulatus	
	M.	N.	M.	N.
Ametnikud	1204	535	702	309
Tehniline personal	1047	40	566	—
Kokku	2251	575	1268	309

Toodud andmetest näeme, et kõigi administratiivpersonal liikide kohta on andmed olemas ümmarguselt 50—60% ulatuses. Statistiliselt on see arv küllaldane, kuid tööliste paljade vaatluse ulatusega võrreldes, suhteliselt palju väiksem.

Kitsam vaatlusala on siin tingitud sellest, et mõned ettevõtted püüdnud ainult tööliste palgaandmete saatmisega. Suuremaist ettevõtetest, millised administratsiooni palgaandmeid ei saanud, olid: Kreenholmi manufaktuur, Balti puuvilla vabrik, Põhja paberi ja puupapi vabrikute a/s, Paberivabrik A/S „Koit“, A/S. Fraaz Krull, A/S. „Tekstiil“ jne.

Tähtsamaks andmete puuduseks tuleb lugeda seda, et suuremas ettevõtteid ei märgi kogutavaks andmeid täpselt administratiivpersonalile ülesandeid.

Kontoriametnikke — raamatupidajaid, tabelipidajaid, arveametnikke, masinakirjutajaid jne. — märgitakse üldise nimetusega „kontoriametnik“ ehk lihtsalt „ametnik“. See takistas administratiivpersonalil palke erialade järgi vaatlusele võtmast.

Administratiiv personalia jaotus palgarühmade järgi suuriõstuses juulis 1928 a.
Répartition du personnel administratif d'après les groupes de salaire dans les grandes entreprises en juillet 1928.

11.		Kuupalk (kr.) — Salaire mensuel (kr.)										Kokku—Total	Keskmine (me- diaan) Moyenne (mé- diane)
		Kuni 40 Jusqu'à 40	41—60	61—80	81—100	101—120	121—140	141—160	161—180	181—200	Üle 200 Plus de 200		
Ametnikud	{ mehed	4	61	150	173	88	52	78	18	29	49	702	96,8
	{ naised	34	74	87	67	25	8	10	1	3	—	309	71,2
Tehniline personal (mebed)		—	13	85	137	82	48	68	50	30	53	566	113,8
Teenijad	{ mehed	72	267	113	41	9	4	5	—	—	—	511	54,7
	{ naised	64	15	20	—	—	—	—	—	—	—	99	47,7
		96%											
Employés	{ hommes	0,6	8,7	21,4	24,6	12,5	7,4	11,1	2,6	4,1	7,0	100	100
	{ Femmes	11,0	23,9	28,2	21,7	8,1	2,6	3,2	0,3	1,0	—	100	100
Person. techn. (hommes)		—	2,3	15,0	24,2	14,5	8,5	12,0	8,8	5,3	9,4	100	100
Service	{ hommes	14,1	52,2	22,1	8,0	1,8	0,8	1,0	—	—	—	100	100
	{ Femmes	64,6	15,2	20,2	—	—	—	—	—	—	—	100	100

Tabelist näeme, et palga alanevuse järjekorras administratiivpersonalia jaotus on järgmine. Esikohal on tehniline personal. Selle keskmine kuupalk (mediaan) on 113,8 kr. Palga suhtes on see väga ebahütlane rühm, sest niisama mitmekesine on siia rühma kuuluvate isikute tehniline haridus ja kogemused. Eri liikide järgi tehnilise personalia palgad olid järgnevad. Keskmine kuupalk (mediaan) oli inseneridel 245,4 kr (andmed 37 inseneri kohta), meistritel 137,5 kr (266 inimest), kümnikutel 87,7 kr (111 inimest) ja muil tehniliste ülesannetega isikul, nagu tehnikud, joonistajad jne, 97,4 kr (152 inimest).

Palga suhtes teisel kohal on ametnikud. Keskmine kuupalk on meesametnikel 96,8 kr ja naisametnikel 71,2 kr. Suurema osu (68,5%) meesametnikkude kuupalk on 61—120 kr. Vastutavamate kontori- ja kantseleiametnikkude ning juhtiva personalia palk on sellest hästi kõrgem. 18,5% ametnikkude arvust saavad palka keskmiselt 121—160 kr, kuus; 13,7% kuupalk on üle 160 kr, üldarvust 7% saab kuus palka üle 200 kr.

Naisametnikkude palgad on tunduvalt vähemad. 11% naisametnikest saavad kuus palka

kuni 40 kr. Enamik naisametnikkude kuupalk kõigub 41 ja 100 kr vahel. Siia palgarühma kuulub naisametnikkude üldarvust ligi 75%. Umbes 15% saab üle 100 kr kuus.

Palga suhtes teenijad kuuluvad teenistuse alanevuse järjekorras viimasesse rühma. Keskmine teenijate kuupalk on meestel 54,7 kr, naistel 47,7 kr. Enamik meesteinijaist (66,3%) saab palka kuni 60 kr kuus, 22,1% saab 61—80 kr kuus.

Selles palgaastmes on mees- ja naisteinijate arv suhteliselt peaaegu võrdne. Kuid kõik teised (80%) kuuluvad naistest alamatesse palgarühmadesse — 64,0% kuupalgaga kuni 40 kr, 15,2% kuupalgaga 41—60 kr.

Ei puudu teatud huvi ja tarvidus tööstusettevõtete administratsiooni ja riigiteenijate paljade võrdluseks. *)

Mõlemad rühmitused palgaastmeis kooskõlastatuna on toodud tab. 12.

Andmete selgituseks märgime, et riigiteenijate rühmitusel palga järgi on kõrgepalgalised ametnikud — peavalitsuste direktorid ja nende abid, osakondade juhatajad jne. arvesse võetud. Ettevõtete administratsioonis on aga osa kõrgemalpalgalisile riigiteenijatele vastavaid ametnikke (direktorid) arvestamata.

*) Riigiteenijate rühmituse palga järgi on teinud Eesti Statistika Nr. 84 (11), 1928, lhk. 642.

A. Tooms artiklis: „Riigiteenijate palgaolud 1927—28 a.“ v.

Riigiteenijate rühmituses on arvesse võetud ainult metsavahide naturaaltasud. Teiste riigiteenijate naturaaltasud on arvestamata ja ulivõrd väikesed, et nad 96%-st jaotust palgarühmade järgi ei suuda mõjutada. Peab arvesse võtma, et ka tööstusettevõtete administratsiooni naturaaltasud, kahtlemata,

osal arvestamata on. Seepärast tehniliselt on eelloodud andmed suurema veata võrreldavad.

Töötlesannete, samuti tööjõu kvaliteedi suhtes määralsed riigiteenijad vastavad tööstusettevõtete ametnikkudele ja tehnilisele personaalile, ülemääralsed riigiteenijad aga ettevõtete teenijale.

Riigiteenijate ja suurtööstusettevõtete administratiivpersonaali jaotus palgarühmade järgi %%.
Répartition du personnel des institutions d'Etat et du personnel administratif des grandes entreprises industrielles d'après leurs salaires en %.

12. Palk kuus Salaire mensuel	Riigiteenijad—Personnel des institutions d'Etat			Suurtööstuse ettevõtete administratsioon Personnel administratif des grandes entreprises industrielles		
	Määralsed Numéraires	Ülemääralsed Surnuméraires	Kokku—Total	Ametnikud ja tehniline personal Employés et personnel technique	Teenijad Service	Kokku—Total
Üle 200 kr.—Plus de 200 kr.	4,3	0,0	2,7	0,5	—	4,7
Kuni—Jusqu'à 200	1,9	0,0	1,3	6,3	—	4,5
Kokku—Total	6,2	0,0	4,0	12,8	0,0	9,2
Kuni—Jusqu'à 170	2,8	0,0	1,9	4,7	0,3	3,4
" 150	—	0,0	0,0	7,2	0,5	5,3
" 140	1,3	0,1	0,9	3,0	0,5	2,3
" 130	2,1	0,1	1,4	3,9	0,2	2,8
" 120	3,4	0,1	2,3	8,5	0,8	6,4
" 110	5,2	0,3	3,6	3,9	0,7	3,0
Kokku—Total	14,8	0,6	10,1	31,2	3,0	23,2
Kuni—Jusqu'à 100	7,1	0,3	4,8	14,8	2,5	11,4
" 90	9,4	0,4	6,4	9,1	4,2	7,8
" 80	17,3	0,6	11,7	12,5	6,2	10,7
" 70	31,0	3,4	21,8	7,9	12,3	9,1
Kokku—Total	64,8	4,7	44,7	44,3	25,2	39,0
Kuni—Jusqu'à 60	14,2	48,4	25,7	5,4	29,0	12,0
" 50	—	45,1	15,1	3,9	20,5	8,6
" 40	—	1,2	0,4	2,4	22,3	8,0
Kokku—Total	14,2	94,7	41,2	11,7	71,8	28,6
Üldse—Gr. total	100	100	100	100	100	100

Tabelist näeme, et määralsed riigiteenijate kõrgepalgaline kiht (kuupalgaga üle 170 kr) on suhteliselt palju väiksem (6,2%) kui ettevõtete administratsioonis (12,8%). Järgmisesse palgarühma, kuupalgaga 110—170 kr, kuulub määralsi riigiteenijaid 14,8%, ettevõtete ametnikke 31,2%. Madalamais palgaastmeis on, ümberpöörduvalt, riigiteenijaid rohkem; nii, rühmas kuupalgaga 61—100 kr 44,8% vastu 64,8% ja kuupalgaga kuni 60 kr 11,7% vastu 14,2%. Umbes samasugune pilt on ülemääralsed riigiteenijate ja tööstusettevõtete alamteenijate %%-s jaotuses. Neile tüüpilises palgarühmas — kuupalgaga kuni 60 kr. kuus — on riigiteenijaid 94,7%, ettevõtete teenijaid selle vastu 71,8%. Ka siin on kõrgepalgalisi tööstusettevõtete administratsioonis rohkem kui riigiasutis. On täiesti selge, et tööstusettevõtete administratsiooni palgad on üldiselt riigiteenijate palkadest kõrgemad.

11. Palkade vahakord sõjaeelsetega Gains actuels et ceux d'avant-guerre.

õige kitsais piires. Ent umbkaudseks orienteerumiseks ses küsimuses on needki küllaldased.

Andmete iseloomu kohaselt on meil praegu võimalik töölise sõjaeelsete ja praeguste palkade võrdlust teha

Võrdluseks kasutame Tallinna, kui tähtsama tööstusliku keskuse kohta raudreialite, kui õppinud töölise esindaja ja lihtmetallitöölise teenistuse andmeid.

Tabelis toodud andmed käivad ainult eratööstuse kohta. Riigitööstuses on aga palgad tunduvalt kõrgemad, kui eratööstuses, nagu nägime eelpool. Ent riigitöölised moodustavad töölise üldarvust ümmarguselt vaid ligi 15%.

Praeguse töölise teenistuse ostujõu tasapind, sõjaeelsetega võrreldes, on meil mõjutatud kahest tegurist—teenistuse vähenemisest ja elumaksumuse (elukalliduse) tõusust. Raudreialid, näiteks, teenisid 1928 a. 8-tunnilise tööpäeva kohta 2,97 kr (nelja kuu keskmine) 3,65 kr vastu 1913 a. ehk ümmarguselt 20% vähem kui 1913 a. Tõsi, metallitööstus on kogu aeg alates 1923 a. peale olnud tellimiste puudumise tõttu raskes seisukorras, mis, kahtlemata, halvavalt mõjub ka töölise palgaoludele. Seepärast võib arvata, et teiste oskustöölise reaalkuupalga langus, võrreldes sõjaeelsete palgaga pole nii suur, kui just raudreialitel. Kuid teisest küljest halvavalt on mõjunud töölise teenistuse ostujõule veel tarbainete hindade tõus. Nn. „toidukorvi,“ s. o. teoreetilise toiduratsiooni hind on tõusnud (1913 a. võrreldes) ümmarguselt 20% võrra. Nende tegurite üldine tulemus on, et õppinud

Rauatreial ja liht-metallitöölise nominaal teenistus ning reaalteenistuse indeksid Tallinnas (Nominaalteenistus kuld kroones)
Gains nominaux et indices des gains réels des tourneurs en fer et des manoeuvres dans l'industrie du métal à Tallinn (Gains nominaux en couronnes-d'or).

13.	8-tunnilise tööpäeva nominaalpäevateenistus <i>Gains nominaux par jour de 8 heures</i>		Reaalteenistuse indeksid (1913=100) — <i>Indices des gains réels (1913=100)</i>	
	Rauatreial	Lihttöölitse	<i>Tourneur en fer</i>	<i>Manoeuvre</i>
1913	3,65	2,15	100	100
1924 ¹⁾	2,45	1,95	61,8	83,3
jaanuar	2,68	2,05	70,1	90,9
aprill	2,29	1,94	56,1	80,7
juuli	2,83	1,75	61,8	76,8
oktoober	2,43	2,05	59,0	84,6
1925 ¹⁾	2,77	2,0	64,0	78,4
jaanuar	2,37	2,13	55,1	83,8
aprill	2,96	1,94	67,6	75,4
juuli	3,31	1,97	73,0	73,7
oktoober	2,47	1,96	59,8	80,5
1926 ¹⁾	2,71	1,97	62,9	77,3
jaanuar	2,43	1,95	56,0	76,0
aprill	2,51	2,06	56,4	78,6
juuli	3,15	1,91	71,2	78,4
oktoober	2,75	1,95	67,6	81,5
1927 ¹⁾	2,70	2,0	65,6	82,6
jaanuar	2,62	1,98	62,7	80,5
aprill	2,82	2,05	67,9	83,9
juuli	2,37	1,99	60,1	79,2
oktoober	2,30	1,99	71,5	86,2
1928	2,97	2,06	67,9	80,0
janvier	2,95	2,00	71,6	82,3
avril	3,04	2,08	69,0	80,2
juillet	2,84	2,08	61,3	76,3
octobre	3,04	2,08	69,6	81,0
1929				
jaanuar	3,52	2,08	75,5	75,8

töölise, käesoleval juhul rauatreiali ostujõud on praegu vaid 70% ümber tema sõjaeelsete ostujõust.

Lihttöölise ostujõu langus on vähem. Kõik töölised on tarbeainete muretsemise suhtes ühesuguseis tingimuses. Elumaksumuse tõus avaldab mõju enamvähem ühtlaselt nii õppinud kui lihttöölise ostujõule. Õppinud ja lihttöölise ostujõu liikumise vahe seisab vaid selles, et viimaseil teenistuse langus on palju väiksem, kui õppinud töölisel.

Nii, 1928 a. oli lihttöölise teenistus metallitööstuses ainult 4,2% võrra, reaalteenistus aga 20% võrra madalam kui 1913 a.

12. Eesti töölise teenistus rahvusvahelises võrdluses.

Comparaison des salaires internationale.

gada nelja rühma. Esimesse, kõige kõrgema palgaga rühma kuuluvad P.-A. Ühisriigid ja Kaanada. Neis on töölise reaalpalgad — palga ostujõud — 60% kuni 80% kõrgemad, kui Londoni töölisel, mis võrdluse aluseks (100) on võetud.

¹⁾ Nelja kuu keskmine. — *Moyenne de 4 mois.*

Varem ilmunud andmed v. kaane kolmandal ltk. „Töö ja palgad.“

Reaalpalkade tasapinna indeksid lähtumaks ilmes 1 juulil 1928. (alus—London, 1 juulil 1928 = 100). Rahvusvahelise Tööstusandmed—*Nombres-indices du niveau relatif des salaires réels dans diverses villes au 1er juillet 1928.*
 (Base: Londres, 1er juillet 1928=100) Calculs du Bureau International du Travail.

14.	Üldindeksid „toidukorvi“ maksumuse alusel <i>Nombres-indices généraux avec les denrées alimentaires (base unique)</i>		Keskmine üldindeksid arvestades ka korteri üüri-kulud <i>Nombres-indices moyens généraux établis en tenant compte du loyer</i>
Amsterdam	82	82	
Berlin	70	66	
Brüssel	53	57	
Dublin	101	110	
Lissabon	28	51	
Lodz	45	51	
London	100	100	
Madrid	54	54	
Milan	46	45	
Ottava	160	157	
Parisi	56	56	
Philadelphia	180	179	
Praaga	45	48	
Rooma	43	39	
Stokholm	85	83	
Tallinn	41	43	
Viin	43	48	
Varssav	42	48	

Teise rühma kuuluvad reaalpalga tasapinna järjekorras Iiri (Dublin) ja Inglise (London). Toiduainete turul on Dublini töölisel Londoni töölisega peaaegu võrdne ostujõud. Kui aga võtta arvesse korterite kallidust Londonis, siis on üldiselt Iirlastel (Dublin) palga ostujõud 10% võrra kõrgem kui inglastel (London).

Kolmandasse rühma kuuluvad maailmasõjast mitte osavõtnud riikidest Rootsi ja Holland, sõjast osavõtnuist aga Saksa. Neis kolmes riigis on töölise palga ostujõud tunduvalt madalam kui Inglise töölisel, nii rootslastel 15%, hollandlastel 18% ja sakslastel 30% võrra. Neljandasse, kõige väiksema palgaga rühma kuulub suurem osa Euroopa riike, nimelt: Belgia, Poola, Hispaania, Itaalia, Prantsuse, Tšehhoslovakkia, Austria ja ka Eesti. Siia kuuluvad meie lähimatest naabritest Läti ja arvatavasti ka Leedu. Kõigis neis riikides on töölise palga ostujõud ümmarguselt 40—50% võrra vähem kui Londoni töölisel.

Tallinna töölise teenistuse ostujõud teeb välja Londoni töölise palga ostujõust nn. „toidukorvi“ maksumuse, s. o. toiduainete hindade alusel 41%. Arvesse võttes aga ka korteri üüri vahetorda Tallinnas ja Londonis, oleks see aga 43%. Nende tulemuste juures peame aga meele pidama, et võrdluse aluseks Tallinna kohta on võetud töölise tegelik teenistus, kõigi teiste pealinnade kohta aga palganormid. Kui võrdluseks ka teiste riikide kohta tegeliku teenistuse andmed võtta, saaksime Londonit aluseks võttes, töölise reaalteenistuse indeksi ümmarguselt 40 ümber ehk veidi alla 40.

Tab. 6. Riigiraudteed veebruaris 1929 a. — Chemins de fer unis en février 1929.

1. Tähtsamad andmed piirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

	Rongide arv Nombre de trains	Ärakasutud läbilaskevõimaluse % % de l'expl. de la capacité	Reisijate üldarv (tuh.) Voyageurs-km (milj. li.)	Sellest III kl. (tuh.) Dont III et. (milj. li.)	Istekohade arv kasutamise % % des places occupées	Tühjade kaubavagunite % % des wagons à marchandises non chargés	Laaditud kaubavagunite keskmine teljekoorem*) Charge moyen pour un wagon à marchand. chargé	Kaubarongi keskmine kaal (tonnides) Poids moyen d'un train de marchand.	Kaubarongi keskmine telgede arv Nombre moyen d'essieux pour un train de marchand.
a) Lalaroopilised teed — Voie large									
Auru- ja mootorronges	2 111	—	10 689	9 883	33,4	33,17	5,08	414	61,27
Sel: Paldiski—Kella aurumoot.	224	56,85	73	72	12,5	31,17	3,61	—	—
Haapsalu—Kella	224	40,00	542	529	25,5	27,78	2,92	194	35,00
Kella—Tallinn	348	83,47	718	710	55,1	25,70	3,87	335	54,13
Tallinn—Tapa	585	74,61	2 451	2 179	33,2	35,71	5,88	567	80,63
Tapa—Narva	389	46,31	1 738	1 646	33,0	40,11	5,41	397	59,02
Tapa—Kohla	—	—	—	—	—	42,42	5,63	423	60,01
Tapa—Tartu aurumoot.	426	84,35	2 441	2 178	31,6	18,92	3,88	409	64,05
Tartu—Valga	644	76,66	1 809	1 702	36,4	23,68	4,17	290	42,92
Valga—Irboska	197	32,08	897	867	35,3	21,49	4,93	350	49,07
Elektrironges: Tallinn—Pääsküla	2 233	—	1 948	1 948	34,6	—	—	—	—
Kokku — Total	4 334	—	12 617	11 831	33,6	33,17	5,08	414	61,27
Jaanuaris—Janvier 1929 a.	4 642	—	15 156	14 214	34,4	27,63	4,51	399	58,22
Veebruar—Février 1929 a.	3 246	—	13 346	12 344	42,7	27,52	4,96	470	67,33
1/IV.—28. II. 1928/29 a.	45 844	—	201 516	188 900	42,5	28,40	4,83	400	62,80
1/I.—28. II. 1929 a.	8 976	—	27 773	26 046	34,0	30,43	4,78	407	61,07
b) Kitsarööplised teed — Voie étroite									
Sellest: Tallinn—Türi	542	—	1 292	1 091	36,8	26,43	3,53	179	74,13
Türi—Mõisaküla	245	—	698	620	29,8	24,49	3,78	102	39,44
Mõisaküla—Pärnu	261	—	357	325	26,6	41,18	2,64	80	33,04
Sellest: Liiva—Vääna	114	—	49	49	28,5	13,21	1,69	—	—
Lelle—Päpiniidu	322	—	384	319	37,0	32,08	3,94	158	66,89
Türi—Tamsalu	236	—	305	289	29,3	27,63	1,90	78	33,38
Riisela—Orajõe	106	—	68	60	52,8	42,61	3,32	88	32,35
Mõisaküla—Valga	112	—	139	127	20,6	32,46	3,31	—	—
Valga—Mõniste	190	—	116	115	31,7	46,77	5,50	77	20,00
Sonda—Mustvee	287	—	174	169	40,7	45,56	2,63	95	49,17
Kokku — Total	1 727	—	3 530	3 168	32,4	30,98	3,39	135	57,86
Jaanuaris—Janvier 1929 a.	1 756	—	4 081	4 199	37,2	30,19	3,31	131	54,61
Veebruar—Février 1929 a.	1 640	—	3 745	3 257	44,1	28,05	3,10	136	61,45
1/IV.—28. II. 1928/29 a.	25 205	—	54 940	48 941	44,3	28,94	3,07	140	62,68
1/I.—28. II. 1929 a.	3 483	—	8 260	7 367	35,0	30,61	3,59	133	56,30

	Lalaroopilised teed — Voie large				Kitsarööplised teed — Voie étroite			
	Veebruaris		1/IV.—28/II	1/I.—28/II	Veebruaris		1/IV.—28/II	1/I.—28/II
	1929	1928	1928/29	1929	1929	1928/29	1929	
2. Kaubavedu — Transport des marchandises								
Kõigi saadetiste kaal—poids (tuh. tn.)	148	140	1 643	300	55	68	724	113
tn.-km (tuh.)	16 102	15 862	171 375	31 724	4 634	4 613	54 548	9 617
Sellest maksulised saadetised (tuh. tn.)—Dont les marchandises payables (1000 tn.)	134	130	1 396	268	51	63	649	104
tn.-km (tuh.)	14 448	14 676	143 355	28 029	4 251	4 146	48 156	8 671
Sellest: era kaubad—Dont marchandises privées kaal — poids (tuh. tn.)	122	122	1 272	243	50	62	625	102
tn.-km (tuh.)	12 701	13 459	127 625	24 358	4 092	4 033	46 147	8 411
3. Pagasivedu — Transport des bagages								
Kaal — poids (tuh. tn.)	0,4	0,5	7,5	0,9	0,2	0,2	3,9	0,5
tn.-km (tuh.)	39	49	678	90	18	18	276	41
4. Reisijate vedu — Transport des voyageurs.								
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	285 406	295 620	4 646 971	623 829	87 388	90 783	1 290 365	190 025
Sellest välisühendus—Communiqué avec l'étranger	3 120	5 447	40 902	6 733	790	573	8 921	1 849
Dont Kohalik liikumine — Mouvement local	282 286	292 173	4 606 069	617 096	86 598	90 210	1 281 442	188 176
Sellest: I klassis	89	98	1 175	205	—	—	—	—
" II	5 617	7 546	92 657	12 086	4 973	4 964	61 741	10 373
" III	279 800	287 976	4 553 139	611 538	82 415	85 819	1 228 622	179 152
Reisijate üldarv — Voyageurs-km	12 616 985	13 346 384	201 516 050	27 772 717	3 579 631	3 745 205	54 489 794	8 260 223
Sellest Elektrirongid — Trains électriques	1 948 388	1 845 785	24 181 182	4 171 097	—	—	—	—
Dont Mootorvagunid — Wagons à moteur	—	239 650	9 584 075	—	—	—	—	—
Reisijaid ühe tee-km peale—Voyageurs par km exp.	18 747	19 831	299 429	41 267	6 313	7 431	96 102	14 568
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen	44,2	45,1	43,4	44,5	41,0	41,8	42,2	43,5
Magamiskaartide üldarv—Cart. pour wag.-lits vend	2 811	3 503	45 699	6 499	658	455	9 214	1 445
Jaamaesise-piletite üldarv—Tickets d'entrée vendus	5 705	10 260	153 275	16 532	444	1 585	13 374	1 013
5. Veevevkoosselsu kasutamine — Exploitation du matériel roulant								
Rong-km üldarv — Trains-km	238 048	185 790	2 649 870	498 800	133 292	126 132	1 647 966	279 713
Sellest reisirongides — Dont trains de voyageurs	173 428	135 929	1 924 281	364 720	86 805	71 502	1 006 855	190 969
Teig-km üldarv — Essieux-km	7 238 108	7 025 399	89 632 837	14 843 362	5 949 532	6 206 261	78 905 006	11 820 483
Sellest Reisivagunid — Voitures à voyageurs	2 856 823	2 821 358	37 889 603	6 186 711	1 960 607	1 677 907	22 407 565	4 240 892
Dont Kaubavagunid — Wagons à marchand.	4 381 285	4 204 041	51 743 229	8 656 651	3 988 925	4 528 354	56 498 051	7 579 891
Kesk. tig. arv rong — Moyen. des essieux par train	30,03	37,81	35,82	29,76	44,64	49,20	47,88	42,25
Sellest Reisirongides — Trains de voyageurs	25,42	27,84	30,41	26,13	35,11	40,90	39,36	37,11
Dont Elektrirongides — Trains électriques	8,44	8,04	8,73	3,68	—	—	—	—
Dont Kaubarongides — Trains de marchand.	61,27	67,33	62,80	61,07	57,86	61,44	62,68	56,30
Kesk. kaub. kaal — Poids moyen d'un train de marc.	414	470	400	407	135	136	140	133

*) Keskmine telje koorem kitsarööplisel teel on arvestatud paari telje peale.

Importation et exportation en mars 1929.

Kokku Total	%	Märts Mars 1928	1/1-31/III 1929	Belgia Belgi-que ¹)	Hol-landi Pays-Bas	Inglise Angle-terre	Lätti Letto-nie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Rootsi Suède	Saksa Alle-magne	Soome Fin-lande	Taani Dane-mark	Muud riigid Aut-rens pays	Kokku Total	%	Märts Mars 1928	1/1-31/III 1929	
11	12	13	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
A. Väljavedu tonnides - Exportation en tonnes.																		
12 509,7	49,1	18 077,7	12 882,7			136,5	206	0,5	0,2	292,2	105,3			208		746	422	
6 633,4	26,0	10 378,1	27 088,9				47,7							594,3	5,8	3 979,5	2 354,7	
907,9	3,6	236,5	2 650,7				1,2							1,2		0,9		
40,6	0,2	12,5	125,8			134,1	2,8							2,9		2 843,1	5,6	
1 132,7	4,4	539,1	2 074,7				0,3			271,0	97,1			502,9	4,9	1 066,4	1 842,9	
2 907,6	11,4	4 181,2	8 327,8				11,2			10,7	8,0			41,6	0,4	42,7	195,6	
987,5	3,5	2 730,3	2 614,8			2,4	0,1		0,2	10,5				13,4	0,2	24,7	79,5	
11 835,4	44,7	7 634,6	35 647,5	622,4		2 639,5	1 330,8			239,3	422,1			32,3	0,3	1,8	229,2	
5,4	0,0	128,8	17,2				24,6			55,4	0,9			80,8	0,8	108,8	118,2	
1 482,5	5,8	569,4	2 470,8				24,6									56,1	235,8	
2 285,3	9,0	153,5	7 414,8	622,4		990,3	1 099,0			9,6				2 721,3	26,5	3 081,9	15 954,1	
45,2	0,2	50,0	214,4			1528,5								1 888,6	18,4	1 724,7	6 642,4	
344,6	1,4	801,1	1 536,2			138,5	33,5			93,6	65,2			8,1	336,9	3,3	518,1	2 342,7
1,2	0,0	181,9	426,4				61,2			41,5				29,7	132,4	1,3	214,3	637,0
3 366,1	13,2	34,0	19 621,2				112,1			48,5	344,4			505,0	4,9	246,4	1 964,9	
3 855,1	15,1	5 706,9	10 846,5				2,3			0,3	2,0			3,2	8,3	0,1	1 158,4	119,5
1 912,1	7,5	1 145,8	5 839,3				0,4				2,0			2,0			1 104,5	105,7
1 820,0	7,1	4 658,5	4 880,3														52,6	
1 576,0	6,2	4 169,4	7 810,7	0,0	5,6	154,4	1 133,9	992,7	34,6	327,5	41,7	153,0	1 154,9	3 993,3	38,9	6 811,8	12 232,0	
7,4	0,0	12,4	23,8			8,0				0,4				8,4	0,1	39,9	17,2	
40,1	0,2	100,1	254,0							149,7				149,7	1,5	1 699,0	2 830,9	
174,7	0,7	243,8	456,8		5,6	75,7	12,2	992,6		9,9				1 087,5	21,3	2 728,0	5 719,4	
74,6	0,3	167,1	310,3			48,2	29,5		34,6	144,4	36,4	153,0		66,2	51,3	5,0	507,7	1 404,4
213,8	0,8	1 211,9	2 916,7								2,2			2,2		0,2	2,5	
136,8	0,5	252,9	537,7													0,3	3,0	
87,3	0,3	288,5	597,6				6,9	0,1		1,0	0,4			8,4	0,1	11,4	99,8	
152,3	0,6	401,3	757,7				0,8			0,6				1,4		30,8	5,1	
14,5	0,1	22,7	32,7			1,3	0,6			0,4	0,7			9,5		13,4	12,3	
11,6	0,1	20,0	40,7	0,0			0,6			0,3	0,4			0,6		1,4	4,4	
27,7	0,1	92,6	92,5													4,3	0,4	
93,2	0,4	182,0	281,4				1 049,0			0,1				1 049,0	10,2	1 642,2	1 902,7	
536,5	2,1	1 169,4	1 443,8			21,3	35,0			20,3	1,7			78,4	0,7	133,1	249,0	
5,5	0,0	4,2	15,0							0,1				0,1		0,1	0,9	
0,1	0,0	0,1	0,2														0,9	
25 471,2	100	29 881,8	86 341,7	622,4	6,1	28,7	2 512,4	993,2	34,8	359,0	569,1	153,0	1 568,0	10 267,9	100	17 850,0	42 845,0	
25 445,8				512,8	2,4	5 182,0	677,3	939,7	97,0	791,1	1 111,0	84,4	2 008,4	11 406,1				

B. Väljavedu kroonides - Exportation en kr.																		
1 000 kr														1 000 kr				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
2 599	39,3	3 847	8 569			300 876	15 816	1 000	735	773 765	120 154			10 530	34,2	95,7	58,8	
1 289	19,5	2 289	5 011				303								1 222,9	25,6	2 402,1	4 287,8
329	5,0	116	886				989				39				0,3		0,3	
45	0,7	14	135				292 577	1 000		724 582	112 644				1,0		278,8	
287	4,3	151	544				9 010			12 370	7 471				1 181,2	23,7	2 049,4	3 954,6
542	8,2	920	1 646				8 299			8 830					10 456	39,3	34,6	205,1
107	1,6	357	347				5 093			36 813					124	46,0	38,9	85,2
1 600	24,2	2 304	6 072	26 895		569 868	178 903			231 135	97 170			71 900	5,1	0,1	0,2	40,8
30	0,5	302	272				129 320			146 492	2 195				1 175,9	24,6	1 677,0	6 835,5
475	7,2	373	1 306												278,0	5,8	877,8	709,3
18	0,2	13	81	26 895			70 119	8 242			550				20,9		98,8	
13	0,2	13	62				279 712							63 903	114,8	2,4	144,6	1 204,1
605	9,2	1 373	2 887				207 737	34 473		70 303	82 855			2 689	348,5	7,2	297,7	1 214,1
1	0,0	53	46					2 520		12 410				1 000	398,1	8,4	707,0	3 510,2
55	0,8	2	241					3 590		1 490	10 500				15,9	0,2	12,3	54,1
405	6,1	675	1 193			3300		763		450	1 070			4 328	15,6	0,3	7,5	39,6
288	4,5	250	915								1 070				9,9	0,2	109,2	35,3
94	1,4	416	257												1,1		101,9	15,3
2 397	36,2	4 528	9 245	10	1 278	162 354	214 614	245 347	119 713	670 574	98 902	263 921	569 221	2 345,9	49,1	3 710,8	7 031,5	
133	2,0	229	355				32 840			3 215					4,2			
20	0,3	46	123							78 092								
95	1,4	149	309		1 278	26 822	2 638	244 847		3 326					271 132	550,0	11,5	787,7
965	14,5	1 723	3 211			91 336	135 985		119 713	562 690	80 523	263 921	298 892	1 548,6	32,4	1 953,1	4 293,5	
37	0,6	194	478								1 430				1,4		0,0	1,5
81	1,2	185	494														0,9	1,7
135	2,0	350	1 045				9 400	500		3 958	2 070				15,9	0,8	8,3	94,9
152	2,3	340	749				672			1 238					2,0		19,3	4,8
98	1,5	108	459			1 856	850			3 817	8 255		2 697	17,5	0,4	35,0	71,8	
116	1,8	134	393							1 600	1 874		1 500	5,0	0,1	5,7	18,9	
105	1,0	338	271	10													19,0	1,2
59	0,9	165	230				40 265			390							64,4	76,2
335	5,1	515	1 035			9 000	24 804			16 060	4 750						81,8	150,2
66	1,0	52	163							1 143							5,0	4,6
22	0,3	33	80															28
6 619		11 217	23 969	26 905	1 278	1 033 093	442 953	246 347	120 449	1 675 474	316 826	263 921	651 701	4 779,0	100	7 885,6	18 263,6	
6 325				119 857	4 085	1 774 480	471 435	267 943	300 873	1 809 705	412 840	156 923	466 639	5 584,8				
				536 659	122 696	6 589 803	1 376 706	830 383	710 400	4 575 925	1 207 277	828 032	1 622 284					

¹) Belgia-Luksemburgi majand. liit - Belgo-Luxembourg, Union écon.

Muud riigid — Autres pays.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina—Argentine	104,5	30 957	305,3	79 275	136. Kaanada—Canada	97,4	26 168	—	—
182. Austraalia—Australie	—	—	0,0	97	15. Kroeka—Grèce	17,1	14 355	153,1	33 521
6. Austria—Autriche	2,3	39 013	15,1	2 725	141. Kuuba—Cuba	—	—	6,3	1 410
7. Belgia-Luksemburgi majand. liit Belgo-luxembourg, Union écon.	65,5	39 947	622,4	26 905	22. Leedu—Lituanie	6,1	7 247	—	28 372
169. Boliivia—Bolivie	—	—	19,4	4 326	93. Lõuna-Aafrika ühend. riigid— Union Sud-Africaine	0,9	500	—	—
170. Brasiilia—Brésil	0,1	100	105,3	24 022	34. Lõunaslaavia—Yougoslavie	20,1	18 993	—	—
98-104. Briti-Ida-Aafrika—Afrique d'Est Britannique	6,5	6 400	—	—	123. Madagaskar—Madagascar	0,4	239	—	—
150-153 Briti Kesk-Ameerika—Colonies 155-161 britanniques de l'Amérique Centrale	0,9	1 000	—	—	146. Mehhiko—Mexique	—	—	101,0	18 186
85-88. Briti-Lääne-Aafrika—Afrique Occidentale Britannique	0,0	75	—	—	23. Norra—Norvège	31,7	8 941	25,0	92 631
66. Briti-Malala—Malaisie britannique	—	—	11,7	2 618	148. Panama—Panama	—	—	3,7	1 400
8. Bulgaaria—Bulgarie	8,1	15 523	—	—	175. Peruu—Pérou	10,8	24 984	107,4	24 602
76. Egiptus—Égypte	42,8	103 706	10,3	2 291	26. Poola-Dantsig—Pologne-Dantzig	3431,6	447000	90,3	185517
173. Ekvador—Équateur	0,8	8,0	—	—	27. Portugaalia—Portugal	0,5	507	—	—
144. Haiti—Haïti	—	—	1,4	366	14. Prantsuse—France	23,5	242470	309,5	58 409
35. Helveetsia—Suisse	2,5	64 552	—	—	28. Rumeenia—Roumanie	—	—	0,1	1 197
40. Hiina—Chine	1,6	6 360	2,3	27 623	149. Salvador—Salvador	—	—	—	—
11. Hispaania—Espagne	240,1	80 407	—	—	13. Soome—Finlande	325,2	143235	569,2	316826
25. Hollandi—Pays-Bas	453,9	109 336	5,6	1 278	9. Taani—Danemark	79,7	66 390	153,0	263921
72. Hollandi-India—Indes néerlandaises	0,8	1 420	16,2	3 823	62. Tseloon—Ceylon	0,8	2 654	—	—
65. India—Inde	251,7	119 148	128,8	34 047	58. Türgi—Turquie	1,7	3 104	—	—
19. Itaalia—Italie	381,4	141 266	12,1	2 182	171. Cilli—Chili	—	—	26,5	6 354
					16. Ungari—Hongrie	1,6	5 767	—	—
					176. Urugvai—Uruguay	—	—	22,4	6 586
					177. Venezuela—Venezuela	—	—	0,4	105

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu märtsis 1929 a.
Importation et exportation des principaux articles en mars 1929.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	1000 kg	kr.	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 markes antérieurs)	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU							
II. Toidu ja maitseained, joogid							
2.	Tera- ja jahvatatud vili	12 509,7	2 599 151	III. Toores ja poolvalmisained			
11	Rukis	6 633,4	1 288 860	8.	Loomariigained, peale rasvade	5,4	30 231
	Sel.: Saksa	2 580,6	448 868	237-241	Loomanahad kuivalt soolatud	5,0	13 064
12	Nisu	2 581,1	495 346		Sel.: India	3,4	6 574
	Sel.: Ühisriigid	1 804,1	371 643		Hiina	1,6	6 490
	Saksa	1 203,8	247 985	237-241	Loomanahad märjalt soolatud	—	—
13	Oder	600,3	123 058	245-257	Karusnahad	0,3	16 295
14	Kaer	725,0	139 050	9. Seemned, taimed ja nende osad			
16	Mais	316,6	81 924	274, 275	Linaseemned	1 482,5	475 203
21	Nisujahu	475,7	96 514	278	Päevaliheseemned	120,7	35 674
	Sel.: Inglise	241,6	64 760	281	Kopra	39,6	14 638
	Ühisriigid	144,1	38 628	285	Ristikkheinaseemned	106,5	49 167
26	Manna	81,2	8 498	305, 306	Tubak lehtedes, kasvudes	87,3	101 954
	Sel.: Rootsi	26,2	7 113		Sel.: Taani	42,9	61 592
27	Herkulo ehk kaeratangud	16,5	4 503		Bulgaaria	13,7	17 404
30	Riis	95,1	25 400		Ühisriigid	8,1	15 528
	Sel.: India	95,1	25 400	307	Humalad	10,6	10 419
						1,2	1 296
3.	Aia- ja juurvili	907,9	329 366	11. Paberitooresained			
35	Herned	141,6	44 567	346	Paberimass kuiv	45,2	12 783
59	Apetsinid ja mandariinid	498,7	175 024	347	Paberimass märg	—	—
60	Sidrunid	53,2	17 241	349	Tselluloos kuiv	—	—
62	Banaanid	0,0	39	349	Tselluloos märg	45,2	12 783
69-75	Puuvili ja marjad kuivatatud	78,3	45 734	12. Tekstilttooresained			
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	1 132,7	287 487	352	Puuvili toores	344,6	605 109
112	Heeringad	1 128,6	286 149		Sel.: Ühisriigid	267,9	533 887
6.	Muud toidu- ja maitseained ning joogid	2 907,6	541 944		Egiptuse	214,1	404 705
167	Kohv toores, ubades	2,3	4 580	357	Kanep	42,8	108 708
172, 175	Kakao ubades ja pulbris	9,5	9 427		Sel.: Lõunaslaavia	31,9	27 675
178	Tee igasugune	2,5	7 294		India	20,1	18 993
178, 179	Suhkur peenike ja rafinaad	1 902,4	445 516			8,3	5 491
	Sel.: Poola-Dantsig	980,4	223 780	359	Dzhuut	89,4	24 074
	N. S. V. L.	755,1	178 107	369	Vili värvimata	1,6	10 032
205, 206	Sool	670,1	20 405		Sel.: Saksa	1,1	5 072
207	Kunstvõi	11,3	9 850	13. Artsid ja metallid töötlemata (metallimurd)			
218-217,	Viinad ja veinid	2,1	4 510	376	Malm toores	1,2	943
221-224				14. Mineraalid peale artside			
7.	Loomasööd	897,5	106 555	397, 398	Vabrik ja ehit. tarvitav savi	3 306,1	55 289
231	Kliid igasugused (loomatoit)	45,0	6 868	447	Kivisüsi	3 305,5	52 612
	Sel.: Saksa	45,0	6 868		Sel.: Inglise	1 243,0	25 000
232	Ölikoogid	100,7	17 114		Poola-Dantsig	1 702,5	21 852
233	Soojatangud	—	—				
236	Muu loomatoit ern.	318,2	38 183				

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu märtsis 1929 a. (järg).
 Importation et exportation des principaux articles en mars 1929 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	1000 kg	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr.-couronne d'Estonie, égale 100/248 grammes de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU							
15.	Keemiatööstuse tooresained	3 855,1	405 133	21.	Põllumajandusmasinad ja -riistad (siin ka piimatalit. sisseseaded)	136,8	80 935
a)	Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt	1 912,1	208 105		800 Traktorid	9,6	13 290
462	Loomarasy tehniliseks tarbeks	16,9	13 122	810, 811	Viljapeksugarnitaurid jõumasi- naga ja ilma	1,0	2 150
473	Palmiteraadid	4,1	3 276	817, 818	Niidumasinad	10,6	6 000
474	Kookosõli	1,1	3 276	820	Adrad	11,1	4 449
	Sel.: Saksa	2,1	5 040	825	Vikatid	0,0	62
481	Kakaovõi	233,1	22 781	830—834	Separaatorid ja m. piimandus- masinad	0,9	1 090
483	Nalita toores	150,0	15 000	835	Põllutöömasinate osad	8,0	14 776
	Sel.: N.S.V.L.	51,0	4 591				
	Ühisriigid	64,5	5 923	22. Jau- ja töömasinad	87,3	134 889	
484	Masud	998,0	100 150				
485	Petroleum	529,4	53 000	836	Aurumasinad ja lokomotiivid	1,0	2 584
	Sel.: N.S.V.L.	300,3	32 000	837	Plahvatusjõumasinad	37,5	12 296
	Ühisriigid	211,1	34 260	841	Veskite sisseseaded	1,0	2 584
487	Bensiin	130,7	22 200	849	Kudumismasinad	1,0	779
	Sel.: N.S.V.L.	60,0	9 000	850	Õmbtus- ja puitusmasinad ja nende osad	1,0	779
493	Parafiin	0,0	12	842—848	Igasugused töömasinad ja abi- nõud rauast, malms-, terasest	30,9	48 069
495	Määrdeõli ern.	313,0	87 725	851—864	Masinat ja aparatuuride osad	17,5	40 431
498	Kivisööetõrv	36,9	4 543				
518	Kampol	5,7	2 048	23. Metallkaup	152,3	151 819	
	Sel.: Ühisriigid	5,7	2 048				
b)	Väetisained	1 820,0	93 500	872	Rauast ja terasest teatud, pressit. ja valatud kaup ern.	0,9	532
535	Chilisaiteeter	—	—	876	Raud- ja terasest ja nende ühendusajad	41,3	12 801
537	Väävelhapu ammoniaak	—	—	881, 885	Raudtraatnaelad ja -needid	0,1	45
541	Superfosfaat	1 820,0	93 500	875, 877—	Muu treitud, pöetritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	22,6	26 724
542	Toomassilakk jahvatatud	—	—	880, 886	Raudplekk-kaup ern. lihtne	28,6	31 131
546, 547	Kaalisoolad	—	—	887, 889	Okasraat	12,9	1 900
				892	Raud- ja terasraatkaup ern.	2,0	3 216
c)	Muud keemiatööstuse tooresained	123,0	13 438	895	Noakkaup igasugune	1,7	9 514
549	Väävel toores, tükkides	121,9	12 757	901—903	Ern. käsitööriistad	8,1	12 401
				906—908, 911	Vaskaup igasugune	2,9	19 212
				912	Alumiiniumkaup ern.	1,0	8 570
				920			
IV. Valmissaadused.		1 576,0	2 397 026	24. Elektrimasinad- aparaadid ja tarbeasjad	14,5	98 447	
16.	Nahad töötletud ja nahkkaup	7,4	133 033	924, 925	El-dünamod, -mootorid, trans- formatorid	1,6	9 478
566, 568	Suured parknahad	3,5	50 226		El-lambid metallnõidiga	0,3	7 881
569—576	Töötletud peenesord. nahad	2,4	53 784	932	El-kaablid metallpantseriga	—	—
580	Masinarahmad	0,3	3 068	934	El-juhed isoleeritud	2,4	5 579
				935	Raadioaparatuurid, -osad ja -tarb.	1,8	29 578
17.	Puutööstussaadused	40,1	19 556	943			
600—604	Aami- ja puusepatöö	20,4	6 532				
608—612	Tisleri- ja treialitöö	1,8	7 075	25. Instrumentid, aparaadid (peale elektripar-) ja laskeriistad	11,6	116 134	
624	Puupapp värvimata	174,7	95 270	953	Arstiriistad, -aparatuurid ja -tarbed	1,2	11 967
	Sel.: Soome	75,0	15 264	958—966	Kälad	0,3	39 732
638	Paberossipaber	70,8	14 443	973—980	Muusikariistad	6,8	45 419
636, 637, 650	Kirjutus- ja trükipaber	4,5	6 931	981—984	Laskeriistad	0,0	4 418
648	Kirjutus- ja trükipaber	7,6	4 890				
	Täpitud ja bordüürid	9,1	3 709	26. Transportabinõud	27,7	104 831	
19.	Tekstiilitööstussaadused	74,6	955 129	986—992	Veesõiduriistad	—	—
667—670	Puuvillaniit ja -lõng	4,7	33 645	999	Sõidua autod	6 tk.	20 787
671—676	Puuvillariite	26,8	222 687	1002	Veoautode raamid ühes moo- tori ja ratastega	840 tk.	62 068
	Sel.: Saksa	13,1	94 478	1008	Jalgrattad	93,2	58 677
	Inglise	3,0	34 641				
	Cehhoslovakkia	3,9	33 995	27. Keraamika ja muud mineraalkaubad	93,2	58 677	
686, 750	Sukad, sokid	1,8	37 109				
687, 708, 751	Muu kujutatud töö ern.	0,9	25 882				
699—701	Villane lõng	1,4	13 795				
702, 703	Villane riie kangas	17,4	327 633	1051—1053	Kälad, tahud loomulikud	24,3	1 757
	Sel.: Prantsuse	0,2	102 298	1054, 1055	Fajanskaup	14,6	10 423
	Saksa	3,8	83 836	1056—1073	Portselankaup	4,6	6 903
	Cehhoslovakkia	3,4	69 310		Tahvelkinnas ja klaaskaup	38,2	32 072
713, 715	Siid- ja kunstiidiiniit ja -lõng	3,4	31 764	28. Keemiatööstussaadused	536,5	335 238	
716—719							
721, 781	Siidriie	1,1	74 940	1103	Albumiin	0,1	14
747, 748	Kõled ja nõbrid	3,3	5 824	1105—1109	Pehmest kummit asjad ühend. kludainetega	4,8	28 012
749	Kalavõrgud	0,1	2 932	1110	Veoautode massiiv-kummiisidid	3,1	10 800
762—767	Peakatted igasugused	1,8	75 480	1113, 1114	Kummit jalanõud	10,4	53 478
				1146	Väävelhapu alumiinium	—	—
				1165	Pesuosoda	382,8	45 852
				1168	Kaustiksooda puhastamata	21,3	6 082
				1231	Sõehape (vedel)	4,2	2 286
				1308—1311	Tõhna- ja kosmeetikaained	1,5	27 658
				1321	Parkimiseekstraktid	35,4	17 591
				1323—1328			
				1336—1344	Mineraalvärvid	1,9	1 309
				1348	Alisariinvärvid ern.	3,3	11 864
				1355	Saapamääre	0,6	1 036
				959	Trükimust	0,2	1 136
				560	Pronkspulber	0,0	105
				1215	Linoleum	2,7	3 294
				1215			
				400	29. Muud eraldi nimetatud kaubad	5,5	66 249
				287	Kirjutusmaterjal ern.	1,2	8 648
				1394—1396			

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu märtsis 1929 a. (järg).
Importation et exportation des principaux articles en mars 1929 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur <i>Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie</i>	1000 kg	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonte, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr	
1		2	3	4		5	6	
VÄLJAVEDU								
I. Etusloomad.		208	34 220	13. Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	132,4	15 990		
1	Hobused (arv)	98	25 176	380 Vanarauud	107,8	4 220		
2	Veised (väljaarvatud vasikad)	—	—	Sel.: Läti	81,2	2 520		
5	Sead, põrsad (arv)	110	9 044	Poola-Danzig	29,7	1 000		
II. Toidu- ja maitseained, joogid		594,3	1 222 926	385,386 Vanavask	20,5	8 653		
3. Ala- ja luurvill	2,9	1 008	14. Mineraalid peale ärtside	Sel.: Saksa	20,5	8 653		
38	Kartul toores	0,1	15	406,407 Kips	348,5	10 620		
57	Ünäd	—	—	408 Lubi kustutamata	—	—		
4. Karjasaadused	502,9	1 131 186	15. Keemiatõustuse tooresained	8,3	9 911			
76	Pekon	58,9	91 291	a) Ölid, rasvad valjud, kummi tooreit	2,0	1 070		
	Sel.: Inglise	58,9	91 291	497 II Põlevkiviõli	0,7	70		
77	Sealiha värsked ja soolatud	0,4	514	IV. Valmissaadused.				
78	Sealiha suitsut. (singid, küljed)	1,0	1 787	16. Nahad töötletud ja nahkkaup	8,4	36 055		
79	Loomaliha	77,5	85 917	566,567 Suured parknahad	8,3	35 255		
	Sel.: Soome	77,5	85 917	17. Puutõustussaadused	149,7	73 092		
81	Lambaliha	2,3	2 698	593 Vineer	23,8	5 900		
	Sel.: Soome	2,3	2 698	Sel.: Saksa	23,8	5 900		
95	Kohupiim	—	—	Vineerist tootipõhjad	124,7	67 000		
96	Või	361,0	966 870	Sel.: Saksa	124,7	67 000		
	Sel.: Saksa	270,4	724 195	Tikutraat	—	—		
	Inglise	75,2	201 316	603 Uksed	—	—		
99	Munad	—	—	609,610 Niidirullid	—	—		
5. Kala, kalasaadused ja vähtid	41,6	39 307	594	607 Mõõbel	1,2	792		
100—105	Värsked kalad	38,7	37 712	Sel.: Saksa	1,2	792		
116—120	Kalakonservid	0,8	520	18. Paberitõustussaadused	2 188,6	550 043		
6. Muud toidu- ja maitseained ning joogid	13,4	46 029	598	634 Pakkimis-paber	81,7	30 353		
127	Kartulijahu	—	—	635 Rotaistoonpaber	1 382,3	296 837		
187	Sokolaad	13,0	45 350	636,637 Kirjutus- ja trükipaber	769,0	221 673		
210	Teraleib, pain normal	0,2	110	19. Tekstiilitõustussaadused	512,3	1 548 560		
	Sel.: Leedu	0,2	87	694,695 Puuvillavatt	0,04	54		
III. Toores- ja poolvalmisained		5 675,3	1 175 876	667—670 Puuvillaniit ja -lõng	119,8	521 320		
8. Loomariigatained, peale rasvade	80,8	277 997	598	Sel.: Saksa	79,8	344 208		
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	8,6	26 525	Poola-Danzig	37,1	168 892		
	Sel.: Läti	8,6	26 525	Puuvillariie	162,0	600 188		
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	61,4	145 158	Sel.: Saksa	60,0	205 197		
	Sel.: Saksa	48,6	115 000	Rootsi	31,6	110 578		
	Läti	12,7	30 158	Läti	29,2	131 511		
243—257	Karusnahad	1,9	97 400	Pakkimis- ja kotiriie	162,8	259 993		
260	Jõhvivid	0,9	2 195	Sel.: Taani	130,6	204 068		
270	Soolad	4,0	3 826	Inglise	26,9	44 619		
9. Seemned, taimed ja nende osad	—	—	671—676	Villane riie	2,7	32 767		
274,275 II	Linaseemned	—	—	Sel.: Hiina	2,3	27 629		
		—	—	Läti	0,3	4 474		
10. Metsamaterjal	2 721,3	114 806	696	20. Keraamika ja muud mineraalkaubad	1 149,0	40 655		
310—319,325	Palgid, prussid, pakud, laid	—	—	1016 Tsement	1 048,3	39 856		
321	Litprid	—	—	Sel.: Läti	1 048,3	39 856		
322	Propsid	36 900 kj.	26 895	1084 Telliskivid vaapamata	—	—		
320,326—329	Kuuse- ja männilauad ja -plangud	375,12 st.	70 119	21. Keemiatõustussaadused	78,4	54 614		
	Sel.: Inglise	375,12 "	70 119	1102 Kaseiin	55,3	40 864		
338	Krohvimispeserud	—	—	1313 Tuletikud	21,3	9 000		
11. Paberitooresained	1 888,7	343 615	349	12. Tekstiilitooresained	338,9	398 037		
	Tselluloos	1 888,7	343 615	354	Lina	251,5	377 321	
	Sel.: Inglise	1 528,5	279 712		Sel.: Inglise	138,5	207 737	
	Prantsuse	281,9	40 811	355	Soome	52,6	78 856	
12. Tekstiilitooresained	338,9	398 037						
354	Lina	251,5	377 321					
	Sel.: Inglise	138,5	207 737					
	Soome	52,6	78 856					
355	Takud	—	—					

Tab. 4. Väliskaubandus märtsis 1929 a. (toollamette järgi). — *Commerce extérieur en mars 1929 (d'après les bureaux de douane).*

	Tallinn	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haapsalu	Kuresaare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1000 kg { Sissevedu—Importation	19 371	3 002	2 291	716	—	84	—	7	—	25 471
{ Väljavedu—Exportation	6 186	2 397	9	6	—	—	—	1 048	622	10 268
Üldarvikk—Total de l'importation et de l'export.	25 557	5 399	2 300	722	—	84	—	1 055	622	35 739
1 000 kr { Sissevedu—Importation	5 942	478	79	108	—	5	—	7	—	6 619
{ Väljavedu—Exportation	4 206	447	48	13	—	—	—	38	27	4 779
Üldarvikk—Total de l'importation et de l'export.	10 148	925	127	121	—	5	—	45	27	11 398

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus aprillis 1929 a.
Mouvement du port de Tallinn en avril 1929.

Rahvuslik Hipp Pavillons nationaux	Üldse Grand total		Sellest—Dont												Laevadega veetud Transport de	
			Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande					
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv net	Neist laaditult		Arv net	Neist laaditult		Arv net	Neist laaditult		Reistijaid (arv) Voyag. (nombre)	Kaupu (tonnides) Marchan. (tonnes)	
1	2	Arv	Maht Ton. n.	Arv	Maht Ton. n.	Arv	Maht Ton. n.	Arv	Maht Ton. n.	Arv	Maht Ton. n.	Arv	Maht Ton. n.	17	18	
I. SISSE TULNUD — VALISSÖIT — I. ENTRÉES — LONG COURS																
Besti	9	4 071	6	3 357	3	463	3	463	—	—	—	—	—	—	27	6 879
Sell.aur.-Dont bat. à vap.	9	4 071	6	3 357	3	463	3	463	—	—	—	—	—	—	27	6 879
Inglise	4	3 850	4	3 850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1 383	
N. S. V. L.	2	3 732	2	3 732	—	—	—	—	1	596	1	596	—	—	1 374	
Norra	2	1 995	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Prantsuse	2	1 649	1	813	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	812	
Rootsi	7	4 939	6	4 248	1	538	1	538	2	1 215	2	1 215	1	338	1	7 187
Saksa	35	21 810	33	20 780	1	361	1	361	26	16 884	26	16 884	1	365	10	34 365
Soome	7	5 240	6	4 210	—	—	—	—	1	1 030	—	—	6	4 210	6	4 210
Taani	7	5 714	5	3 800	—	—	—	—	2	1 888	2	1 888	—	—	—	5 385
Kokku—Total.	76	53 000	63	44 790	5	1 362	5	1 362	32	21 613	31	20 583	8	4 913	8	4 913
1/I—30/IV—1929	196	118 109	144	94 743	15	4 241	14	4 012	75	49 730	66	42 181	37	20 225	21	12 527
Märts 1929	12	7 845	12	7 845	—	—	—	—	6	3 664	6	3 664	2	1 093	2	1 093
Aprill 1928	72	45 123	59	37 780	13	3 471	10	2 774	25	15 523	23	13 655	12	6 701	5	3 826
II. VALJA LAINUD — VALISSÖIT — II. SORTIES — LONG COURS																
Besti	12	5 300	10	4 910	8	1 684	6	1 294	—	—	—	—	—	—	76	5 639
Sell.aur.-Dont bat. à vap.	11	5 115	9	4 725	7	1 499	5	1 109	—	—	—	—	—	—	64	5 639
Inglise	4	3 850	4	3 850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 740
N. S. V. L.	1	3 136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norra	4	2 581	4	2 581	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 444
Prantsuse	7	836	1	836	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 494
Rootsi	4	4 939	1	338	—	—	—	—	—	—	—	2	2 157	—	—	48
Saksa	31	19 389	21	13 085	3	1 480	2	1 119	14	9 098	11	7 301	4	2 895	1	547
Soome	6	4 604	5	3 574	—	—	—	—	1	1 030	1	1 030	5	3 574	4	2 544
Taani	7	5 714	4	3 405	—	—	—	—	—	—	—	1	1 178	—	—	5 611
Kokku—Total.	73	50 349	50	32 578	15	5 408	9	2 751	15	10 128	12	8 331	12	9 804	5	3 091
1/I—30/IV—1929	180	112 545	127	83 329	24	7 938	17	5 328	42	28 962	35	25 731	49	28 098	24	14 585
Märts 1929	11	7 320	11	7 320	—	—	—	—	4	2 603	4	2 603	3	1 729	3	1 729
Aprill 1928	79	42 184	67	35 680	22	5 567	20	4 768	14	9 190	13	8 118	15	8 330	8	4 686
RANNASÖIT — CABOTAGE																
Rannasõit—Petit cabot.	3	306	1	253	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	183

Tab. 8. EESTI PANGA ÄRISEIS 31 märtsil 1929 (1000 kr.).
Bilans de la Banque d'Estonie le 31 mars 1929 (1000 kr.).

Aktiva—Actif	1000 kr.	%	Passiiva—Passif	1000 kr.	%
	Kattevara—Réserve:	28 500		41,8	Põhikapital—Capital
kuld rahas ja kangides—or monnayé et or non monnayé	6 248	9,2	Tagavarakapital—Fonds de réserve	1 963	2,9
välisraha—devises étrangères nettes	22 257	32,6	Jooksvad kohustused—Exigibilités courantes:	55 095	82,0
Vahetusraha—Pièces de monnaie d'appoint est.	579	0,8	A. Pangatähed liikvel—Billets en circulation	36 259	53,1
Sisevekslid—Effets intérieurs escomptés	15 291	22,4	B. Jooksvad arved—Dépôts à vue et compt. cour.	19 736	28,9
a) kaubavekslid—commerciaux	12 840	18,8	a) valitsusele—État	14 594	21,4
b) põllumajandusl.—agricoles	2 406	3,5	b) pankade—banques	2 208	3,2
c) metsatööstusl.—relatifs au commerce de bois	45	0,1	c) teised—divers	2 934	4,3
Laenud—Prêts et avances:	—	—	Muud passiivad—Passifs divers	5 301	7,8
valitsusele—à l'État	—	—			
teistele—à d'autres	16 337	23,9			
Kiinus- ja vallasvara—Propriété immobilière matér.	1 360	2,0			
Muud aktiivad—Autres actifs	6 192	9,1			
	68 259	100		68 259	100

Kattevara vahetõstus jooksvate kohustustega: 50,89%.—Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes: 50,89%

1) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene mitte üle Kr. 11 508 981,56.

Tab. 10—11. Erapankade äriseis 1. jaanuaril 1929 (tuh. kr) — Bilans des banques privées au 1. I. 1929 (en 1000 kr.)

	Aktiiva — Aktif										Passiiva — Passif												
	Kassa	Jooksvad arved	Ettearvatud	Tallinna	Tartu	Besti kom. krediidipank	Besti koost. krediidipank	Tallinna	Tartu	Besti koost. krediidipank	Besti koost. krediidipank	Tallinna	Tartu	Besti koost. krediidipank	Besti koost. krediidipank	Tallinna	Tartu	Besti koost. krediidipank	Besti koost. krediidipank	Tallinna	Tartu	Besti koost. krediidipank	Besti koost. krediidipank
1. Kassa	447	710	259	179	36	94	137	29	11	48	40	107	14	52	77	19	11	11	8	2 285	21	1 069	1,0
2. Jooksvad arved teists. rahvasut.	498	65	166	38	147	66	100	142	—	101	—	—	21	4	1	53	21	—	—	1 443	1,4	1 065	1,0
a) sellest Eesti pangas	448	15	166	38	147	66	100	142	—	101	—	—	21	4	1	53	21	—	—	946	0,9	658	0,6
3. Pt. 1 ja 2 kokku	945	785	325	217	483	160	237	171	11	144	40	107	35	56	78	72	32	12	8	3 738	3,5	2 134	2,0
4. Panga pääsult olevad väärtsused	278	945	325	217	483	160	237	171	11	144	40	107	35	56	78	72	32	12	8	1 206	1,1	1 157	1,1
a) väärtpaberid	202	301	220	102	2	0	2	80	1	0	14	0	1	—	—	—	—	—	—	953	0,9	953	0,9
b), c) sellest borsil koteeritavad	130	16	38	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	221	0,2	199	0,2
ja makseteks välisvaluutus	77	56	28	19	24	6	2	42	12	11	6	14	10	3	1	3	—	—	—	313	0,3	204	0,2
5. Laenuid	28 012	10 022	8 484	4 634	2 955	3 220	2 091	1 317	1 571	1 571	1 278	1 066	985	742	688	487	343	22	143	73 230	68,1	73 743	68,3
a) disk. vekslid	11 128	6 523	2 085	1 912	1 526	304	1 515	577	1 350	1 350	711	348	607	784	402	270	22	45	24 475	22,1	24 300	22,6	
1) sellest sisemaa vekslid	3 516	6 523	1 526	1 841	1 526	304	1 515	577	1 350	1 350	711	348	607	784	402	270	22	45	24 475	22,1	24 300	22,6	
b) rahval. laenuid	1 131	79	75	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 045	1,0	1 752	1,6
c) ko-kr. laenuid	10 755	9 099	9 824	2 656	1 469	2 916	546	689	855	824	860	925	363	126	384	72	153	97	38 927	36,7	40 854	37,9	
6. Garantide deebitorid	2 020	4 146	3 046	302	1 388	1 002	764	126	94	23	174	48	26	5	16	7	4	10	4 786	4,4	4 537	4,1	
7. Korrespondendid	1 292	603	668	157	1 247	33	88	125	81	151	134	8	38	10	38	4	4	10	2 187	2,1	1 965	1,8	
a) sisemaa {	746	153	344	41	661	—	—	61	56	62	8	7	6	10	10	7	—	10	1 175	1,1	927	0,9	
Loro	46	122	106	35	586	—	—	25	64	25	30	7	7	6	10	7	—	10	1 175	1,1	927	0,9	
Loro	4	4	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	0,1	257	0,2
b) väljamaa {	496	416	172	75	17	10	63	0	0	0	76	2	0	1	1	—	—	0	1 317	1,2	1 056	1,0	
Loro	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Loro	496	416	172	75	17	10	63	0	0	0	76	2	0	1	1	—	—	0	1 317	1,2	1 056	1,0	
8. Protseeritud vekslid	—	2 200	566	478	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 349	3,2	3 147	2,9
9. Osakondade arved	600	1 890	718	482	—	129	952	284	291	201	14	105	—	—	110	1	—	40	5 362	5,0	5 380	5,0	
10. Kinnisvara	—	63	106	92	15	14	11	44	15	2	14	6	13	—	15	1	—	1	46	0,1	449	0,4	
11. Välisvara	3	10	28	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	0,1	3 917	3,6
12. Jä. Jooksv. kultud, makstud % ja komisj.	253	292	66	57	1	4	7	58	20	28	10	4	1	9	0	—	—	—	—	807	0,8	1 295	1,2
13. Üleminnevad summad	—	161	452	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14. Muud aktivad	7	292	452	—	1	4	18	165	—	—	—	—	—	—	10	0	—	—	—	884	0,8	473	0,4

1. Panga kapitalid

a) sisemakstud aktiiva kapit. (osakapit.)

b) tagavarakapital

c) muu erikapital

2. Hoitumused

a) fiskaalid, hoitumused

b) jooksvad arved

c) ko-kr. arv. kred. salid

3. Rediokont

a) sellest maksukohaga sisemaa

4. Võlaarved teist. asut.

a) sellest sisemaa krediidiasut.

5. Pt. 3 ja 4 kokku

6. Korrespondendid

a) sisemaa {

    Loro

    Loro

b) väljamaa {

    Loro

    Loro

7. 8. Maksukohaga sisemaa

9. Väljamaaksmata %

10. Väljamaaksmata osakasu

11. Garantide krediiditorid

12. Osakondade arved

13. 14. Saadud prots. ja muud tulud

15. 1928 a. jagamata puhaskasu

17. Üleminnevad summad

18. Muud passiivad

a) amortisatsioonikapital

Kokku

I. XII. 1928

1) Eestiimaa föötsuse ja kaubanduse pank ja Kommertspank ühineisid 1. I. 1929 a. ning võtsid uueks nimetusel Eesti Kommertspank. 2) Eesti-Vene pank muudis nimetust jaanuaris k. a., võttes uueks nimetusel Diskonto pank.

Tab. 12. RIIGI SISSETLÜEKUD VEEBRUARIS (1000 kr).

RECETTES DE L'ÉTAT en FÉVRIER (1000 kr).

Kr = couronne d'Estonie, égale 100/23 gr. de l'or pur (100 mkts. autér.).

Table with 3 columns: Description, 1929, 1928. Categories include: Korralised tulud, I. OTSEKOHESSED MAKSUD, II. LÕIUVUD JA TASUMAKSUD, III. KAUSSED MAKSUD, IV. RIIGIMONOPOLID, V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED, VI. SEGATULUD.

Tab. 14. VABARIIGI PIIRIDEST ÜLESÕITNUTE ARV APRILLIS 1929 a.

NOMBRE DE PERSONNES PASSÉES LES CONFINS DE LA RÉPUBLIQUE EN AVRIL 1929.

Table with columns: Sisse sõitnud (M, N, K), Välja sõitnud (M, N, K), Riikdõnuse järgi. Lists countries like Eesti, Ameerika, Austria, Belgia, etc.

Table with columns: Välistõnused (Tallin, Valga, Narva, etc.), Piiripunktide järgi (D'après les cordons de la frontière), Sisepassidega (Tallin, Valga, etc.).

Tab. 25. TOIDUAINETE MAKSUMUS KALORILISE SISALDUSE JÄRGI 1925-1929 a. - COÛT DES DENRÉES ALIMENTAIRES À LA BASE DE LEUR VALEUR NUTRITIVE 1925-1929.

Table with columns: Food items (e.g., Sealha, Seapekk, Loomaliha), Price (1925-1929), and Keskmiselt Moyenne (1929) with sub-columns I, II, III, IV.

* Tähenõutud arvud käivad ainult raudtee politsei piirkonnast läbikäinute kohta, kuna ülejäänud Valga piirivalve punktist ülepiirikäijad „piirivalve punktide“ all on arvestatud.

Tab. 29. Tööstöbörse ja eravahetalluskontorite tegevus märtsis 1929 a.
 Activité des bourses du travail et des agences d'affaires privées en mars 1929.

O mavalitsuste tööstöbörseid — Bourses du travail des administrations publiques													Eravahetalluskontorid Agences d'affaires privées												
Töötsija arv Nombre de chômeurs				Töötsija arv Nombre de chômeurs				Töötsija arv Nombre de chômeurs					Töötsija arv Nombre de chômeurs												
M.	N.	1929 a.	1928 a.	M.	N.	1929 a.	1928 a.	M.	N.	1929 a.	1928 a.	M.	N.	1929 a.	1928 a.	M.	N.	1929 a.	1928 a.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Reliisest koust	Reliisest koust	Kun looksul	Registreritud	Arvustatud	M. d. rendid	Kun looksul	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud	Arvustatud
208	152	379	175	4	5	41	74	7	18	139	59	147	57	338	208	10	51	19	20	31	22	23	24	25	26
208	152	379	175	4	5	41	74	7	18	139	59	147	57	338	208	10	51	19	20	31	22	23	24	25	26

1. Põllu- ja aiandus- — Ouvertiers agric. et horticult.
2. Metsandus- — Forestiers
3. Ja 4. Kaev ja muud ning nende saad. tööl. *)
5. Metallitööstus- — Ouvriers en métaux
6. Tekstiilitööstus- — Ouvriers dans l'industrie textile
7. Ehitustööstus- — Ouvriers de la construction de vêtements
8. Ehitustööstus- — Ouvriers dans construction
9. Puittööstus- — Ouvriers dans l'industrie du bois
10. Transport- — Ouvriers dans l'industrie du bois
11. Puittööstus- — Ouvriers dans l'industrie du bois
12. Kauplus töölajad (ka kelmid) *)
13. Kantselei- ja kontoriametnikud — Empl. de bureau
14. Majateenijad — Service domestique
15. Lihttööstus- — Journaliers
16. Muud tööstus- — Autres ouvriers

1. Põllumajandus ja aiandus- — Agricult. et horticult.
2. Metsandus- — Exploitation des forêts
3. Ja 4. Muurid ja kaevand. ja nende saaduste ts. *)
5. Metallitööstus- — Industrie des métaux
6. Tekstiilitööstus- — Industrie textile
7. Puittööstus- — Industrie du bois
8. Paberi- ja rõõp- — Industrie du papier
9. Kehakaitetööstus- — Confection de vêtements
10. Ehitustööstus- — Constructions
11. Kaubandusliku iselomuga ettevõte- — Commerces
12. Transport ja side- — Transport et communication
13. Isikuteenistus- — Service domestique
14. Muud- — Autres industries

C. Üksikute tööstuste arv																									
A. Üksikute tööstuste arv				B. Üksikute tööstuste arv																					
M.	N.	1929 a.	1928 a.	M.	N.	1929 a.	1928 a.	M.	N.	1929 a.	1928 a.														
341	278	416	240	72	11	245	128	484	9	255	89	239	75	495	442	180	51	14	312	14	271	11	128	16	259
880	897	186	225	90	37	591	64	127	22	224	343	218	232	557	634	8	10	14	312	14	271	11	128	16	259

Kokku 1/1 — 31./III. 1929 a. — Total
 Veebruar 1929 a. — Février 1929
 Märts 1929 a. — Mars 1929

*) 1. jaanuariks 1929 a. *) Tähenä. kuude i kaupmetsade ja vabaõhke keskmise arv. *) Vähem näidatud tööl. ohud. *) Sellist maha arvatud töölajate hulgaest välja arvatud tööl. *) Ouvriers des industries extractives, des produits d'extraction et ouvriers des verreries. *) Ouvriers des transports et des communications. *) Employés de magasins (aussi garçons d'hôtel). *) Industries extractives et transformation de leurs produits.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja nende tööjõud 1-ks aprilliks 1929 a.
Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 avril 1929.

Ettevõtte arv — Nombre d'entreprises	Tööajajate üldarv — Nombre général des travailleurs		Neist töölisi — Dont ouvriers		Töölistest ja teenijalist alacelaist (alla 18 a.) — Mineurs parmi les ouvriers et service
	Tööstused 1 aprillil 1929 — Au 1 avril 1929	Märtsis teenisuse astunud — Ont quitté en mars	Tööstused 1 aprillil 1929 — Au 1 avril 1929	Märtsis teenisuse astunud — Ont quitté en mars	
I. Müürid ja kaevandused	14	2 988	294	2 159	53
II. Mineraalide töötamine	15	1 472	41	1 329	98
III. Metallitööstus	35	9 758	3 771	3 250	131
IV. Keemiatööstus	12	530	51	326	141
V. Nahatööstus	10	1 008	41	915	7
VI. Tekstiilitööstus	27	10 008	3 865	3 127	3
VII. Puittööstus	51	3 680	2 391	2 022	264
VIII. Paberitööstus	13	2 323	1 212	1 018	1
IX. Polügraafitööstus	16	1 229	17	1 018	21
X. Toidu-, maitseainete- ja jookide tööstus	43	2 457	76	1 944	55
XI. Kõhakarv- ja pudukapade tööstus	4	1 005	26	989	34
XII. Riietatööstus	9	1 418	1 493	1 288	25
XIII. Elektrienergia ja veevarustus	7	1 666	17	1 481	24
XIV. Püstasutööstus	3	153	6	148	7
Kokku suurtoöstus — Total	264	31 783	11 640	27 967	784
Sellest { ettevõtteid 50 ja üle tööajajaga — les entreprises prises, ayant plus de 50 travailleurs	120	26 680	11 882	23 523	608
Dont { ettevõtteid 20—49 tööajajaga — les entreprises, ayant 20—49 travailleurs	144	5123	882	4 444	176
1929 a. märtsi arvud — Chiffres de mars 1929:	266	31 189	1 892	27 372	786
Kokku suurtoöstus — Total					
I. Industries extractives	18	184	7	169	2
II. Industrie minière	70	915	49	867	107
III. " chimique	21	271	14	203	8
IV. " des cuirs et peaux	18	166	7	132	9
V. " textile	47	561	16	507	14
VI. " du bois	68	762	42	685	19
VII. " du papier	10	150	23	135	25
VIII. " poligraphique	43	549	16	497	6
IX. " de l'alimentation et des boissons etc.	152	1 212	143	1 066	75
X. Confection de vêtements et fab. de mercerie	37	402	51	380	32
XI. Constructions	5	32	5	25	1
XII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distillation d'eau	6	75	1	47	—
XIII. Industrie du nettoyage	8	59	8	65	—
XIV. Industrie du transport	498	5 333	541	4 745	—
Kokku kesktoöstus — Total	762	37 121	2 547	32 712	294
Uldse suur- ja kesktoöstus — Grand total					1 051
1929 a. märtsi arvud — Chiffres de mars 1929:	494	5 259	463	4 673	299
Kokku kesktoöstus — Total (entreprises moyennes)	494	5 259	463	4 673	299
Uldse suur- ja kesktoöstus — Grand total (entreprises moyennes et moyennes)	760	36 446	2 535	22 421	1 057

1) Arvestatud juba enne tegevust alustanud, andmete pindumisel eelmise kokkuvõtte väljajääd ettevõtteid.

Tab. 31. TÖÖNNETUSED TÖÖSTUSETTEVÕTTIS MÄRTSIS 1929 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en mars 1929.

	Suurtööstus (20 ja üle tööt. ettevõtted) Grand. entrep. (plus de 20 travailleurs)	Sellest—Dont		Keskööstus (5–19 töötaja- ga ettevõtted) Entreprises moyennes (de 5–19 travail- leurs)	Kokku Total	Veebruaris Février 1929
		Üle 50 töötaja- ga ettevõtted Entr. ayant plus de 50 travail- leurs	20–49 töötaja- ga ettevõtted Entr. ayant 20–49 tra- vailleurs			
		Sellest—Dont				
I. Murrud ja kaevandused	93	90	3	—	93	101
II. Mineraalide ümbertöötamine	28	15	13	—	28	33
III. Metallitööstus	82	67	15	5	87	50
IV. Keemiatööstus	11	11	—	1	12	13
V. Nahatööstus	3	2	1	—	3	4
VI. Tekstiilitööstus	106	106	—	—	106	96
VII. Puutööstus	56	42	14	3	59	33
VIII. Paberitööstus	24	24	—	—	24	26
IX. Polügraafiatööstus	1	1	—	2	3	1
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööst. XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	8	6	2	4	12	14
XII. Ehitistööstus	1	1	—	—	1	—
XIII. Elektri- ja gaasi- ning veevar. XIV. Puhastustööstus	7	4	3	—	7	14
	3	—	3	—	3	7
	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	423	369	54	15	438	392
Kokku—Total 1/1–31/III. 1929 a.	1 257	1 116	141	27	1 284	—

Tab. 32. TÖÖSTUSTÖÖLISTE ARVU LIIKUMISE INDEKSID (1-ks kuupäevaks).
Nombres-indices du mouvement du nombre de main-d'oeuvre dans les entreprises industrielles (au 1-er du mois).

	A. Liikuvad baasid (1. eelmine kuu = 100 järgmise kuu jaoks) A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant)									B. Indeksid baasid 1. I. 1927 = 100. B. Base 1. I. 1927 = 100		
	Töötajad ¹⁾ —Travailleurs en général ¹⁾					Töölised—Ouvriers				Töötajad ¹⁾	Töölised	
	Suur- ja kesk- tööstus	Suurtööstus	Sellest		Keskööstus (5–19 tööt.)	Entreprises grandes et mo- yennes	Grandes entreprises	Dont				Entreprises moyennes (5–19 ouv.)
			50 ja üle töötajaga	20–49 tööt.				50 et plus de travail.	20–49 travail.			
1928 Jaanuar	93,3	98,8	99,2	96,5	102,0	99,1	98,6	99,1	95,9	101,8	102,0	102,6
Veebruar	103,0	102,4	101,7	106,7	106,7	103,3	102,7	102,0	107,2	107,0	105,1	106,0
Märts	103,6	103,6	102,5	109,3	103,9	104,0	102,9	102,8	110,9	104,7	108,9	110,2
Aprill	101,0	101,2	100,7	103,7	99,9	101,2	101,3	100,8	104,0	100,3	110,0	111,5
Mai	101,6	101,5	101,3	102,7	101,9	101,8	101,8	101,6	102,7	102,0	111,7	113,5
Juuni	106,6	107,2	105,2	117,8	103,1	107,2	107,9	105,6	119,9	103,1	119,1	121,7
Juuli	99,6	99,5	98,2	105,7	109,3	99,7	99,6	98,2	106,6	100,2	118,7	121,3
August	101,2	101,7	102,1	99,2	97,8	101,1	101,6	102,1	89,9	98,2	120,4	123,1
September	97,2	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,6	96,5	96,8	98,6	116,9	119,2
Oktoober	95,3	93,3	94,9	96,2	93,7	95,4	94,8	94,6	95,7	99,1	112,1	118,7
November	99,7	99,2	98,9	100,6	102,8	99,8	99,3	99,0	100,8	103,3	111,3	118,5
Dtsember	98,7	98,5	98,2	94,6	99,7	98,6	98,4	99,3	93,9	99,6	110,3	111,9
1929 Jaanuar	97,5	97,2	97,8	93,5	99,7	97,1	96,8	97,5	93,0	98,8	107,5	108,7
Veebruar	104,3	104,1	102,9	111,0	105,3	104,6	104,1	103,1	112,4	105,6	112,1	113,7
Märts	101,3	101,9	101,1	106,0	101,5	102,1	102,2	101,3	106,8	101,5	114,2	116,0
Aprill	101,0	101,1	100,6	103,8	100,0	101,1	101,3	100,7	104,3	99,9	115,3	117,3

Tab. 33. NAKKUSHAIGUSED MÄRTSIS 1929 a. — Maladies contagieuses en mars 1929.

	Typhus ab- dominalis	Paratyphus	Typhus ex- anthematic.	Febris recurrens	Malaria	Variola	Morbilli	Scarlatina	Diphtheria	Dysenteria	Lepra	Encephalit. letargica	Meningitis cerebriptica	Trachoma	Tubercu- losis	Kokku Total
Linnad—Villes	9	5	—	—	—	—	41	177	3	—	—	—	—	4	68	311
Tallinn	7	—	—	—	—	—	9	69	5	—	—	—	—	—	41	128
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	3
Kuressaare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Narva	—	—	—	—	—	—	2	14	—	—	—	—	—	—	5	22
Nõmme	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	2	15
Paide	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Pärnu	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	5	21
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	—	—	—	—	—	—	8	3	—	—	—	—	—	—	—	11
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Tartu	—	—	—	—	—	—	—	66	—	—	—	—	—	—	2	68
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Türi	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	3	14
Valga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Viljandi	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Võru	1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	3
Maad—Arrond.	11	3	—	—	—	—	99	107	14	4	—	—	3	20	96	357
Viru	6	—	—	—	—	—	12	35	5	—	—	—	—	1	7	66
Järva	—	—	—	—	—	—	81	6	—	—	—	—	—	1	10	98
Harju	1	1	—	—	—	—	—	7	2	4	—	—	—	1	8	24
Lääne	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	11	12
Saare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Pärnu	1	2	—	—	—	—	—	16	2	—	—	—	1	4	16	42
Viljandi	1	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	—	1	5	25
Tartu	1	—	—	—	—	—	1	28	3	—	—	—	—	2	18	53
Valga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	7
Võru	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	5	15	23
Petseri	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	3	—	6
Kokku—Total	20	8	—	—	—	—	140	284	21	4	—	—	3	24	164	668

1) Töölised, tehniline personaal, ametnikud ja teenijad. — Ouvriers, personnel technique, employés et service.

Table with multiple columns: Numeratsioon ja lahtrite järjekord muudetud, Liikvel olev raha (kuu 1-ks), Pangad (kuu 1-ks), Pankade vaheline arv. Summa. Rows include Aastas kokku 1921-1928, Keskmine kuus 1921-1928, and monthly data for 1928 and 1929.

Table with multiple columns: Tähtsamad väljaveoained (tonnides), Tähtsamad sisseveoained (10 tuh. kr.). Rows include Aastas kokku 1921-1928, Keskmine kuus 1921-1928, and monthly data for 1928 and 1929. Columns list various goods like Tsement, Lina, Munad, Kartulid, etc.

1) 10 000 kroonides, 1921-24 milj. mk. - En 10 000 couronnes, 1921-24 en millions mk. 2) Lina Eesti panga kasades olud vaheturahades.

Tööstus — Industrie

Rahgekassadel liikmeid *) Membres des caisses de maladie	Töötajate arv suurtoöstuses Nombre des employés dans les grandes entreprises				Tööbõrs de teravus Activité des bourses du travail					
	Üldarv Nombre total	Viimasele kuu- päeval Au dernier du mois	Neist töölisi Dont ouvriers		Üldse registreeri- tud tööture arv Nombre total des chôm. enregistrés	Töötute arv viima- seks kuupäevaks N. des chômeurs au dernier du mois	Üldine vabakoh- tade arv Nombre total des places vacantes	Vabakohitate arv viimasele kuupäev. au dernier du mois	Tööd saanute arv kulus—Placements au cours du mois	
			Üldarv Nombre total	Viimasele kuu- päeval Au dernier du mois						
92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	
19 499	32 467	30 094	28 618	26 939	1 810	945	603	152	5 417	
24 634	33 983	31 602	30 071	27 788	1 587	746	612	170	5 299	
33 359	31 071	29 812	27 224	25 578	3 993	2 314	771	163	7 298	
33 665	31 467	29 815	27 618	26 583	5 089	2 400	1 870	301	16 372	
34 349	32 587	30 716	28 726	26 928	4 041	2 145	1 319	314	12 031	
37 064	33 283	31 185	29 377	27 403	6 482	4 113	1 846	301	13 891	
37 047	30 716	33 434	32 228	29 556	2 901	3 134	1 820	314	11 821	
...	40 133	36 583	33 274	32 582	3 970	2 162	1 919	138	...	
...	40 653	37 029	34 173	33 028	3 970	1 470	1 221	138	...	
...	41 885	36 250	33 118	32 268	1 616	883	766	170	...	
...	41 324	34 893	31 557	30 944	1 099	467	665	107	...	
...	...	31 305	29 635	27 702	1 358	706	598	52	...	
...	...	31 305	29 635	27 496	2 388	1 561	700	134	...	
...	...	32 962	30 833	29 082	5 306	4 369	914	180	...	
...	...	31 970	29 957	28 145	9 406	7 770	1 907	265	...	
...	...	32 804	31 189	28 394	12 050	6 329	3 247	178	...	
...	...	33 081	31 783	29 194	9 096	4 624	3 307	555	...	
...	...	33 787	32 147	29 914	7 515	4 165	2 623	647	...	

graphite		Loomataudid—Épizooties				Suurmüügiindeksid (geom. keskm.)—N. indices des prix de gros (moy. géom.)															
Piripunkt. kaudu Par les cordons de la frontière ³⁾		Põrnataud Anthrax	Tatitaud Maltus	Marutaud Lyssa	Kärnataud Scabies	Sigade punataud Erysipelas süis	1913 = 100													1922 = 100	
Sisse sõitnud Arrivées	Välja sõitnud Départs						Sisseveetavad ained Articles d'importation						Väljaveetavad ained Articles d'exportation				Sellest Dont			Sisseveetavad ained Articles d'importation	Väljaveetavad ained Articles d'exportation
		Üldine	Aliment.	Sellest kolonial- kaupaud—Dont denrées coloniales	Sõudained Denrées fourragères	Tööstussaadused Matières premières et produits industriels	Kokku Total	Üldine	Aliment.	Tööstussaadused Matières premières et produits industriels	Lina—Län	Kokku Total	Üldine	Aliment.	Tööstussaadused Matières premières et produits industriels	1913 = 100	1922 = 100				
118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139
46 554	30 288	111	44	82	1374	153	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35 879	30 336	123	48	69	921	255	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39 719	38 068	109	4	96	295	391	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35 380	35 734	80	12	49	299	514	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35 994	39 119	79	4	145	211	429	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
127 405	130 282	65	7	144	145	581	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
192 690	194 441	129	9	126	155	1108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
246 551	247 218	129	9	178	134	829	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 879	2 524	9	4	7	115	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 990	2 528	10	4	6	77	21	96	68	120	119	108	97	128	195	119	119	123	100	100	100	100
3 810	3 172	9	8	8	25	33	92	70	133	108	104	115	126	184	127	114	102	117	96	107	101
2 944	2 978	7	1	4	25	43	94	79	142	103	108	117	118	235	127	116	109	110	107	103	101
2 999	3 268	7	7	12	18	36	112	84	180	103	115	126	129	220	135	124	118	114	106	114	109
10 617	10 855	5.4	0.6	12.0	12.1	48.3	108	83	154	99	109	114	121	143	120	114	110	108	100	101	101
16 068	16 203	10.8	0.7	10.5	12.9	92.1	110	84	156	94	108	108	127	184	122	114	109	107	99	103	101
20 546	20 602	10.8	0.2	14.8	11.2	63.6	108	82	185	87	106	128	139	238	141	121	117	111	98	119	107
12 788	12 972	4	4	20	17	110	82	82	182	89	107	119	136	234	136	119	114	109	99	115	106
13 808	14 115	9	1	8	9	14	108	82	185	89	107	124	137	260	141	121	115	109	99	118	107
15 889	15 929	8	8	14	12	30	110	82	186	88	107	128	137	256	142	121	117	109	99	119	108
18 924	19 107	3	3	14	9	25	113	82	193	87	108	130	137	249	142	123	120	108	100	120	109
23 932	24 505	9	9	13	25	53	113	82	194	88	109	127	142	243	143	123	119	110	100	121	109
27 510	25 906	17	17	25	84	111	81	194	87	87	109	122	141	229	139	121	116	110	99	117	107
27 289	27 135	17	17	10	10	10	154	109	81	200	87	107	128	141	141	122	117	109	99	120	108
26 301	27 403	25	23	23	6	164	107	80	189	86	105	133	141	141	145	122	118	109	97	122	108
20 732	20 572	9	9	16	10	104	107	82	174	86	103	134	141	141	145	121	118	109	96	122	107
18 828	19 065	10	10	20	60	105	82	177	85	103	134	138	137	140	118	117	107	95	118	105	105
20 466	19 981	10	1	17	47	104	82	170	86	103	132	138	138	194	140	118	115	108	95	118	105
20 074	20 438	8	6	9	5	86	103	81	175	87	102	128	136	213	139	118	113	108	95	117	104
17 520	17 436	12	12	8	17	15	102	81	174	90	104	134	137	207	142	119	115	110	96	119	106
13 407	12 866	12	13	13	13	104	81	177	92	106	136	136	137	201	142	121	117	111	98	120	107
18 919	19 154	...	...	...	...	109	86	178	94	109	137	137	137	198	143	123	121	112	100	120	109

1) 1927 a. peale eelkoostuvõtte andmed. 2) Esimese poolaasta andmed. 3) Ühes piirivalve punktidega—Y compris les cordons de la garde-frontière. 4) 1913 aasta—année 1913. 5) Teise poolaasta andmed.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu ilmutused 1921—1929 a. (järg).
Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1921—1929 (suite).

Elumaksumusindeksite käik 1913—28 (geom. keskm.)
Nombres-indices du coût de la vie 1913—1928 (moy. geom.)

	1913 = 100										1922 = 100									
	Toitlus	Korter	Küte ja valgustus	Riietus	Puhastus	Reisid, liikumine, post	Haridus	Lõbustus	Muud kulud	Üldindeks	Alimentation	Logement	Chauf. et éclairage	Habitement	Hyg. du corps et nettoyage	Voyag., circulat., poste	Instruction	Diversissements	Autres dépenses	N-indice général
	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159
1913	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	104	435	112	71	107	180	151	93	133	112
1921	104	10	83	124	79	41	57	120	63	85	108	44	93	88	84	80	85	111	84	95
1922	98	23	90	141	93	56	66	108	76	91	100	100	100	100	109	100	100	100	100	100
1923	115	31	86	135	89	56	83	106	82	102	120	147	96	96	95	100	125	99	108	114
1924	106	28	83	129	86	54	69	102	76	94	110	123	93	92	92	98	105	95	100	105
1925	118	31	83	151	100	75	94	138	91	107	123	136	93	107	107	134	141	132	120	120
1926	118	31	76	149	97	77	94	142	90	106	122	136	84	106	103	138	141	132	119	118
1927	112	40	80	147	95	78	94	142	92	105	117	175	89	105	102	140	141	132	122	117
1928	120	52	89	150	100	78	94	143	97	112	135	227	93	107	107	140	141	132	129	125
1929 Jaanuar—Janvier	113	52	82	150	94	78	94	142	96	108	118	227	92	107	101	140	141	132	127	121
Veebruar—Février	114	52	82	150	102	78	94	142	97	109	118	227	92	107	109	140	141	132	129	122
Märts—Mars	117	52	83	150	102	78	94	143	97	111	122	227	92	107	109	140	141	132	129	124
Aprill—Avril	121	52	81	150	100	78	94	143	97	113	126	227	90	107	107	140	141	132	129	126
Mai—Mai	121	52	81	150	100	78	94	143	97	113	126	227	90	107	107	140	141	132	129	126
Juuni—Juin	120	52	81	150	100	78	94	143	97	112	125	227	90	107	107	140	141	132	129	126
Juuli—Juillet	127	52	81	150	100	78	94	143	98	116	132	227	90	107	107	140	141	132	130	130
August—Août	124	52	84	150	100	78	94	143	98	115	129	227	94	107	107	140	141	132	130	128
September—Septembre	119	52	81	150	100	78	94	143	98	112	124	227	94	107	107	140	141	132	130	125
Oktoober—Octobre	120	52	85	150	100	78	94	143	98	112	125	227	95	107	107	140	141	132	130	126
November—Novembre	121	52	84	150	100	78	94	143	98	113	120	227	93	107	107	140	141	132	130	126
Deisember—Décembre	120	52	83	150	100	78	94	143	98	113	125	227	95	107	107	140	141	132	130	126
1929 Jaanuar—Janvier	123	52	85	150	100	78	94	143	99	117	133	227	95	107	107	140	141	132	131	130
Veebruar—Février	132	52	85	150	100	78	94	143	99	119	138	227	95	107	107	140	141	132	131	133
Märts—Mars	136	52	93	150	100	78	94	143	100	122	142	227	104	107	107	140	141	132	133	136

1) Keskmiselt aastas. — Moyenne annuelle.

Tab. 13. Valuta ja väärtpaberite hinnad Tallinna börsil aprillis 1929 a.
Cours du change à Tallinn en avril 1929.

		Kõrgeim aprill 1929		Madalaim aprill 1929		Keskmine							
		o.	m.	o.	m.	aprill 1929 a.		märts 1929 a.		1/I—30/IV 1929 a.		aprill 1928 a.	
						o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.
1. New-York,	100 \$ (dollar)	374,40	375,40	374,30	375,30	374,37	375,37	374,30	375,30	374,22	375,22	372	373
2. London,	100 £ (Inglis n.)	1817	1822	1817	1822	1817	1822	1816	1821	1816	1821	1816	1821
3. Berlin,	100 Saksa riigi marka	88,80	89,40	88,65	89,25	88,75	89,85	88,80	89,40	88,82	89,42	88,97	89,57
4. Helsinki,	100 Soome marka	9,40	9,45	9,40	9,45	9,40	9,45	9,40	9,45	9,39	9,44	9,36	9,40
5. Pariis,	100 Prantsuse franki	14,65	14,90	14,65	14,90	14,65	14,90	14,61	14,86	14,62	14,87	14,65	14,90
6. Bruxelles,	100 Belgia Belga	52,00	52,50	51,95	52,45	52,00	52,50	51,97	52,47	51,98	52,48	51,96	52,46
7. Zürich,	100 Helveetsia franki	72,10	72,70	72,00	72,60	72,06	72,66	72,00	72,60	72,00	72,60	71,69	72,29
8. Milano	100 Itaalia liiri	19,65	20,05	19,55	19,95	19,60	20,00	19,60	20,00	19,59	19,99	19,63	20,03
9. Stockholm,	100 Rootsi krooni	100,05	100,65	99,90	100,50	99,97	100,57	99,98	100,58	100,00	100,60	99,87	100,47
10. Kjöbenhavn,	100 Taani krooni	99,85	100,45	99,75	100,35	99,79	100,39	99,75	100,35	99,77	100,37	99,76	100,36
11. Oslo,	100 Norra krooni	99,75	100,45	99,70	100,40	99,74	100,34	99,72	100,42	99,69	100,39	99,48	100,28
12. Praha,	100 Tšehhoslovak. kr.	11,10	11,30	11,10	11,30	11,10	11,30	11,10	11,30	11,09	11,29	11,05	11,25
13. Amsterdam,	100 Hollandi kuldeni	150,65	151,35	150,05	150,85	150,29	151,09	149,92	150,72	150,03	150,83	149,96	150,76
14. Riiga,	100 Läti latti	72,10	72,60	72,05	72,55	72,06	72,56	72,02	72,52	72,04	72,54	71,93	72,43
15. Moskva,	100 Cerv. rubla	192,25	193,75	192,25	193,75	192,25	193,75	192,25	193,75	192,18	193,68	192,02	193,52
16. Wien,	100 Austria šillingit	52,05	53,25	52,55	53,15	52,58	53,18	52,61	53,21	52,59	53,19	52,34	52,94
17. Budapest,	100 Ungari pengöd	65,25	65,95	65,20	65,90	65,22	65,92	65,22	65,92	65,21	65,91	65,01	65,71
18. Warszawa,	100 Poola slotti	41,60	42,80	41,60	42,80	41,60	42,80	41,60	42,80	41,58	42,78	41,50	42,70
19. Kannaas,	100 Leedu litti	36,95	37,65	36,95	37,65	36,95	37,65	36,95	37,65	36,93	37,63	36,70	37,50
20. Danzig,	100 Danzigi kuldeni	72,70	73,30	72,65	73,25	72,68	73,28	72,65	73,25	72,63	73,23	72,65	73,25
21. E. V. võidulaen (nom. väärt. 1 kr.)		1,60	1,70	1,60	1,70	1,60	1,70	1,60	1,70	1,60	1,70	1,45	1,50
22. 8% E. hüpoteeg panga Pantil (nom. v. 1 kr.)		—	0,87	—	0,85	—	0,86	—	0,87	—	0,87	—	0,84
23. 1927 a. 7% välislaen (nom. väärt. \$500)		1666	1727	1647	1708	1652,87	1713,87	1666,76	1727,76	1663,76	1723,18	—	—

Sama 1922-26 a.	Nr. 73(12), lhk. 690-695	Põllukultuuride külvipinnad 1922-a.	Nr. 6-8, lhk. 69-73
Eesti rahaasutuste aremine, 1920-21a.	1-2, " 203-205	Viljakasvatuse valdkonnad Eestis	66(5), " 270-280
RAHANDUS.			
Meie riigimajandus nettoarvudes ja üldi ne makukoormatus	Nr. 36(1), lhk. 42-50	Maaviljakuse valdkonnad Eestis	65(4), " 165-179
Riigi tulud ja kulud 1918-27	79(6), " 362-366	Võrdlevad andmed külvipinna kohta	1-2, " 66-85
Maavalitsuste tulud ja kulud 1923-26 a.	79(6), " 367-373	Põhja-Eestis 1895-1920	1-2, " 66-85
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1926 a.	78(5), " 311-322	Põllupinna suurus ja tema kasutamine 1920	1-2, " 56-65
Sama 1924 a.	86(5), " 257-269	KARJAPIDAMINE.	
Sama 1923 a.	52(7), " 1-13	Loomade arv 1927 a.	Nr. 71(10) lhk. 574-575
Omavalitsuste kulud tervishoiu ja hoo- lekanade peale 1925 a.	40(7), " 1-13	Lambapidamine 1926 a.	64(3), " 149-150
Makubilanss 1927 a.	Nr. 65(4), lhk. 203-205	Sulgloomapidamine 1926 a.	65(4), " 180-181
Eesti makubilanss 1924-28	78(5), " 308-310	Loomade arv 1926 a.	58(13), " 1-2
Puhaskasumaks 1927 a.	66(5), " 239-256	Loomade arv ja koosseis 1920-25	61(6), " 1-11
Tulumaks 1927 a.	81(8), " 479-484	Kontrollkarjade aastatoodang 1925 a.	54(9), " 5-7
Riigi sisetulekid 1922 a.	77(4), " 249-260	Sulgloomapidamine 1925 a.	51(6), " 12-16
Liikvel oleval paberil ja selle kate 1924-25 a.	15, " 56-59	Loomade tootmisolud 1923/24 a. talvel	28 " 8 l.
44(11), " 26-27		AIANDUS JA MESINDUS.	

ÜRISTEGEVUS.		AIANDUS JA MESINDUS.	
Tarvitajate ja majandusühingud 1926 a.	Nr. 73(12), lhk. 725-727	Mesilastepidamine ja meetoodang 1926 a. Nr.	61(16) lhk. 24-26
Tarvitajateühisused I. I. 1924	33(12), " 1-31	Sama 1925-26 a.	61(16) " 26-28
VARIA.			
Alkoholi toodang ja tarvitamine 1920-27 a. Nr.	78(5), lhk. 291-293	Sama 1924 a.	35(2) " 1-17 l.
Riigiteenijate palgaolud 1927/28 a.	84(11), " 633-649	Aiandus 1925 a.	54(9) " 1-5
Riigiteenijate arv ja selle vähendamis- probleem	78(3), " 211-218	LOOMATERVISHOID.	
Eesti sõdurite pikkus 1924 a.	69(8), " 431-445	Loomataudid 1924 a.	Nr. 35, lhk. 55-56
Ühingud ja seitsid Eestis 1921-26 a.	61(16), " 18-21	Koduloomade tervislik seisukord 1924 a.	26, " 54-55
Esimese rahvahäälitus Eestis 17.-19. veebruaril 1923 a.	14(3), " 58-74	PÕLLUMAJANDUSE TASUVUS.	
Eesti Vabariigi piirjoone pikkus	3-4, " 9-16	Talumajanduse tasuvus 1927/28 a.	Nr. 85(12), lhk. 743-748
PÕLLUSAAGID JA KASVUPIND.			
Riigimaa suurus ja kruntide arv 1. I. 29 a. Nr.	89(4), lhk. 220-224	Sama 1926-27 a.	79(12), " 679-683
Viljade kasvupind ja saak 1927 a.	76(3), " 187-193	Sama 1925-26 a. (eelkookvõtte)	61(16), " 1-5
Viljade kasvupind 1927 a.	70(9), " 495-497	MAAREFORM.	
1927 a. viljasaagi eelteod	72(11), " 634-636	Maareformi teostamine 1919-26 a.	Nr. 76(3), lhk. 171-175
Viljade kasvupind ja saak 1926 a.	62(1), " 1-8	Maareformi teostamine	6-8, " 49-68
Viljade kasvupinnad ja saagid 1925 a.	49(4), " 9-14	Talundite arv ja koosseis 1925 a.	50(5), " 1-5
Talivilja külvit tingimused ning oraste seisukord 1 novembriks 1924	32, " 60	Rend. talumaa peal asuv. popsikohad 1919 a.	1-2, " 98-117

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED

Lhk A. EESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I.	Lhk. 288+186, 1924.	Kr. 6.-
" II. Haridus Eestis (lüh. väljanne)	300, 1924.	" 3.50
" III. Sündimus, surevus, abieluluv. ja rahva liikum. 1921-1923 a.	52-54, 1925.	" 5.-
" III. Tervishoid Eestis	132+80, 1925.	" 5.-

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1923 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2.-
" II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit	102, 1925.	" 2.50
" III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	64, 1925.	" 2.-
" IV. Väliskaubandus 1924 a.	22-92, 1925.	" 3.-
" V. Tööstus Eestis	80, 1926.	" 2.50
" VI. Riigiraudteed 1924 a.	38, 1926.	" 2.-
" VII. Väliskaubandus 1925 a.	100, 1926.	" 3.25
" VIII. Väliskaubandus 1926 a.	IV+106, 1927.	" 3.25
" IX. Aktiiselside, osühisuste ja ühisteg. asut. ärisuhted 1. I. 1926 (kuldbilanssid)	32+34, 1927.	" 2.-
" X. Väliskaubandus 1927 a.	106, 1928.	" 3.25

EESTI PÕLLUMAJANDUS

Vihk I. Eesti põllumajandus I.	Lhk. 290, 1923.	Kr. 5.-
" II. Eesti põllumajandus II. a.	132, 1924.	" 2.25
" III. Loomapidamine Eestis 1924	17-105, 1925.	" 1.50
" IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	3-201, 1926.	" 3.-
" V. Eesti Põllumajandus 1926 a.	VIII+254, 1927.	" 3.-
" VI. Eesti Põllumajandus 1927 a.	VIII+207, 1928.	" 2.75

Lhk B. I. Üldrahvalugemise eelkookvõtted

2. Sugemed vigaste laste kohta Eestis	78, 1923.	Kr. 2.-
3. II. Riigikogu valimised	164, 1923.	" 3.75
4. Eesti väliskaubandus 1921-1922	78, 1923.	" 3.-
5. 1922 a. Üldrahvalugemise eelkookvõtted	60+83, 1923.	" 2.50
Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korterolud Eestis	Lhk. 88, 1925.	Kr. 2.-
" II. Üleriikline kookvõtte (tab.)	8+188, 1924.	" 4.-
" III. Rahva tööala ja ühiskondlik kihitus	88+84, 1925.	" 3.-
" IV. Viru maakond	24+52, 1924.	" 2.-
" V. Järva maakond	52+60, 1923.	" 3.-
" VI. Harju maakond ja Tallinn	40+56, 1924.	" 3.-
" VII. a) Lääne maakond	20+56, 1924.	" 2.-
" b) Saare maakond	20+56, 1924.	" 2.-
" VIII. Pärnu maakond	40+84, 1924.	" 3.50
" IX. Viljandi maakond	36+84, 1924.	" 3.50
" X. Tartu ja Valga maakonnad	40+92, 1924.	" 3.-
" XI. Võru ja Põlva maakonnad	30+46, 1927.	" 3.-

6. 1922 a. Üldrahvalugemise andmete läbitõlgim. plaan ja tabelitesis	48, 1923.	" 1.-
7. Asumaa majapidamised Eestis 1919-23 a.	46+60, 1924.	" 3.50
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+219, 1925.	" 3.75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia. ja kart. värv.)	1925.	" 6.-
" II. Majandus. (24 ")	1926.	" 6.-
" III. Põllumajandus. (112 lhk. (joonised, fotod ja tekst)	1925.	" 7.50
10. III. Riigikogu valimised	48, 1927.	" 1.75
11. Karjajamajandus ja karjasaaduste turg välismaal ja Eestis	72, 1928.	
Riikline aadressraamat I. (1924) („Eta“ kirjastus)	Lhk. XII+204+128, 1924 (ladu otsas).	
Riikline aadressraamat II. (1925) (Riigi trükikoja kirjastus)	XXXII+728+149, 1925	Kr. 6.-
Riikline aadressraamat III. (1926-1927) (Riigi trükikoja kirjastus)	LXX+44+960,	" 6.50

Lhk F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. Nr. 1-11 hind kokku	Kr. 19.-	1928 Nr. 74(1) 15 jaan. 64	Kr. 1.50	1928 Nr. 32(9) 15 sept. 52	Kr. 1.50
1923 " " 12-21 " " "	" 15.-	" " 75(2) 15 veebr. 96	" 1.50	" " 83(10) 15 okt. 56	" 1.50
1924 " " 22-33 " " "	" 15.-	" " 76(3) 15 märts 72	" 1.50	" " 84(11) 15 nov. 72	" 1.50
1925 " " 34-45 " " "	" 15.-	" " 77(4) 15 apr. 62	" 1.50	" " 85(12) 15 detš. 72	" 1.50
1926 " " 46-61 " " "	" 15.-	" " 78(5) 15 mai 50	" 1.50	1925 " " 86(1) 15 jaan. 68	" 1.50
1927 " " 62-73 " " "	" 15.-	" " 79(6) 15 juuni 50	" 1.50	" " 87(2) 15 veeb. 64	" 1.50
		" " 80(7) 15 juuli 50	" 1.50	" " 88(3) 15 märts 68	" 1.50
		" " 81(8) 15 aug. 60	" 1.50	" " 89(4) 15 aprill 60	" 1.50